

ספר ויקרא
Leviticus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
 - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Usage Guide
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
34	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
59	פרשת מצרע
71	פרשת אחרי מות
84	פרשת קדשים
95	פרשת אמור
115	פרשת בהר
124	פרשת בחקתי
139	פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי
139	פרשת במדבר
141	הפטרות
141	הפטרת ויקרא
143	הפטרת צו
145	הפטרת שמיני
149	הפטרת תזריע
152	הפטרת מצרע
154	הפטרת אחרי מות

156	הפטרת קדשים
157	הפטרת אמור
159	הפטרת בהר
161	הפטרת בחקתי
163	מפטיר לשבת ראש חודש
163	הפטרת שבת ראש חודש
166	הפטרת שבת מחר חודש
168	פרשת זכור
169	הפטרת פרשת זכור
172	פרשת פרה
174	הפטרת פרשת פרה
176	מפטיר לפרשת החודש
178	הפטרת פרשת החודש
181	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the “Targum”—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. *Paseq* is indicated with a vertical bar with a space on both sides, but the line indicating a *munah legarme'i* has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ט in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

<p>I And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימְרָא:</p>	<p>ויקרא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:</p>
<p>3 If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם עֲלֹתָא קֹרְבָנִיה מִן תוֹרֵי דְּכֵר שְׁלִים יִקְרְבֵנִיה לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְרִיב יְתִיב לְרַעוּא לִיה קָדָם יי:</p>	<p>אם־עֲלָה קֹרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרַצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן צלשון עראי וטומאה, שנאמר ויקרא לאלהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להחזקון בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לדבר אחר (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונעדרתי לך (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפת, קול ה' צהר, קול ה' שחר צרכים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול נפסי הקרובים נשמע עד הקצה החיצנה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול אל שדי צדק צדקו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מעל הפפרת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מציין שני הקרבים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, בצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי פאשר פמו כל אנשי המלקמה למוות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים כז, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי העם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרצנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הצאה מן המותרות (שבעות יב, ב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (צבורות מא, ב): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו, א): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צדקה:

4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וַיִּסְמוֹךְ יָדָיו עַל רִישׁ עֲלֹתָּהּ וַיִּתְּרָעִי לַיהוָה לְכַפֵּרָא עָלָיו:	4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וַיִּסְמוֹךְ יָדָיו עַל רִישׁ עֲלֹתָּהּ וַיִּתְּרָעִי לַיהוָה לְכַפֵּרָא עָלָיו:
5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וַיִּשְׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים דָּמָא וַיִּזְרְקוּן יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחַא סְחוּר סְחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	5 וַיִּשְׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים דָּמָא וַיִּזְרְקוּן יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחַא סְחוּר סְחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וַיִּשְׁלַח יָת עֲלֹתָּהּ וַיַּפְלִיג יָתָהּ לְאַבְרָהָא:	6 וַהֲפָשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וַנִּתַּח אֹתָהּ לְנִתְחָיָהּ:
7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֶּהֱנָא אִישְׁתָּא עַל מִדְבַּחַא וַיִּסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אִישְׁתָּא:	7 וַנִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:
8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וַיִּסְדְּרוּן בְנֵי אֶהֱרֹן כֶּהֱנָיָא יָת אֲבִרְיָא יָת רִישָׁא וַיָּת תְּרִבָּא עַל אֲעִיָּא דְעַל אִישְׁתָּא דְעַל מִדְבַּחַא:	8 וַעֲרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנֶּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֵת הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ:

- (4) על ראש העולה. להציא עולת חוצה לסמיכה, ולהציא עולת האֵלֶּן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אס תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתת צידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:
- (5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתייהן (ס"א ששתייהן) צניי אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להציא את שנתערב במינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֵת דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזורק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:
- (6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):
- (7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא זכיהונו, הא אס עזב צבגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:
- (8) בני אהרן הכהנים. כשהם זכיהונם, הא כהן הדיוט שעבד בשמונה צגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותו בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הַזְּרִיזִין יוצאין חוץ למערכה:

<p>9 but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרְתֵץ בָּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>	<p>9 וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרְתֵץ בָּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>
<p>10 And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֶזְא קִרְבָּנִיה מִן אֲמָרִיא אוֹ מִן בְּנֵי עִזִּיא לַעֲלֹתָ דָּכַר שְׁלִים יִקְרְבָנִיה:</p>	<p>ישראל וְאִם־מִן־הַצֹּאן קִרְבָּנו מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לַעֲלֹה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנו:</p>
<p>11 And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְכֹס יִתִּיה עַל שֵׁדָא דְּמִדְּבָחָא צִפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן כֹּהֲנֵיא יְת דְּמִיה עַל מִדְּבָחָא סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>11 וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶדֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>12 And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וְנִפְלִיג יִתִּיה לְאַבְרוֹהֵי וְיִשִּׁיה רִישִׁיה וְיִת תְּרֻבִּיה וְיִסְדֵּר כֹּהֲנָא יְתָהוֹן עַל אַעִיא דְּעַל אִישָׁתָא דְּעַל מִדְּבָחָא:</p>	<p>12 וְנִתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְגֹא וּכְרָעִיא יַחֲלִיל בָּמִיא וְיִקְרִיב כֹּהֲנָא יְת כֹּלָא וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא עַלֹתָ הוּא קִרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲנָא קָדָם יי:</p>	<p>13 וְהִקְרִיב וְהַכְרַעִים יָרְתֵץ בָּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה הוּא אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם מִן עֹפָא עַלֹתָ קִרְבָּנִיה קָדָם יי וְיִקְרִיב מִן שְׁפָנִינִיא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יְת קִרְבָּנִיה:</p>	<p>שני וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלֶה קִרְבָּנו לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת־קִרְבָּנו:</p>
<p>15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.</p>	<p>וְיִקְרְבָנִיה כֹּהֲנָא לְמִדְּבָחָא וְיִמְלֹק יְת רִישִׁיה וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא וְיִתְמַצֵּי דְּמִיה עַל כּוֹתֵל מִדְּבָחָא:</p>	<p>15 וְהִקְרִיבו הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה וְנִמְצָה דָּמֹו עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>

- (9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושיי"ר צלע"ז: ניחוח. נחת רוח לַפְנֵי, שאמרת ונעשה רצוני:
- (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהס:
- (11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צממה:
- (14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שאמר סמים זכר בצקר בצקצבים ובעזים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צממה, ואין תמות וזכרות צממות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שצוה ושצוה שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes. וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ מִדְּבַחַת קְדוּמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא:
- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְשָׁטַע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon. וְנִפֶּשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרֶבֶן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קֶרֶבְנֹו וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה: וְנִיחֹחַ עֹלָה לִבְנֹתָא:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מין אפיס (משלי ל, ג), כי אפיס המין (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מואה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכחים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי נזו גס קעו (איכה ד, טו), וזהו שתרסס אונקלוס באוקליה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכחים סה). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא):

(17) ושטע. אין שטוע אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁטָעֵהוּ קָשָׁע הַגָּדִי (שופטים יד, ו) זכחים סה: בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח עוצע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להסתדב מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שבמנחות (שם) ונקמט כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וַיִּשְׁלֹחַ סֵלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקמטה, מניח קומץ לבונה עליה לזד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקמטה שאינה נבללת עמה ולא נקמטת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שצ"ה ויבליה כשרים בזר:

- And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 2 וַיָּבִיאוּהָ אֶל-בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל-לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
- But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.
- 3 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן-הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְדָּשׁ בְּנֵי דִי:
- And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.
- 4 וְכִי תִקְרֵב קֶרְבֵּן מִנְחָה מֵאֻפָּה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוּלֹת מִצֵּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)
- And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.
- 5 וְאִם-מִנְחָה עַל-הַמַּחֲבֵת וְאִם מִסְרִיתָא קֶרְבֵּנָהּ סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצֵּה תִהְיֶה:
- Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.
- 6 פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)

(2) הכהנים וקמץ. מקמינה ואילן מלות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמינה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול קמצך, קמצך ויוצא לכל זה, תלמוד לומר במקום אחר וקמץ ממש קמץ (להלן ו, ח), לא יחא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמץ יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ במשמע, לשון העזרה: על כל לבונה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונה והקטיר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה זידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלל במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האשים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחורן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שגאמר בו זך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפופות לפני קמיטתן ונקמטות על ידי פתיחה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יניקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שכולן בעודן סלת:

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֶּנֶךָ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבֶּנֶךָ סֵלֶת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בִּמְשַׁח תִּתְעַבֵּד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתִיתִי יָת מִנְחָתָא דְתִתְעַבֵּד מֵאֵלֵין קֳדָם יי וְיִקְרְבֶנָה לְכֹהֵנָא וְיִקְרְבֶנָה לְמִדְבָּחָא:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהַלִּים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יָת אֶדְכָּרְתָּהּ וַיִּסֶּק לְמִדְבָּחָא קִירְבֶּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קֳדָם יי:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתָרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֳדָשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְדָּשֵׁי דִי: וְיִשְׁחָאֵר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֳדָשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְדָּשֵׁי דִי:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ בִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דְתִקְרִיבוּן קֳדָם יי לֹא תִתְעַבֵּד חֲמִיעַ אָרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקִין מִנֵּיהּ קִירְבֶּנָא קֳדָם יי:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֶּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֶּן קְדָמָאֵי תִקְרִיבוּן יִתְהוֹן קֳדָם יי וְלִמִּדְבָּחָא לֹא יִתְסָקִין לְאַתְקַבֵּל בְּרַעְוָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְנֵלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁפִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מַעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֶּנֶךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְנֵלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁפִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מַעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִירְבֶּנֶךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	13

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתימה (שם עה). ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליצקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומחוץ שהיא עמוקה שְׁמֵנָה צָדור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשוין לתוכה רוחשין, כל דבר כך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קִמְץ תִּקְטְפוּ (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

14	And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִין לַיהוָה אֲכִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ: וְאִם תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲכִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	14
15	And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ וְנָתַתָּ מִנְחָה הִוא: וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ וְנָתַתָּ מִנְחָה הִוא:	15
16	And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֵּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמְנָהּ עַל כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ) וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֵּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמְנָהּ עַל כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)	16
III	And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.	וְאִם יִזְבַּח שְׁלָמִים קִרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְאִם יִזְבַּח שְׁלָמִים קִרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לִפְנֵי יְהוָה:	רביעי
2	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קִרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְסָמַךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קִרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַתִּקְרֵב: וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַתִּקְרֵב:	3

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים החתחונים ליקרצ צמזמח צמלח, וניסוך המים צמח: על כל קרבנד. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש שלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנח העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יהיה היוצא וגו' (צמדצר לו, צ): מנחת בכורים. צמנח העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצב צשעת צישול הצבואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצב, ונאמר להלן כי השעורה אצב (מנחות סח:): קלוי באש. שמיצין אותה על האור באצב של קלאים, (פירש"י צמנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גרוסה צריחים של גרוסות, כמו ויגרס צקצן (איכה ג, טז), וכן אגרסה נפשי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצבואה לחה ומלאה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פרמל צקלונז (מלכים ב, ד, מז):

- (1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:
- (3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:

4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־ הַכְּלָיֹת וְסִירְנָהּ:	וְיֵת תִּרְתִּין כּוֹלֵין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעִלְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:
5	And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	וְיִסְקוּן יִתִּיה בְּנֵי אֶהֱרֹן לְמִדְבָּחָא עַל עֹלֹתָא דְעַל אֵשׁ דְּעַל אִישָׁתָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קָדָם יי:
6	And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:	וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיה לְנִכְסֵת קוֹדְשִׁיא קָדָם יי דְּכָר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִיבִיהּ:
7	If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.	אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־ קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	אִם אֹמֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה וְיִקְרִיב יִתִּיה קָדָם יי:
8	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשַׁחֲט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמּוֹ עַל־ הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יֵת יְדִיה עַל רִישׁ קוֹרְבָנִיה וְיַכּוּס יִתִּיה קָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמִיה עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
9	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֲלָבּוֹ הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לְעֻמַּת הָעֶצֶה יִסִּירְנָהּ וְאֶת־ הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֶת־ כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב:	וְיִקְרִיב מִנְכַּסֵּת קוֹדְשִׁיא קוֹרְבָנָא קָדָם יי תִּרְבִּיָּה אֵלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזֵרְתָא יַעֲדִינָהּ וְיֵת תִּרְבָּא דְּחִפִּי יֵת גֹּזָא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גֹּזָא:
10	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־ הַכְּלָיֹת יִסִּירְנָהּ:	וְיֵת תִּרְתִּין כּוֹלֵין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעִלְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:

- (4) הכסלים. (פלנקיי"ן צלע"ז) שהחלז שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגוצה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלז שמחת הממנים שקורין צלע"ז לונצילו"ש, לונצן הנראה למעלה בגוצה הכסלים, וזתחמיתו הצשר חופהו: היותרת. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי סָקְרָא דְכְּבִדָּא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכֶּבֶד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו: (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחלקים עולת חמילכל קרבן, על המערכה: (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכש מה שאין צאימורי העז, שהכש צאיתו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות: (8) וזרקו. שמי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן בצלצב אלא צחטאת: (9) חלבו. המזבח שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)	וְיִסְקַנְיָה כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא קָדָם יי:
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:	וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קוֹרְבָנִיה וְיִקְרְבֶנִיה קָדָם יי:
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יָת יְדִיה עַל רִישִׁיה וְיִכּוֹס יְתִיה קָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶלן יָת דָּמִיה עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶל הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶל אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	וְיִקְרִיב מִנִּיה קוֹרְבָנִיה קוֹרְבָנָא קָדָם יי יָת תְּרֵבָא דְחָפִי יָת גִּזָּא וְיָת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גִּזָּא:
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֹלֶל אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלִיֹּת יִסִּירֶנָּה:	וְיָת תְּרֵתִין כּוֹלִין וְיָת תְּרֵבָא דְעַלִּיהוֹן דְעַל גִּסְסִיא וְיָת חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב לַיהוָה:	וְיִסְקַנְיוּן כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא לְאַתְקַלָּא בְּרַעְוָא כָּל תְּרֵבָא קָדָם יי:
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	קִים עָלֶם לְדֹרֵיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבִיכוֹן כָּל תְּרֵבָא וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלוּן:
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר: אֲנִשׁ אָרִי יְחֹב בְּשָׁלוֹ מִכָּל פְּקוּדִיא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גבוה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִיטָה עַד צִלְחָמוֹ (ירמיה יא, יט), עַד צִלְחָמוֹ (ירמיה יא, יט), עַד צִלְחָמוֹ (ירמיה יא, יט).
 (דניאל ה, א), לְשִׁחּוֹק עֲשִׂים לָקֶס (קהלת י, יט):
 (17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

<p>if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם כהִנֵּא רֹבֵא יְחִיב לְחֻבַּת עֲמָא וַיִּקְרִיב עַל חֻבַּתִּיהָ דְחָב תֹּור בֶּר תֹּורֵי שְׁלִים קָדָם יי לַחֲטָא:</p>	<p>אם הכֹהֵן הַמְשִׁיחַ יִחַטֵּא לְאַשְׁמַת הָעָם וַיִּקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחֲטָאת:</p>
<p>And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִי ית תֹּורָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקָדָם יי וַיִּסְמֹךְ ית יְדֵיהָ עַל רִישׁ תֹּורָא וַיִּכּוֹס ית תֹּורָא קָדָם יי:</p>	<p>וַהֲבִיֹא אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסִמָּךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וּשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסֹּב כְּהֵנָא רֹבֵא מִדְמָא דְתֹורָא וַיַּעֲלֵל יְתִיהָ לְמִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>וַלְקַח הַכֹהֵן הַמְשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר וַהֲבִיֹא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָא ית אֶצְבָּעִיהָ בְּדָמָא וַיִּדֵּי מִן דְמָא שִׁבְעַ זְמָנִין קָדָם יי קָדָם פְּרוֹכְתָא דִּקְוִדָּשָׁא:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַהֲזֵה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי פֶרֶכַת הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כְּהֵנָא מִן דְמָא עַל קַרְנֵת מִדְבַּח קְטֹורֶת בְּסִמְיָא קָדָם יי דְבִמִּשְׁכָּן זְמָנָא וַיִּת כָּל דְמָא דְתֹורָא וַיִּשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְמִדְבַּחָא דְעֹלֹתָא דְבִתְרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>וַנָּתֵן הַכֹהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־הַדָּם הַפֶּר וַיִּשְׁפֹךְ אֶל־יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלֹה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּת כָּל תְּרֵב תֹּורָא דְחֲטָאָא יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ ית תְּרֵבָא דְחִפִּי עַל גִּנָּא וַיִּת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְאֵת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֲטָאָת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וכתב ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדינאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עס שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פד. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':
- (5) אל אהל מועד. למשכן. ובצית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים צפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:
- (8) ואת כל חלב פד. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותרת: החטאת. להציא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלבו

<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p> <p>9</p>	<p>וְיָת תִּרְתִּין כּוֹלֵין וְיָת תִּרְבָּא דְעִלְיֹהוֹן דְעַל גִּסְסִיא וְיָת חֲצָרָא דְעַל כִּבְדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת־הַחֲלֹב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֵת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֹד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירָנָה:</p> <p>9</p>
<p>as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p> <p>10</p>	<p>כִּמָּא דְמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר גִּכְסַת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְיָקוּנָן כְּהֵנָּא עַל מִדְבַּחָא דְעֻלָּתָא:</p>	<p>כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p> <p>10</p>
<p>But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p> <p>11</p>	<p>וְיָת מִשְׁךְ תּוֹרָא וְיָת כָּל בְּסָרִיהָ עַל רִישֶׁיהָ וְעַל כְּרַעְוֶיהָ וְגוֹיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:</p>	<p>וְאֵת־עוֹר הַפָּר וְאֵת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כְּרַעְיוֹ וְקַרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p> <p>11</p>
<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p> <p>12</p>	<p>וְיַפִּיק יָת כָּל תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא וְיִקִּיד יִתִּיהָ עַל אֵשׁ בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא יִתּוֹקֵד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p> <p>12</p>
<p>And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p> <p>13</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוּן וְיִהִי מְכּוּסָא פְתִיגָמָא מַעֲיִנִי קַהֲלָא וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דִי דִלָּא כְּשָׂרִין לְאַתְעֲבָדָא וְיַחֲבוּבוּן:</p>	<p>וְאִם כָּל־עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנַעֲלָם דְּכָר מַעֲיִנֵי הַקְהָל וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p> <p>13</p>
<p>when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p> <p>14</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבְתָּא דְחִבּוֹ עֲלֶיהָ וְיַקְרִיבוּן קַהֲלָא תּוֹר בֶּר תּוֹרִי לְחַטָּאת וְיִיתָנוּן יִתִּיהָ לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְנִזְדַּעַה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקְהָל פָּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p> <p>14</p>

(ת"כ פרק ד, ה):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש צנח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד צקדשים, צפרק איזוהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלמד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו במס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למִשְׁכָּה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שבתורה שהוא מותר (הוריות ז): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה: וְסִמְכוּ סְבִי כְנִשְׁתָּא יְת וְיָהוֹן עַל רִישׁ תּוֹרָא קָדָם יי וַיִּפּוּס יְת תּוֹרָא קָדָם יי:
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְתּוֹרָא לַמִּשְׁכָּן זְמָנָא:
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שִׁבְעַ פַּעַמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פָּנָיו הַפָּרְכָת: וַיִּטְבּוֹל כְּהֵנָא אֶצְבָּעִיהּ מִן דָּמָא וַיְזִי שִׁבְעַ זְמָנִין קָדָם יי קָדָם פְּרוּכְתָּא:
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד־מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וּמִן דָּמָא יִתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְּבָחָא דְקָדָם יי דְּבַמִּשְׁכָּן זְמָנָא וְיֵת כָּל דָּמָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְעֹלָתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֲלָבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה: וְיֵת כָּל תְּרֻבִּיהּ יַפְרִישׁ מִנֶּיהּ וַיִּסִּיק לַמִּדְּבָחָא:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֹּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: וַיַּעֲבִיד לְתּוֹרָא כְּמָא דְעָבַד לְתּוֹרָא דְחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וַיִּכְפֹּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּיכ לָהוֹן:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֶל הוּא: (פ)

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועָה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בנייתן על המזבח החיצון שנחנן במתנה אחת כפר, הוֹרֵךְ לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

22	When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:	אם רבא יחוב ויעביר חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב:	אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות יהוה אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם:	22
23	if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.	או אתידע ליה חובתיה דחב בה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזין דכר שלים:	או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים:	23
24	And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.	ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויפוס יתיה באתרא דיפוס ית עלתא קדם יי חטאת הוא:	וסמוך ידו על ראש השעיר ושתט אותו במקום אשר ישתט את העלה לפני יהוה חטאת הוא:	24
25	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.	ויסב כהנא מדמא דחטאת באצבעיה ויתין על קרנת מדבחה דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא:	ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ויתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה:	25
26	And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.	וית כל תרביה וסיק למדבחה כתירב נכסת קודשיא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:	ואת כל חלב ואת המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: (פ)	26
27	And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:	ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:	ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה אשר לא תעשינה ואשם:	ששי
28	if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.	או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:	או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא:	28

- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
 (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה לו יש שמשמשי צלשון אס, ואם במקום אס, וכן אס נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה:
 (24) במקום אשר ישתט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
 (25) ואת דמו. שירי הדם:
 (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

- 29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering. וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:
- 30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:
- 31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven. וְאֶת־כָּל־חֲלִבָּהּ יֹסִיר בְּאֵשׁ הוֹסֵר חֲלֵב־מַעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)
- 32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish. וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קֹרְבָנוֹ לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה וְיֵאֲנָה:
- 33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering. וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה:
- 34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:
- 35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven. וְאֶת־כָּל־חֲלִבָּהּ יֹסִיר בְּאֵשׁ יוֹסֵר חֲלֵב־הַכֶּשֶׁב מִזְבֵּחַ הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמורי עז האמורים צלמים:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שחטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שמתנו אמורין ואלה, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה חללה עם האמורין: על אשי ה. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש צלע"ו:

<p>V And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִנֹּשׁ אֲרִי יְחֹב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֵהִיד אוֹ חֵזָא אוֹ יָדַע אִם לֹא יַחֲזִי וְיִקְבִּיל חֻבִּיָּה:</p>	<p>*ב וּנְפֹשׁ כִּי־תִחְטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ:</p>
<p>2 or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִנֹּשׁ דִּיקְרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וְיִהִי מְכֹסֵּפָא מִנִּיהּ וְהוּא מִסָּאב וְחֹב:</p>	<p>2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַ בְּכָל־דְּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שְׂרָץ טָמֵא וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>3 or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֶבֶת אִנֹּשָׁא לְכָל סֹאבְתִיָּה דִּיקְסָתָאב בֵּיהּ וְיִהִי מְכֹסֵּפָא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחֹב:</p>	<p>3 אוֹ כִי יִגַּע בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתּוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּיהּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:</p>
<p>4 or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>אוֹ אִנֹּשׁ אֲרִי יִקְיִים לְפָרָשָׁא בְּשִׁפְתָּיו לְאַבְאָשָׁא אוֹ לְאַיִטְבָּא לְכָל דִּיפְרִישׁ אִנֹּשָׁא בְּקִיּוּם וְיִהִי מְכֹסֵּפָא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחֹב לְחַדָּא מֵאֲלִין:</p>	<p>4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתֶּיהָ לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:</p>
<p>5 and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וְיִהִי אֲרִי יְחֹב לְחַדָּא מֵאֲלִין וְיִוְדִי דְחֹב עָלֶיהָ:</p>	<p>5 וְהָיָה כִּי־יֵאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>
<p>6 and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וְיָבִיחַ יָת אֲשַׁמִּיהּ לְקָדָם יְיָ עַל חֻבִּיתִּיהּ דְּחֹב נִזְקָבָא מִן עֵזָא אִמְרָתָא אוֹ צִפִּירַת עֵזָא לְחַטָּאת וּכְפָר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא מִחֻבִּיתִּיהּ:</p>	<p>6 וְהָבִיא אֶת־אֲשַׁמּוֹ לִיהוָה עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִזְבָּה מִן־הַצֹּאן כִּשְׁפָה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הִפְקֵן מִחֲטָאתוֹ:</p>

- (1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשביעיהו שבועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:
(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבועות (1) נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע זבין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצועל נדה: בה. לרבות צועל נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
(4) בשפתיים. ולא בלב: להרע. לעזמו: או להיטיב. לעזמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שבועות כו.). ונעלם ממנו. ועבר על שבועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אצל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא צאשם:

<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit 7 for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִיטָא וְיִיתִי יָת חֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב תִּרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָה:</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לְיְהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיִיתִי יְתֵחוּן לֹות כְּהֵנָּא וְיִקְרִיב יָת דְּלַחַטָּא קִדְמוֹתָא וְיִמְלֹק יָת רִישֶׁיהָ מִקְבִּיל קִדְלִיהָ וְלֹא יַפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדֵי מִדְמָא דְּחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְבָּחָא וּדְיִשְׁתַּאֲר בְּדָמָא יִתְמָצִי לִיסוּדָא דְּמִדְבָּחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשְׁאָר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיָת תַּנְיָנָא יַעֲבִיד עֹלָתָא כְּדַחְזֵי וְיִכְפֹּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא מִחֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהָ:</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כְּמִשְׁפַּט וְכִפֹּר עָלָיו חֲכֹתֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדָיו לְתִרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ לְתִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְיִיתִי יָת קוֹרְבָנִיהָ דְּחֶב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלָתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׁנִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנֶתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תְרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֹרְבָנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא־יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנֶה כִּי חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִיתִינָהּ לֹות כְּהֵנָּא וְיִקְמוֹץ כְּהֵנָּא מִנָּה מְלִי קִמְצִיהָ יָת אֲדָכְרֶתָהּ וְיִסִּיק לְמִדְבָּחָא עַל קוֹרְבָנֵי דִּי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְהָבִיאהָ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֹּץ חֲכֹתֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־ אֲזָכְרֶתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל־ אֲשֵׁי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכאים): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא): עורף. הוא גובה הראש המשופע לזד הנאור: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורח כל אחורי הנאור:
- (9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזזה ומזוי, אחוז בעורף ומזוי, והדס ניתז והולך למזבח (זכאים קד): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרצנו מהדר (מנחות ו):

- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering. וַיִּכַּפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ וַיִּכַּפֶּר עָלֹהֵי כֹהֵנָּה עַל אֲשֶׁר־חָטָא מֵאַחַת מֵאֵלֶּה חֻבֹּתֶיהָ דָּחַב מִחֻדָּא מֵאֲלִין וַיִּשְׁתַּבֵּי־ק לִיה וְיָהִי לְכֹהֵנָּה כַּמִּנְחָה: (ט)
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
- 15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering. נָפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאָה בְשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בַּעֲרֹכָה כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:
- 16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven. וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יִכַּפֶּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)
- 17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity. וְאִם־נָפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וַעֲשֶׂתָה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְאֲשָׁם וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקמרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי צעשירות וצדלות נאמר מחטאתו, וכאן צדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדור רבותינו (כריתות כו:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האופה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האופה והעשיר, יוסיף עליה ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת משלש כפרות האמורות צענין, או צעשירות, או צדלות, או צדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול העומדים שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו צעשירות האופה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האופה צדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שירה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל פהיה לא תאכל (ויקרא ו, טז):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יצ), וכן הוא אומר וימעלי צאלהי צבתיקהם ויזינו אחרים צאלהי עמי הארץ (דברי הימים"א ה, כה), וכן הוא אומר צבטוה וימעליה צו מעל (במדבר ה, יצ): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא צבטוה וימעליה ויזינו אחרים (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעל מעל ריבה (מעילה יח:). מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יזאו קדשים קלים: איל. לי קשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שמי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שמי סלעים: (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לּוֹ יָדַע וְיִשְׁתַּכֵּיב לִיהוָה:</p>	<p>18</p>
<p>It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דְּחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי:</p>	<p>19</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:</p>	<p>20</p>
<p>If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בַּעֲמִיתוֹ בַּפִּקְדוֹן אֹרְבִתְשׁוּמַת יָד אֹו בְּגִזָּל אֹו עָשָׂק אֶת־עַמִּיתוֹ:</p>	<p>21</p>
<p>or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אֹרְמָצָא אֲבִדָּה וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שָׁקָר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהִנֵּה:</p>	<p>22</p>

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שזדאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, זא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוו אלא על מצוות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שיטלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקצור קצירך בצדקה (דברים כד, יט) וְשָׂכַסְתָּ עוֹמֵר בְּצִדָּה (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קצב הכתוב צרכה למי שזאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בצנפני, וגפלה הימנו, ומאפה העני ונתפרנס צה, הרי הקצ"ה קוצב לו צרכה: (18) בערכך לאשם. צערך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב): (19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל צה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים וצטור, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים וצטור, אצל המפקיד אצל חזירו ואינו רואה שחמד צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. ששם צידו ממון להסתפק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא אִישׁ וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבִדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא אִישׁ וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבִדָה אֲשֶׁר מָצָא: 23</p>
<p>or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.</p>	<p>אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לִשְׁקֹר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁי וְחִמְשָׁתָיו יִסֹּף עָלָיו לְדָהוּא דִּילִיָּה וְתַנְנִיָּה בְיוֹמָא דְחֻבְתִּיהּ:</p>	<p>אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לִשְׁקֹר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁי וְחִמְשָׁתָיו יִסֹּף עָלָיו לְדָהוּא דִּילִיָּה וְתַנְנִיָּה בְיוֹמָא דְחֻבְתִּיהּ: 24</p>
<p>And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.</p>	<p>וְיָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְיָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן: 25</p>
<p>And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.</p>	<p>וְיַכְפֹּר עָלָיו כֹּהֵן קָדֵם יִי וְיִשְׁתַּבֵּחַ לַיהוָה עַל חַטָּא מִכֹּל דִּיעֲבִיד לְמַחֲב בֵּיהּ:</p>	<p>וְיַכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכֹּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בֵּיהּ: (פ) ק"ה</p>

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 141. For Shabbat Zachor the Maftir and Haftara are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftara on page 176.

<p>VI And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 10</p>
<p>Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.</p>	<p>צֹו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מִזְבְּחָהּ (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַפֶּקֶד וְאֵשׁ תִּמְזַבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:</p>	<p>צֹו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מִזְבְּחָהּ (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַפֶּקֶד וְאֵשׁ תִּמְזַבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ: 2</p>

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון;
(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוץ בחטא, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ס"א וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמשיות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משהו פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי בנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זכרון מיד ולדורות אר"ש ציור נרין הכתוב לזכרון צמקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגר. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא), וללמד על הפסולין איזה

<p>And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.</p>	<p>וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ וּמִכְנָסִי בִדְּיָוָן יִלְבֹּשׁ כֹּהֵן לְבוּשׁוֹ דְּבוּן וּמִכְנָסִין דְּבוּן יִלְבֹּשׁ עַל בְּסָרְיָהּ וַיִּפְרִישׁ יָת דִּשְׁנָא דְּתִיכּוּל אִישָׁתָא יָת עֲלָתָא עַל מִדְבַּחָא וַיִּשְׁוִינָהּ בְּסִטְרָ מִדְבַּחָא:</p>	<p>וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ וּמִכְנָסִי בִדְּיָוָן יִלְבֹּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יָת לְבוּשׁוֹהִי וְלִבְשׁ לְבוּשׁוֹ אַחֲרָיִן וַיִּפִּיק יָת דִּשְׁנָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי:</p>	<p>וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אַחֲרָיִם וְהוֹצִיא אֶת-הַדֶּשֶׁן אֶל-מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה אֶל-מְקוֹם טָהוֹר:</p>
<p>And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.</p>	<p>וְאִישָׁתָא עַל מִדְבַּחָא תִּהְיִי יִקְדָּא בֵּיהּ לֹא תִטְפִּי וַיִּבְעֵר עֲלֶיהָ כֹּהֵן אֵעִין בְּצִפּוֹר בְּצִפּוֹר וַיִּסְדֵּר עֲלֶיהָ עֲלָתָא וַיִּסִּיק עֲלֶיהָ תִּרְבִּי נִכְסֵת קוֹדֶשְׁיָא:</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד-בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וַיִּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>
<p>Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.</p>	<p>אִישָׁתָא תְּדִירָא תִּהְיִי יִקְדָּא עַל מִדְבַּחָא לֹא תִטְפִּי:</p>	<p>אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)</p>
<p>And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.</p>	<p>וְדָא אִוְרִיתָא דְּמִנְחָתָא דִּיקְרָבוּן יִתֵּהּ בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם יְיָ לְקֹדֶם מִדְבַּחָא:</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>

אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרצוע ואת הנרצע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא ח, ח) וזכרים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכמות, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתיס (ערכין ג:): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהולא דשן צגדים שהוא משמש בהן תמיד, צגדים שצשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולצב צגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַצָּבוֹר צִפּוֹר כשהוא קָצָה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח:): ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צ"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט.) למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה להעלות גר תמיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר צשני לאוין:

<p>And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֹּלֶת וּמִנְחָתָהּ וּמִשֶּׁמֶן וְאֵת כָּל הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֶזְכְּרָתָהּ לַיהוָה:</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֹּלֶת וּמִנְחָתָהּ וּמִשֶּׁמֶן וְאֵת כָּל הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֶזְכְּרָתָהּ לַיהוָה:</p>
<p>And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֲרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בְּחֹצֶר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֲרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בְּחֹצֶר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֲמִיעַ חוֹלְקֶהוּן יִהְיֶה יְתָהּ מִקֹּדְשֵׁי בְנֵי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁם:</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֲמִיעַ חוֹלְקֶהוּן יִהְיֶה יְתָהּ מִקֹּדְשֵׁי בְנֵי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁם:</p>
<p>Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבְנֵי אֹהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חֶקֶעוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבְנֵי אֹהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חֶקֶעוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֹרְבַּן אֹהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂירִית הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>זֶה קֹרְבַּן אֹהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂירִית הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לזד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהחוצר, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיצה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז:). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמיצה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות דויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד:).

(11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לקם ללבוש מן הקדשים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים נז:).

- 14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.
- 15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.
- 16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.
- 17 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.
- 19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.
- 20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.
- עַל-מִחְבֵּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה עַל מִסְרִיתָא בַּמֶּשֶׁח תַּתְּעִיב מִדְּבַכָּת תְּבִיאָנָה תְּפִינִי מִנְחַת פְּתִים תִּקְרִיב קִיח־נִיחַח בְּרַעְנָא קָדָם יי': לִיהוָה:
- וְהִפְּלֵן הַמַּשִּׁית תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לִיהוָה כָּל־לֵיל תִּקְטָר:
- וְכָל־מִנְחַת כֶּתֶן כָּל־לֵיל תִּהְיֶה וְכָל־מִנְחָתָא דְכֶהֱנָא גַּמִּיר תְּהִי לֹא תֹאכֵל: (פ)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלֵּיל יי' עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
- דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּזְרֶת הַחֻטָּאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֻטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קָדֹשׁ קָדָשִׁים הוּא:
- הַכֶּתֶן הַמִּחֻטָּא אֹתָהּ יֹאכְלָנָה בַּמָּקוֹם קָדֹשׁ תֹּאכֵל בַּחֲצֵר אֶחָל מוֹעֵד:
- כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בַּבֶּשָׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּס בַּמָּקוֹם קָדֹשׁ:
- כָּל דִּיקְרָב בַּבֶּשָׂרָה יִתְקַדֵּשׁ וְדִידֵי מִדָּמָהּ עַל לְבוּשָׁא דִּידֵי עֲלֵה תַחֲנוּר בְּאֶתֶר קָדִישׁ:

(13) זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבְנָיו. אֵף הַדִּיּוֹטוֹת מִקְרִיצִין עֲשִׁירִית הָאִיפָה צִיּוֹם שֶׁהֵן מִתְחַנְכִּין לַעֲבֹדָה, אֲזַל כֶּהֵן גָּדוֹל כָּל יוֹם, שְׁנֹאֹמֶר מִנְחָה תָּמִיד וְגו', וְהַכֶּהֵן הַמִּשִּׁיחַ תַּחֲתֵיו מִצְנִיּוֹ וְגו' חֵק חֻקֵּי עוֹלָם וְגו' (מִנְחוֹת נא):

(14) מִרְבֵּכַת. חֲלוּטָה צְרוּתָמִין כָּל צִרְכָּה ("כֹּכ פֶּרֶק ד, ה): תְּפִינִי. אִפּוּיָה אִפּוּיֹת הַרְצָה, שְׁאֵחַר חֲלִיעֲמָה אֹפֶה צַחֲנוּר, וְחוּזר וּמִטְגָּנָה צִמְחָצַת (מִנְחוֹת נ): מִנְחַת פְּתִים. מִלְמַד שְׁטַעוֹנָה פְּתִיתָה:

(15) הַמִּשִּׁיחַ תַּחֲתֵיו מִבְּנָיו. הַמִּשִּׁיחַ מִצְנִיּוֹ תַחֲתֵיו: כָּל־לֵיל תִּקְטָר. אֵין נִקְמָצַת לִהְיוֹת שִׁירִיָּה נֹאכְלִין, אֲלֵא כוֹלָה כָּלִיל, וְכֵן כָּל מִנְחַת כֶּתֶן שֶׁל נִדְצָה כָּלִיל תְּהִיָּה:

(16) כָּל־לֵיל. כוֹלָה שׁוֹה לַגְּבוּהָ:

(19) הַמִּחֻטָּא אֹתָהּ. הַעֹבֵד עֲבֹדוּתִיָּה, שֶׁהִיא נַעֲשִׂית חֻטָּאת עַל יָדוֹ: הַמִּחֻטָּא אֹתָהּ יֹאכְלָנָה. הַרְאֵיו לַעֲבֹדָה, יֵאֵל טִמְאָה צִשְׁעַת זִרְיקַת דָּמִים שְׁאִינוֹ חוֹלֵק צִבְשָׁר (זִצְחִים כט), וְאִי אִפְשָׁר לֹאֹמֶר שְׁאֹמֶר שְׁאֵר כֶּהֱנִים צֹאכִילָתָה חוּץ מִן הַזֹּרֵק דָּמָה, שְׁהִי נֹאֹמֶר לְמַטָּה כָּל זָכֵר צִכֶּהֱנִים יֹאכֵל אֹתָהּ:

(20) כָּל אֲשֶׁר יִגַּע בַּבֶּשָׂרָה. כָּל דָּצֵר אוֹכֵל אֲשֶׁר יִגַּע וַיִּצְלַע מִמֶּנָּה: יִקְדָּשׁ. לִהְיוֹת כְּמוֹהָ, אִם פְּסוּלָה תִּפְסֵל, וְאִם הִיא כְּשֶׁרָה תֹּאכֵל כְּחוֹמֶר שֶׁנָּה (שֶׁס זז): וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל הַבְּגָד. וְאִם הוּזָה מִדָּמָה עַל הַבְּגָד אֹתוֹ מִקּוֹם דֵּם (הַבְּגָד אֲשֶׁר

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּכְלִי־חָרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם־בְּכֵלִי נִחְשֶׁת בִּשְׁלָה וּמָרָק וְשִׁטָּף בַּמַּיִם: וּמִן דַּחֲסָף דַּתִּתְבַּשַׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דְנַחֲשָׁא תִתְבַּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בְּמַיָּא:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל־זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכַל אֹתָהּ: קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא: כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָיָא יִכּוּל יְתָהּ קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:	22
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (פ) וְכָל חַטָּאת דִּיתְעַל מִדָּמָה לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּר בְּקוֹדֶשָׁא לֹא תִתְאָכִיל בְּנוֹרָא תִתּוּקַד:	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא: וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִוא:	VII
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering; and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטּוּ אֶת־הַעֹלָה יִשְׁחַטּוּ אֶת־הָאֲשָׁם וְאֶת־דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: בְּאַתְרָא דִּיכְסוּן יֵת עַלְתָּא יְכַסּוּן יֵת אֲשָׁמָא וְיֵת דִּמְיָה יִזְרוֹק עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל־חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלִיָּה וְאֶת־הַחֲלָב הַמְכֻסָּה אֶת־הַקֶּרֶב: וְיֵת כָּל תַּרְבִּיָּה יִקְרִיב מִנֶּיהּ יֵת אֲלִיתָא וְיֵת תַּרְבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־חֵיתָרָתָּהּ עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת יִסְרְנָה: וְיֵת תַּרְתִּין כּוּלִין וְיֵת תַּרְבָּא דְעַלְיָהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוּלִיתָא יַעֲדִינָהּ:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הִוא: וְיִסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ אֲשָׁמָא הִוא:	5

יזה עליה) תכנס בתוך העזרה (מ"ב פרק ו, 1): אשר יזה. יזה נזה כמו ולא יטה לארץ מנלם (איוב טו, כט), יזה נטוי: (21) ישבר. לפי שהנלעיה שנלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון שמרוקי הגסים (אסתר ז, יב) אשקורי"ר צלע"ו: ומרק ושטף. לפלוט את בליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמקטא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לקטוי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיונה לפנים פסולה (זבחים פג:). וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: מ"ב פרשתא ד, ז):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם צבור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להציא עולת צבור לזפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין באשם לכן הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נמפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו צא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נמרבזו באליה:

<p>6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.</p>	<p>כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנֵי יִיכְלִינֵיהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קוֹדְשִׁין הוּא:</p>	<p>6 כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קוֹדְשִׁין הוּא:</p>
<p>7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.</p>	<p>כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תוֹרָה אֶחָת כַּחֲטָאת כַּחֲטָאת כִּן אֲשָׁמָא אֲוִרִיתָא תְּדָא לְהוֹן כְּתָנָא דִּיכִפֵּר בֵּיהּ דִּילִיָּהּ יְהִי:</p>	<p>7 כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תוֹרָה אֶחָת לָהֶם הִכְתָּן אֲשֶׁר יְכַפֵּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:</p>
<p>8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>	<p>8 וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>
<p>9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.</p>	<p>וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֵּנּוֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַמֶּרְחֶשֶׁת וְעַל־מִסְרִיתָא לַכֹּהֲנָא דִּימְקָרִיב יִתֵּה דִילִיָּהּ תִּהְיִי:</p>	<p>9 וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֵּנּוֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַמֶּרְחֶשֶׁת וְעַל־מִחֲבֹת לַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:</p>
<p>10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.</p>	<p>וְכָל־מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְחֲרִיבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)</p>	<p>10 וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֲרִיבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)</p>
<p>11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.</p>	<p>וְזֹאת תוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>	<p>11 וְזֹאת תוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>
<p>12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.</p>	<p>אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ אִם עַל תּוֹדָתָא יִקְרִיבֵיהּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדָה וְיִקְרִיב עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן גְּרִיצָן פִּטִּירָן דְּפִילָן בְּמִשַּׁח וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:</p>	<p>12 אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:</p>

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו צעליו או שנתכפרו צעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקין המזבח, אש שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צמחא, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (צחסי ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צמרת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצנ זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים צמרות (צחסי קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכוּלן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לציט אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

- 13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving. **על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו: תודת קודשיו:**
- 14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar. **והקריב ממנו אחד מכל-קרבן תרומה ליהוה לפתח מזבח את-דם השלמים לו יהיה: ויקריב מניה חד מכל קורבנא אפרשותא קדם יי לקחנא דיוזוק ית דם נכסת קודשא דיליה יהי:**
- 15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning. **ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא-יניח ממנו עד-בקר:**
- 16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten. **ואם-נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: ואם נדרא או נדבתא נכסת קורבניה ביומא דיקריב ית נכסתיה יתאכיל וביומא דבתריוהי ודישתאר מניה יתאכיל:**
- 17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire. **והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ודישתאר מבשר נכסתא ביומא תליתאה בנורא יתוקד:**

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן יודו לה' סקדו ונסלאוסי לזגי אדם. וינצחו וצחי תודה (תהלים קו, כא-כז), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, טעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנח, וכתב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עו.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ציוא וטבול יוס, ומלצאת לחולין צפדין עד שיטפט הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), וצטרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל מזיר, וחגיגת י"ד, שהיה נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יז, א): ביום קרבנו יאכל. וכומן צטרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז:):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הציאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה צגי קציעין ואיפה וענה (צראשית לו, כד) תת וקדש וצא מרמס (דניאל ח, יג):

- 18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.
- 19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.
- 20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.
- 21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.
- 22 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.
- וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלֵמֵי בָיִם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא:
- וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִגַע בְּכָל-טֹמֵא לֹא יֵאָכַל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טְהוֹר יֹאכַל בֶּשֶׂר:
- וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:
- וְנִפְשׁ כִּי-תִגַע בְּכָל-טֹמֵא בְטִמְאַת אָדָם אֹו בְּבִהֶמָה טִמְאָה אֹו בְּכָל-שִׂקְץ טֹמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)
- וּמִלֵּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
- דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:
- מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֹר כָּל תֶּרֶב תֹּר וְאֹמֵר וְעִז לֹא תִכְלוּ:

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשז ששחיתה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, שעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו שעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בתוך הזמן, עונה תשא: (19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיא מקצתו, שהפינימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודס יִשְׁפֹךְ וְהִצֵּיִר תֹּאכַל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכן נאמר כל טהור יאכל צפר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך צחטאת ואשם שאל יאז חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צחזר אהל מועד יאכלוה, בצפר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צפר, אפילו בכל העיר): (20) וטמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זכחים מג:), אכל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

- 24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it. וְחֵלֶב גְּבִלָה וְחֵלֶב טָרֶפֶה יַעֲשֶׂה לְכֹל-מִלְאָכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ: וְתָרַב גְּבִילָא וְתָרַב טָרֶפֶה יִתְעַבֵּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהּ:
- 25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people. כִּי כָל-אָכַל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ: אָרִי כָל דִּיכּוֹל תִּרְבָּא מִן בְּעִידָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא דִּיכּוֹל מֵעַמִּיהָ:
- 26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings. וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְעוֹף וּלְבֵהֱמָה: וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּ בְּכָל מוֹתְבִיכּוֹן דְּעוֹפֵא וְדְבִיעִידָא:
- 27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people. כֹּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל כָּל-דָּם וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן) כֹּל אָנָּשׁ דִּיכּוֹל כָּל דָּם וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיהָ:
- 28 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
- 29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְחֵי שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵי שְׁלָמֹו: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר דְּמִקְרִיב יֵת נְכֶסֶת קוֹדְשׁוֹהִי קָדָם יְיָ יִתִּי יֵת קוֹרְבָנִיהָ לְקָדָם יְיָ מִנְכֶסֶת קוֹדְשׁוֹהִי:
- 30 His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD. יָדָיו תְּבִיאֲנָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֵלֶב עַל-הַחֹזֶה יָבִיאֻּנּוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: יָדוֹהִי יִיתִין יֵת קוֹרְבָנִיהָ דִּי יֵת תִּרְבָּא עַל חֲדָא יִיתִינִיהָ יֵת חֲדָא לְאַרְמָא יִתִּיהָ אֲרָמָא קָדָם יְיָ:

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצא איסור נצילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יחייבו אף על לאו של נצילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגצים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"פ (לז): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים למעלה והחלצ נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא): את אשׁי ד'. ומה הן האשׁים, את החלב על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלב על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלב למטה, וזהו האמור במקום אחר שזק הקרומה וצוה הקנופה על אשׁי התלצים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וישימו את התלצים על הקזות ויקטיר התלצים המנופס (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשׁים, לפי שנאמר את אשׁי ה' את החלב על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשׁים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב וְהַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: וְיָסִיק כֶּהֱנָא יְת תִּרְבָּא לְמִדְבָּחָא וְיִהְיִי חֲדָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָוְהִי:	31 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב וְהַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:
32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשׁוּתָא לְכֶהֱנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן: וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשׁוּתָא לְכֶהֱנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן:	32 וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשׁוּתָא לְכֶהֱנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן:
33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	דְּמִקְרִיב יְת דָּם וְנִכְסֵת קוּדְשִׁיָּא וְיָת תִּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיהּ תִּהְיִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק: דְּמִקְרִיב יְת דָּם וְנִכְסֵת קוּדְשִׁיָּא וְיָת תִּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיהּ תִּהְיִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:	33 הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׂוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה:
34 For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	אֲרִי יְת חֲדָא דְאַרְמוּתָא וְיָת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיהוֹן וְיִתְּבִית יְתָהוֹן לְאַהֲרֹן כֶּהֱנָא וּלְבָנָוְהִי לְקָם עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֲרִי יְת חֲדָא דְאַרְמוּתָא וְיָת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיהוֹן וְיִתְּבִית יְתָהוֹן לְאַהֲרֹן כֶּהֱנָא וּלְבָנָוְהִי לְקָם עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	34 כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׂוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֵּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
35 This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וְרְבוּת בְּנָוְהִי מְקוּרְבָנָא דִּי בְיוּמָא דִּיקְרְבוּן יְתָהוֹן לְשִׁמְשָׁא קָדָם יְיָ: דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וְרְבוּת בְּנָוְהִי מְקוּרְבָנָא דִּי בְיוּמָא דִּיקְרְבוּן יְתָהוֹן לְשִׁמְשָׁא קָדָם יְיָ:	35 זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקִּרְיָב אֹתָם לִכְהֵן לַיהוָה:
36 which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	דְּפָקִיד יְיָ לְמַתָּן לָהוֹן בְּיוּמָא דִּירְבוּן יְתָהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָם עָלֵם לְדָרֵיהוֹן: דְּפָקִיד יְיָ לְמַתָּן לָהוֹן בְּיוּמָא דִּירְבוּן יְתָהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָם עָלֵם לְדָרֵיהוֹן:	36 אֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה לִתֵּת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:
37 This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	דָּא אוּרִיתָא לְעֹלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּתָא וּלְאִשְׁמָא וּלְקוּרְבָנָא וּלְנִכְסֵת קוּדְשִׁיָּא: דָּא אוּרִיתָא לְעֹלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּתָא וּלְאִשְׁמָא וּלְקוּרְבָנָא וּלְנִכְסֵת קוּדְשִׁיָּא:	37 זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְחַטָּאת וּלְאִשָּׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים:

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה להאחרן למדנו שאין הצטרף נאכל צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (מ"כ פרק טז, ד):

(32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סוּבָךְ של ירך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזי, יא טמא צשעת זריקת דמים או צשעת הקטר חלזים שאינו חולק צשעת:

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לו:):

(37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוָּהוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	רביעי ד
2	‘Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־הַפָּר הַחַטָּאת וְאֶת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצּוֹת:	2
3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.’	וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	3
4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	4
5	And Moses said unto the congregation: ‘This is the thing which the LORD hath commanded to be done.’	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	5
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:	6
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבִּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֵּאָפֶד לוֹ בּוֹ:	7
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:	8

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה: קח את אהרן. קחנו דברים ומשכנו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צעין לזאת המלואים בואתה תזר (שמות כט) ועכשיו ביום ראשון למלואים חזר וזרזו שבעת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דברים שמראו שאני עושה לפניכם לזכרונם וזוהי הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלואים פירשתי בואתה תזר (שם):

9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיָּשִׂי יְת מִצְנֶפֶתָּא עַל רִישֵׁיהּ וַיָּשִׂי עַל מִצְנֶפֶתָּא לְקָבִיל אֶפֻּדֵי יְת צִיצָא דְדִהֲבָא כָּלִילָא דְקִוְדָּשָׁא כְּמָא דְפִקִּיד יְי יְת מִשָּׁה:	9 וַיָּשִׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב בְּזָר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־ כֶּל דְּבִיָּה וְקִדִּישׁ יְתֵהוֹן:	10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־ אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:
11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעָה פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקִדָּשָׁם:	11 וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעָה פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקִדָּשָׁם:
12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדָּשׁוֹ: לְקִדְּשׁוֹתֶיהָ:	12 וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדָּשׁוֹ: אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדָּשׁוֹ:
13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה יְת בְּנֵי אַהֲרֹן וַאֲלִבִּישָׁנָם כְּתוּנִים וַיַּזְרִיז יְתֵהוֹן הַמִּגְדָּל וַאֲחָשִׁין לְהוֹן קוֹבְעִין כְּמָא דְפִקִּיד יְי יְת מִשָּׁה:	13 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כְּתוּנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיִּקְרַב יְת תוֹרָא דְחַטָּאת וַסְמַד אַהֲרֹן וּבְנֵיהּ יְת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תוֹרָא דְחַטָּאת:	14 וַיָּגֵשׁ אֶת פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־ רֹאשׁ פֶּר הַחַטָּאת:
15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת־הַדָּם וַיָּהֵב עַל קַרְנֹת מִזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:	15 וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיָּהֵב עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:

(8) את האורים. כחצשל שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת נמצא הציץ חלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נצטוו זהזרות הללו:

(12) ויצק. וימשח. במחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. חטאו וטפרו מראות ליכנס לקדושה: ויקדשוהו. צעודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

<p>16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֹּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃</p>	<p>16 וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֹּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃</p>
<p>17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>	<p>17 וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
<p>18 And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרָב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיָהוּ יְתִידֵיהֶן עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃</p>	<p>18 וַיִּקְרָב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיָהוּ יְתִידֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃</p>
<p>19 And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃</p>	<p>19 וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃</p>
<p>20 And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.</p>	<p>וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לִנְתָחוֹ וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדָר׃</p>	<p>20 וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לִנְתָחוֹ וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדָר׃</p>
<p>21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>	<p>21 וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
<p>22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרָב יֵת דְּכָרָא הַנִּינָא דְּכַר קוֹרְבָנָא וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיָהוּ יְתִידֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא׃</p>	<p>ששי וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיָהוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃</p>
<p>23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּדָא אֲזֶן־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יְדֹ הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃</p>	<p>23 וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּדָא אֲזֶן־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יְדֹ הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃</p>

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:
(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים לַשּׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים וּמִשְׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים כְּכֹהֲנֵיהֶם׃

- 24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.
- 25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.
- 26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.
- 27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.
- 28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.
- 29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.
- וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיָּתֵן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּדָאָזְנָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֶק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיֵּקַח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַאֵלֶיהָ וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לֶקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שָׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אֶהֱרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיֵּקַח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַיהוָה נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:
- וַיֵּקַח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיַּנִּיפֵהוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאִיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הִיָּה לְמִנְהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה אֶת־דָּמָא עַל רוֹם אוֹדְנֵהוּן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יָדֵהוּן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֵהוּן דִּימִינָא וַיִּזְרֶק מֹשֶׁה יָת דָּמָא עַל מִדְּבַחָא סָחוּר:
- וַיִּסֹּב יָת תַּרְבָּא וַיָּת אֲלִיתָא וַיָּת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גּוֹא וַיָּת חֶצֶר כְּבִדָּא וַיָּת תַּרְתִּין כּוֹלִין וַיָּת תַּרְבֵּהוּן וַיָּת שָׁקָא דִּימִינָא:
- וּמִסֵּלָא דְּפִטִּירִיא דְּקָדָם יִי נָסִיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִיתָא חֲדָא וְגְרִיצָתָא דְּלָחִים מֹשֶׁח חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוֹי עַל תַּרְבִּיאָא וְעַל שָׁקָא דִּימִינָא:
- וַיִּהְיֶה יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אֶהֱרֹן וְעַל יְדֵי בְּנוֹהֵי וְאַרְיִם יִתְהוֹן אֲרָמָא קָדָם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יִתְהוֹן מֵעַל יָדֵהוּן וַיִּסֹּב לְמִדְּבַחָא עַל עֲלִיתָא קוֹרְבָּנָא אֲנּוֹן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קוֹרְבָּנָא הוּא קָדָם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָת חֲדָיא וְאַרְיִמִיהָ אֲרָמָא קָדָם יִי מִדְּכַר קוֹרְבָּנָא לְמֹשֶׁה הָיָה לְחֶלֶק כְּמָא דְּפִקִּיר יִי יָת מֹשֶׁה:

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוכה, שהיה מרצה בה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש בזמנחות (עח).
 (28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שזעמ ימי המלוואים בחלוק לזן (עבודה זרה לד). על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was 30 upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ על־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתָם וַיִּקְדָּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתָם:</p>	<p>שביעי</p>
<p>And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door 31 of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתָם וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>	<p>31</p>
<p>And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn 32 with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>	<p>32</p>
<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven 33 days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹן שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלָם יוֹמֵי קוֹרְבָנִיו אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנִיו:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to 34 make atonement for you.</p>	<p>כַּאֲשֶׁר עָשָׂה הַיּוֹם צִוָּה יִהְיֶה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>	<p>34</p>
<p>And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night 35 seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:</p>	<p>35</p>
<p>And Aaron and his sons did all the things which the LORD 36 commanded by the hand of Moses.</p>	<p>וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)</p>	<p>15</p>

- (34) צוה ה' לעשות. כל שבעת הימים וכו' (ל דרשו (יומא 3:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יוס הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יוס הכפורים שבעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
- (35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אחס חייבים מיטה:
- (36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזמן שלא הטו ימין ושמאל:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 ע"פ 9:22 – 9:23 on page 143. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181.

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַיְהִי בַיּוֹם הַמִּינָאָה קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	שְׁמִינִי וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:	2 וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:
3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר סִבּוּ צִפִּיר בֶּר עֶזֶן לְחַטָּאת וְעִיגֹל וְאֹמֶר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לְעֹלָתָא:	3 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תָמִימִם לְעֹלָה:
4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְתוֹר וְדָבָר לְנִכְסֵת קוֹדֵשִׁיא לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	4 וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:
5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַקְרִיבוּ יֵת דְּפָקִיד מֹשֶׁה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְקָרִיבוּ כָּל כְּנַשְׁתָּא וְקָמוּ קֹדֶם יְיָ:	5 וַיָּקֻחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:
6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה דִּין פְּתִיגָא דְּפָקִיד יְיָ תַעֲבֹדוּ וַיִּתְּגַלִּי לָכֵן יִקְרָא דִּי:	6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:
7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְבְּ אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכִפֹּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קָרְבַּן הָעָם וְכִפֹּר בְּעֶדְם כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	7 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְבְּ אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכִפֹּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קָרְבַּן הָעָם וְכִפֹּר בְּעֶדְם כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

- (1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק 1): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנסם:
 (2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקד"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
 (4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרצנות הללו באין חוצה ליום זה:
 (7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן נוס וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה נוס, לכך נצחרת (ת"כ פרשת א, ח): את

8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אֶהָרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לֹו:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֶת-הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֵּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיָּתֵן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יָצַק אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הַיֶּתֶר מִן-הַכֶּבֶד מִן-הַחֲטָאֹת הַקָּטֹר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	ישראל
12	And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֵלָיו אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	12
13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת-הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לַנֶּתְחִיָּה וְאֶת-הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַפְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל-הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרַב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת-שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשֹׁן:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרַב אֶת-הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:	16

חטאתך. עגל צן נזק: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שער עזים ועגל וכזש. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חיונה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימציאו. לשון הושטת והזמנה:

(15) ויחטאוהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עַל־תּוֹת הַבֹּקֶר:	שני
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	18
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֵלִיָּה וְהַמְכַסֶּה וְהַכִּלִּית וַיִּתֵּרֶת הַכֶּבֶד:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִׂימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹרַע הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת הַחֲזוֹת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּיִף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	21
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרֶד מֵעֹשֶׂת הַחַטָּאת וְהַעֲלָה וְהַשְּׁלָמִים:	22
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	23

- (16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה צויקרא (צילה כ).
 (17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:
 (19) והמכסה. חלז המכסה את הקרצ:
 (20) וישימו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סג).
 (22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:
 (23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מצאתי צפרשת מלואים בצרייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וצילה טעונות צרכה, מה ירידה מעין עבודה, אף צילה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו

שלישי

24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הַעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּזְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:

X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.

וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּנֵי-אַהֲרֹן גִּבֹּר מִחֻתִּיתִיהָ וַיִּהְיוּ בָהוֹן אִשָּׁתָא וְשִׁוְיָאוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת בִּסְמִין וַקְרִיבוּ קֹדֶם יְיָ אִשָּׁתָא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקֵּיד יְתַהוֹן:

X וַיִּקְחוּ בְנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֻתֹּתָו וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמִימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:

2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:

3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל אֹפִי כָּל עַמָּא אֲתִיְשֶׁר וְשִׁתִּיק אַהֲרֹן:

3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָּל-הָעָם אֶפְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:

4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֲזִיאֵל בְּנֵי עֲזִיזָאֵל אֲחֵיבְהִי וַיֹּאמֶר לָהֶם קִרְבּוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֶת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה:

4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֲזִיאֵל בְּנֵי עֲזִיזָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבּוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֶת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה:

כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מזטער ואומר, יודע אני שכעס הקדש עלי, וצבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתיישתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה צמעה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמשו בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לזה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צהר בו:

(24) וירנו. כתרנומו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיו יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיו יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא בויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדי שמה לזני ישראלי ונקדש בצדדי (שמות כט, מג), אל תקרי בצדדי אלא בצמכודי (וצחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית צמכודי של מקום, והייתי סבור או צי או צך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ב): וידום אהרן. קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיו יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צמכודי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקדש עושה דין צדדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלס, אם כן צאלו, כל שכן צרעם, וכן הוא אומר נזף אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקדשך:

5 So they drew near, and carried them
in their tunics out of the camp, as
Moses had said.

6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.

7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.

8 And the LORD spoke unto Aaron,
saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יְיָ עִם אֶהְרֹן לְמִימֶר:

9 'Drink no wine nor strong drink,
thou, nor thy sons with thee, when
ye go into the tent of meeting, that
ye die not; it shall be a statute
forever throughout your
generations.

And that ye may put difference
 10 between the holy and the common,
 and between the unclean and the
 clean;

and that ye may teach the children
of Israel all the statutes which the
LORD hath spoken unto them by
the hand of Moses.’

וְלִהְיוֹת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת
כָּל-תַּחֲקִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֲלֵיהֶם בְּיַד-מֹשֶׁה: (פ)

וְלֹאֲלֶפָא יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל
קֻמְיָא דְּמִלִּיל יֵי לְהוֹן בְּיַד
דְּמֹשֶׁה:

(4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר ויבני קָהָת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאלם האומר לחצירו, העבר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין גז. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׁאֵלָה אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אבל אתם אל תערצבו שמחתו של מקום: וְלֹא תִמְוָתוּ. הֵא אֵם תַּעֲשׂוּ כֵן, מוֹמֵ: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להחזקתה:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאבם אל אהל מועד. אין לי אלא צדאס להייל, צגשחם למוצח מנין, נאמר כאן צדיאח אהל מועד, ונאמר צקידוש ידים ורגלים צדיאח אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישח מוצח צדיאח אהל מועד, אף כאל עשה גישח מוצח צדיאח אהל מועד (ת"כ פרשחא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתציליו צין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. וצחים יז):

<p>And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-אֶלְעָזָר וְאֶל-יִתְחָמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא:</p>	<p>רביעי</p>
<p>And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקָּה וְחֻק-בְּנֵיךָ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:</p>	<p>13</p>
<p>And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְאֵת חֵזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אִתָּהּ וּבְנֵיהָ וּבְנֹתֶיהָ אִתָּךְ כִּי-חֻקָּה וְחֻק-בְּנֵיךָ נָתַנּוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14</p>
<p>The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'</p>	<p>שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֵזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבְנֵיךָ אִתָּךְ לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה:</p>	<p>15</p>

(11) ולהודות. למד, שאסור שיכור בהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וצניך אֶקֶד ולא תמותו, כהנים בעבודתם מיתה, ואין חכמים בהוראתם במיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וּבְאֶהֱלֹן הַתְּאֵנָה ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי צנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיז מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחנה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צַעַד אֶהְלֹךְ צָעַת הַהוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונן (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָגִזוֹת חק בקדשים: כי כן צויתי. צאניו יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכיאת הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוזקו אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה וצניך צחלק, אבל צנותיך לא צחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק צניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שם י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צחזה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה צשעת תנופה, וישוה המקראות שלא יכחישו זה את זה כנר פרשתי שלשמן צנו את אהרן (לעיל ז, ל):

- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- חמשי וַיִּתֵּן זָעִיר הַחֲטָאתָא דְרֵשׁ דְּרֵשׁ מִנְשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצֹף עַל-אַלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנּוֹתָרִים לְאַמֵּר:
- מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחֲטָאתָא בַּמִּקְוֶה הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא וְאַתְּהוּ נָתַן לָכֶם לְשֵׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- הֵן לֹא-הוּבָא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי:
- וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מִנְשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חֲטָאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- וַיִּתֵּן צִפּוּרָא דְחֲטָאתָא מִתְּבַע תְּבַעִיהּ מִנְשֶׁה וְהָא אִתְּקַדַּר וַיִּגִּז עַל אֲלֵעָזָר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאִשְׁתָּארוּ לְמִימָר:
- מִדִּין לֹא אָכַלְתִּין יֵת חֲטָאתָא בְּאַתֵּר קְדִישׁ אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא וְיִתְּהּ יְהִי לְכוֹן לְסִלְחָא עַל חֻבֵּי כְּנִשְׁתָּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיהוֹן קָדָם יי:
- הָא לֹא אִתְּעַל מִדָּמָהּ לְבֵית קוֹדֶשָׁא גִּוּוּאָה מִיכָל תִּיכְלוּן יִתְּהּ בְּקוֹדֶשָׁא כְּמָא דְפִקְדִיתִי:
- וּמִלִּיל אֶהֱרֹן עִם מִנְשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יֵת חֲטָוִיתָהוֹן וְיֵת עֲלֻוֹתָהוֹן קָדָם יי וְעִרְעָא יִתִּי עֲקֹן כְּאֵלִין אֵלֹו פֹּון אֶכְלִית חֲטָאתָא יוֹמָא דִּין תִּתְקִין קָדָם יי:

(16) שְׁעִיר הַחֲטָאת. שְׁעִיר מוֹסְפִי רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּשְׁלֹשָׁה שְׁעִירֵי חַטָּאוֹת קָרְצוּ צוּ צוּס שְׁעִיר עֹזִים, וְשְׁעִיר נַחֲשׁוֹן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמִכּוֹלֵן לֹא נִשְׂרַף אֵלָּא זֶה, וְנִחְלָקוּ צִדְצֵר חֲמִי יִשְׂרָאֵל, (צ"ח פֶּרֶק צ, ח"י) יֵשׁ אֹמְרִים מִפְּנֵי טוֹמְאָה שְׁנֵגַעָה צוּ נִשְׂרַף, וְיֵשׁ אֹמְרִים מִפְּנֵי אֲנִיּוֹת נִשְׂרַף, לִפִּי שֶׁהוּא קֹדֶשׁ דּוֹרוֹת, אֲבָל בְּקֹדֶשִׁי שְׁעָה סָמְכוּ עַל מִשֶׁה שֶׁאִמְרוּ לָהֶם צִמְנָחָה וְאִכְלוּהָ מֵאוֹת: דְּרוֹשׁ דְּרֵשׁ. שְׁמִי דְרִישׁוֹת הֵלְלוּ, מִפְּנֵי מֵה נִשְׂרַף זֶה, וּמִפְּנֵי מֵה נִאֲכָלוּ אֵלֹו, כִּךְ הוּא צִתּוֹרַת כְּהֵנִים (פֶּרֶק צ, ז) עַל אֲלֵעָזָר וְעַל אִיתָמָר. צִשְׁצִיל כְּצוּדוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן הִפֵּךְ פָּנָיו כִּנְגַד הַצֵּנִים וְכַעֲס: לֹאמֵר. אִמְרוּ לָהֶם הַשִּׁיבוּנִי עַל דְּבָרִי:

(17) מִדּוּעַ לֹא אָכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאתָא בַּמִּקְוֶה הַקֹּדֶשׁ. וְכִי חוֹץ לְקֹדֶשׁ אִכְלוּהָ, וְהֵלֵךְ שְׂרָפוּהָ, וְהוּא אֹמֵר בַּמִּקְוֶה הַקֹּדֶשׁ, אֵלָּא אִמְרוּ לָהֶם שֶׁמֶה חוֹץ לְקֹלְעִים יֵאֵלֶּה וּנְפִסְלָה: כִּי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא. וּנְפִסְלַת צִיוּאָה, וְהֵם אִמְרוּ לוֹ לֹא, אִמְרוּ לָהֶם הוּאִיל וּבַמִּקְוֶה הַקֹּדֶשׁ הִיתָה, מִדּוּעַ לֹא אִכְלַתְּם אוֹתָהּ: וְאוֹתָהּ נָתַן לָכֶם לְשֵׂאת וְגו'. שֶׁהַכְּהֵנִים אוֹכְלִים וּבַעֲלִיָּהֶם מִתְּכַפְּרִים: לְשֵׂאת אֶת עוֹן הָעֵדָה. מִכָּאֵן לְמַדְנוּ שֶׁשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ הִיא, שֶׁהוּא מִכְּפָר עַל עוֹן טוֹמְאָת מִקְדָּשׁ וְקֹדֶשִׁי, שֶׁחֲטָאת שְׁמִינִי וּחֲטָאת נַחֲשׁוֹן לֹא לְכַפֵּרָה צָאוּ:

(18) הֵן לֹא הוּבָא וְגו'. שֶׁאִילוֹ הוּבָא הִיא לְכַסֵּם לְשִׂרְפָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל חֲטָאתָא אֲשֶׁר יוֹצֵא מִדָּמָהּ וְגו' (וִיקְרָא ו, כג): אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ. הִיא לְכַסֵּם לְאִכְלָהּ אֶף עַל פִּי שֶׁאִתְּסֵם אוֹנִיָּים: כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי. לְכַסֵּם צִמְנָחָה:

(19) וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן. אֵין לִשׁוֹן דְּצוּר אֵלָּא לִשׁוֹן עוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדְבֹּר רֹעֶס וְגו' (צִמְדָּבָר כֹּא, ה). אֲפֻשֶׁר מִשֶׁה קִנֵּף עַל אֲלֵעָזָר וְעַל אִיתָמָר, וְהֵרֵן מִדְּבָר, הֵא יֵדַעַת שֶׁלֹא הִיתָה אֵלָּא מִדְּרֵךְ כְּבוֹד, אִמְרוּ, אֵינוֹ צִדִּין שִׁיחָא אֲצִינוּ יוֹשֵׁב וְאוֹנוֹ מִדְּבָרִים לִפְנֵינוּ, וְאֵינוֹ צִדִּין שִׁיחָא תִּלְמִיד מְשִׁיב אֶת רֵצוֹ, יִכּוֹל מִפְּנֵי שֶׁלֹא הִיא צִלְעָזָר לְהַשִּׁיב, תִּלְמוּד לֹאמֵר וַיִּתְּקֵן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל אֲנָשֵׁי הַכֹּהֲנָה וְגו' (שֵׁם לֹא, כֹּא). הֵרִי כְּשִׂרְפָה דְּבָר לִפְנֵי מִשֶׁה וּלְפָנֵי הַנְּשִׂאִים, וְזֶה מִלְּאִתִּי בְּסִפְרֵי שֶׁל פִּנִּים שְׁנֵי: הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ. מֵהוּ אֹמֵר, אֵלָּא אִמְרוּ לָהֶם מִשֶׁה שֶׁמֶה זִרְקַתְּסֵם דְּמָה אוֹנִיָּים, שֶׁהָאוֹנִין שֶׁעֲבָד חֵלְל, אִמְרוּ לוֹ אֶהֱרֹן, וְכִי הֵם הִקְרִיבוּ שֶׁהֵם הַדִּיּוֹטוֹת, אֵינוֹ הִקְרִיבוּ, שֶׁאֵינוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל, וּמִקְרִיב אוֹנוֹ (זִכְרִים קֹא). וְתִקְרָאנָה אוֹתִי כְּאֵלֶּה. אִפִּילוֹ לֹא הִיוּ הַמִּתְּסִים צִנִּי, אֵלָּא שֶׁאֵר קְרוּבִים שֶׁאֵינוֹ חִיִּיב לִהְיוֹת אוֹנוֹן עֲלֵיהֶם כְּאֵלֹו, כְּגוֹן כָּל הָאֹמְרוֹים צִפְרִשְׁת כְּהֵנִים שֶׁהֵכָהֵן מִטְּמֵא לָהֶם: וְאִכְלָתִי חֲטָאתָא. וְאִם אִכְלָתִי, הִיִּיעֵב

20	And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח בְּעֵינָיו: (פ)	20
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֱלֹהִים: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאחֲרָיו לְמִימַר לְהוֹן:	שעי 1
2	Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:	2
3	Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל מִפְרָסֶת פֶּרֶסָה וְשֹׁסַעַת שֹׁסַע פֶּרֶסֶת מַעֲלַת גֶּרֶה בִּבְהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכְלוּ:	3
4	Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	אֲךְ אֵת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמִּפְרָסֵי הַפֶּרֶסָה אֵת הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפֶרֶסָה אֵינָנו מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	4
5	And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְאֵת-הַשֹּׁפָן כִּי-מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפֶרֶסָה לֹא יִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	5

וגו': היום. אכל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא צוה לומר לא שמעתי (ת"כ פרק 3, יצ):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה בדמיון וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי נחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, 3): זאת החיה. מלמד שהיה משה אומר צחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשאר המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן צוה ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן בשאר המים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומתו קדיקא: פרסה. פלאגט"ה צלע"ו: ושעשת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרומתו ומטלף טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקראים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פשקא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבהמה. תיבה זו יחירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במעי אמו: אותה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא צהמה היא, אלא לעזור עליה עשה ולא תעשה (זבחים 7).

6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְיֵת אֲרֻנָּבָא אֲרִי מִסְקָא פִּשְׁרָא הִיא וּפְרָסְתָּהּ לֹא סְדִיקָא מִסְאָבָא הִיא לָכֵן:	6 וְאֶת־הָאֲרֻנָּבָת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפְרָסָה לֹא הִפְרִסָּה טִמְאָה הִוא לָכֶם:
7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סְדִיק פְּרָסָתָא הִוא וּמַטְלֵפֵן טַלְפִּין פְּרָסְתִּיהּ וְהִוא פִּשְׁרָא לֹא פֶשֶׁר מִסְאָב הִוא לָכֵן:	7 וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פְּרָסָה הִוא וְשֹׁסֵעַ שֹׁסֵעַ פְּרָסָה וְהִוא גֵּרָה לֹא־יִגֵּר טִמְאָה הִוא לָכֶם:
8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבִּשְׂרָהוֹן לֹא תִכְלֹן וּבְנִבְלַתְהוֹן לֹא תִקְרֹב מִסְאָבִין אֲנִין לָכֵן:	8 מִבִּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טִמְאִים הֵם לָכֶם:
9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	יֵת דִּין תִּכְלֹן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקַלְפִּין בְּמִיָּא בְּיַמְיָא וּבְנַחְלֵיָא יִתְהוֹן תִּכְלֹן:	9 אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בְּיַמִּים וּבְנַחְלִים אֵתֶם תֹאכְלוּ:
10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקַלְפִּין בְּיַמְיָא וּבְנַחְלֵיָא מִכָּל רַחֲשָׂא דְּמִיָּא וּמִכָּל נַפְשָׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שְׂקָצָא אֲנִין לָכֵן:	10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בְּיַמִּים וּבְנַחְלִים מִכָּל שְׂרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שְׂרָץ הֵם לָכֶם:
11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשְׂקָצָא יִהְיוּ לָכֵן מִפְּסָרְהוֹן לֹא תִכְלֹן וְיֵת נְבִילַתְהוֹן תִּשְׂקָצוּן:	11 וְשָׂרָץ יִהְיוּ לָכֶם מִבִּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נְבִילָתָם תִּשְׂקָצוּ:
12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקַלְפִּין בְּמִיָּא שְׂקָצָא הִוא לָכֵן:	12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שְׂרָץ הִוא לָכֶם:

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"ח פ"ק דג, ב): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לאומור קל הפהנים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים בו (חולין נט.), כמו שנאמר ושריון קשקשים הוא לזבש (שמואל"א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו צנות טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינין (חולין סז.), יבחושין מושיילינ"ש בלע"ז:

13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	וְאֶת־אֲלֵהֶ תִּשְׁקָצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲזַיִּיחַ:	וְיָת אֲלֵין תִּשְׁקָצוּן מִן עוֹפֶא לֹא יִתְאָכְלוּן שִׁקָּצָא אֲנִין נִשְׂרָא וְעֶר וְעֲזַיָּא:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־תַּדְאָה וְאֶת־הָאֵיָה לְמִינֶיהָ:	וְדִיתָא וְטֶרְפִּיתָא לְזִנְהָ:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֶרְב לְמִינֵו:	יָת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְיָה:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֶּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינֵהוּ:	וְיָת בֶּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפֹּר שִׁחָפָא וְנִצָּא לְזִנְוֵהִי:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשִּׁלָּף וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף:	וְקִדְיָא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוּפָא:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאֵת וְאֶת־הַרְחֵם:	וּבִזָּתָא וְקִתָּא וְיִרְקָרִיקָא:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינֶיהָ וְאֶת־הַדּוֹכִיפֶת וְאֶת־הָעֵטְלָף:	וְחִירִיתָא וְאִבּוֹ לְזִנְהָ וְנִגֶּר טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שֶׂרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כָּל רִחְשָׂא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שִׁקָּצָא הוּא לְכוּן:

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליצשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרש"א א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יצמות קיד), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש בזהו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

(16) הנץ. אישפרו"ר:

(17) השלף. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזה שחרגס אונקלוס וְשִׁלְגִינֹאֵל: כוס וינשוף. הם נואיטי"ש הזועקים צלילה, ויש להם לסחות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ץ:

(18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, דומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה צרעים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמוזנות (שם): האנפה.

היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירון: הדוכיפת. תרגול הבר, וְכַכְלָתוֹ כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנִגֶּר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמים' גיטין בפרק מי שחזו (דף סח:):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון צבאים וצרעים ויתושין וחגבים:

<p>21 Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;</p>	<p>כָּרֶם יֵת דִּין תִּיכָלוּן מִכָּל רֹחֶשָׁא דְעוּפָא דְמַחֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהּ קַרְסוּלִין מַעֲלִי רַגְלֹהִי לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אֲרֻעָא:</p>	<p>21 אַף אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרָץ הָעוֹף הַחֲלָף עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) [ק' לון] כְּרַעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לִפְתֹּר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ:</p>
<p>22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.</p>	<p>יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכָלוּן יֵת גּוֹבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה וְיֵת חַרְגָּלָא לְזִנְיָה וְיֵת חַגְבָּא לְזִנְיָה:</p>	<p>22 אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאֲרֻבָּה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחַרְגָּל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.</p>	<p>וְכָל רֹחֶשָׁא דְעוּפָא דְלִיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקָצָא הוּא לְכוֹן:</p>	<p>23 וְכָל שָׂרָץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:</p>
<p>24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.</p>	<p>וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבִּילְתָּהוֹן יְהִי מְסֹאֵב עַד רְמֻשָׁא:</p>	<p>24 וְלֹאֲלֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבִּילְתָּהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹי וְיְהִי מְסֹאֵב עַד רְמֻשָׁא:</p>	<p>25 וְכָל־הַנִּשָּׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.</p>	<p>לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרָסְתָּהּ וְטִלְפִין לִיתְהָא מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסָקָא מְסָאֲבִין אֲנִין לְכוֹן כָּל דִּיקָרָב בְּהוֹן יְהִי מְסֹאֵב:</p>	<p>26 לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרָסָה וְשִׁנְסָה אֵינָנָה שֹׁסֶעַת וְגֵרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא:</p>

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רוצו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מזויין באותן שצינתינו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ולריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. בא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
(24) ולאֵלֶה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה בענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:
(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוס בגדים (שם פרשתא 1, 7):
(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אבל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת בהמה טמאה מטמאה, ובענין שנסוף הפרשה פירש על בהמה טהורה:

<p>27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-פְּאֵיָהּ בְּכָל חֵיתָא דְּמַתְּלָקָא עַל אַרְבַּע מְסָאבִין אָנוּן לָכֵן כָּל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסָאב עַד רְמֵשָׁא:</p>	<p>וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-פְּאֵיָהּ בְּכָל חֵיתָהּ הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>27</p>
<p>28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.</p>	<p>וְדִישׁוּל יֵת נְבִילָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רְמֵשָׁא מְסָאבִין אָנוּן לָכֵן:</p>	<p>וְהַנִּשָּׂא אֶת-נִבְלָתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)</p>	<p>28</p>
<p>29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,</p>	<p>וְזֵה לָכֶם הַטְּמֵא בִּשְׂרָץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ:</p>	<p>וְזֵה לָכֶם הַטְּמֵא בִּשְׂרָץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ:</p>	<p>29</p>
<p>30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.</p>	<p>וְהָאֲנָקָה וְהַתְּנִשְׁמָת וְהַלֵּטָא וְהַלִּטָּא וְהַחֲמָט וְהַחֲמָט וְהַחֲמָט:</p>	<p>וְהָאֲנָקָה וְהַתְּנִשְׁמָת וְהַלֵּטָא וְהַלִּטָּא וְהַחֲמָט וְהַחֲמָט וְהַחֲמָט:</p>	<p>30</p>
<p>31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.</p>	<p>אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל רְחֵשָׁא כָּל דִּיקְרַב בָּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מְסָאב עַד רְמֵשָׁא:</p>	<p>אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשָּׂרֵץ כָּל-הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>31</p>
<p>32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.</p>	<p>וְכָל דִּישׁוּל עֲלֹהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מְסָאב מִכָּל מֵאן דָּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשָׁד אוֹ שֶׁק כָּל מֵאן דִּיתַעֲבִיד עֲבִידָא בָּהוֹן בְּמֵאָה יִתַּעַל וְיְהִי מְסָאב עַד רְמֵשָׁא וְיִדְכִּי:</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אוֹ בֶּגֶד אוֹ-עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבָא וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב וְשִׁהָר:</p>	<p>32</p>
<p>33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.</p>	<p>וְכָל מֵאן דִּיחֲסַף דִּישׁוּל מִנְהוֹן לְגִנְיָה כָּל דִּיבְגִינְיָה יִסְתָּאב וְיִתִּיה תִּתְּבָרוּן:</p>	<p>וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאִתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ:</p>	<p>שביעי</p>

(27) על כפיו. כגון כלז ודוז וחמול: טמאים הם לכם. למגע:
(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, עדומה ללפרדע:
(30) אנקה. הרינ"ן: הלשאה. לשרד"ה: החמט. לימנ"ל: תנשמת. טלפ"א:
(32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. צהערצ השמש (יצמות עה).
(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצא אורו (ס"א ל"ל צמכו): ואתו תשברו. למד שאין לו טהרה צמקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):

- 34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.
- 35 And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.
- 36 Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.
- 37 And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.
- 38 But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.
- מִכָּל-הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מִיֵּם וְשָׂמָא וְכָל-מִשְׁקָהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְכָל-כֵּלִי יִטְמָא:
- וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְבֵּלָתָם עָלָיו יִטְמָא תִּנּוֹר וְכִירִים יִתְּרֶעוּן מִסָּאֲבִין אֲנֹן הֵם וְשָׂמָאִים יִהְיוּ לָכֶם:
- אֲךָ מַעֵין וְכוֹר מְקוּה־מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:
- וְכִי יִפֹּל מִנְבֵּלָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:
- וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנָפַל מִנְבֵּלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: (ס)
- בְּרֵם מַעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישֵׁת מַיָּא יִהְיֶה דְכִי וְדִקְרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יִהְיֶה מְסָאֵב:
- וְאִרִי יִפֹּל מִנְבֵּלָתָהוֹן עַל כָּל בֶּר זֶרַע זִירוּעַ דִּיזְדָּרַע דְכִי הוּא:
- וְאִרִי יִתִּיהֲבוּן מַיָּא עַל בֶּר זֶרַע וְיִפֹּל מִנְבֵּלָתָהוֹן עָלֵהּ מְסָאֵב הוּא לָכֹן:

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסד על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבא עליו מים פעם אחת, ומשכאז עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר ורעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אחת אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ציאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אחת אומר מקצלין הכשר במחוצר, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מציצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושיניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בצבילה: ושמאים יהיו לכם. שלא תאמר מזוהה אני לנותרם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקצלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונגוע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בצבלתם יטמא, (ת"כ פרשחא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שילך את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בצבלתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו ויִשְׁתַּחֲוּ לְגוֹמֵן הַיָּלְעִים (דניאל א, יצ): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

<p>39 And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִרִי יָמוֹת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לְכוֹן לְמִיכַל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>39 וְכִי יָמוֹת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־ הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְדִיִּיכּוֹל מִנִּבְלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וְדִישׁוּל יֵת נִבְלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>40 וְהָאָכַל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנִּשָּׂא אֶת־ נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־ הָעֶרֶב:</p>
<p>41 And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל רֶחֱשָׂא דְרְחִישׁ עַל אַרְעָא שְׂקָצָא הוּא לֹא יִתְאַכִּיל:</p>	<p>41 וְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:</p>
<p>42 Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כָּל דְּמַהֲלִיד עַל מַעוֹהִי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע עַד כָּל סִגִּיּוֹת רַגְלִין בְּכָל רֶחֱשָׂא דְרְחִישׁ עַל אַרְעָא לֹא תִיכְלוּנְהוֹן אֲרִי שְׂקָצָא אֲנוּן:</p>	<p>42 כָּל הוֹלֵךְ עַל־גִּחְזוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־מַרְבָּה רִגְלִים לְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־ שֶׁקֶץ הֵם:</p>
<p>43 Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>לֹא תִשְׁקָצוּן יֵת נִפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רֶחֱשָׂא דְרְחִישׁ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן וְתִסְתַּאֲבוּן פּוֹן בְּהוֹן:</p>	<p>43 אַל־תִּשְׁקָצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמָאוּ בָּהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:</p>

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח): מים על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונבל מנבלתם עליו. אף משנגזר מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צעזעמות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנשא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר בו יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר צנצנת עוף טהור נצלה וימרחק לא יאכל לטמאָהָה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת זהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחצה לו חצירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מז): וטמא עד הערב. אף על פי שצנצנל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שצפליסין ופצפולין, ואת הזיוזין שצעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו ושרצו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחפה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפשיית, אשקרב"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נחל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקץ נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:

<p>For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ הָרֹמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>44</p>
<p>For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת בַּמַּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>46</p>
<p>to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)</p>	<p>47</p>

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 145. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 176.

<p>XII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>תזריע</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטִמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דֹּתָהּ תִטְמָא:</p>	<p>2</p>

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזה שאמרו בגמ' (מכות טז): אבל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מזאת העליתי אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, כולן כתיב הוצאתי, וכן כתיב המעלה, חנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעלייתא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):

(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שמהא יודע ומכיר ובקיצהו: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך, לטהורה לך, בין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רובו: ובין החיה הבאכלת. צריך לומר בין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שגולדו זה סימני טרפה כשרה, לגולדו זה סימני טרפה פסולה:

3 And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וביום השמיני ימול בשר ערלתו: וביום תמינא יתגזר בשרא דערלתו:	3 וביום השמיני ימול בשר ערלתו:
4 And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	ותלשם יום ושלשת ימים תשב בדם בכול קודשא לא תקרב ולמקדש לא תיעול עד משלם יומי דכותרה:	4 ושלש ימים ושלשת ימים תשב בדם בכול קודש לא תגע ולא המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה:
5 But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה ושלש ימים ושלשת ימים תשב על דמי טהרה:	5 ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה ושלש ימים ושלשת ימים תשב על דמי טהרה:
6 And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.	ובמשלם יומי דכותרה לברא או לברתא תיתי אמר בר שתיה לעלתא ובר יונה או שפנינא לחטאת לתרע משפן זמנא לות כהנא:	6 ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן:
7 And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.	והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תזרת הילדת לזכר או לנקבה:	7 והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תזרת הילדת לזכר או לנקבה:
8 And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.	ואם לא תשכח ידה כמסת אמרא ותסב תרין שפנינין או תרין בני יונה חד לעלתא וחד לחטאת ויכפר עליה כהנא ותדכי:	8 ואם לא תמצא ידה די שח ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה: (פ)

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמחיה בראשית, כך תורתו נחפרה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדמו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם: דותה. לשון דבר הוצ' מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואזריה כדדין עליה: (4) תשב. אין תשז לאל לשון עכזה, כמו וטשזו בקדש (דברים א, מו), ויטשזו אלני ממקרא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיקה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שצולה לסוף שצעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרה: (7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואיזה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צל לכפר, זו הטרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זבחים יט: סנהדרין פג:):

XIII	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	ישראל
	When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.	אִם בְּיִיחֻיָּהּ בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ שָׂאתָ אוֹ-סִפְחָת אוֹ בַּהֲרַת וְיִיחֻיָּה בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים:	2
	And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לְבָן וּמֵרָאָה הַנֶּגַע עֲמֹק מֵעוֹר בָּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְשָׂמָא אֹתוֹ:	3
	And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.	וְאִם-בַּהֲרַת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְעֲמֹק אֵין-מֵרָאָה מִן-הָעוֹר וְשָׁעַר לֹא-הָפֵךְ לְבָן וְהַסִּגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	4
	And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמֹד בְּעִינָיו לֹא-פָשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסִּגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:	5

- (8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5) צפ"ל כל המדיר:
- (2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרורות טיאל"ר צלע"ז, וכן צהיר הוא צִשְׁקִים (איז לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא, ט):
- (3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שבעות ו): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:
- (4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צינת אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:
- (5) בעיניו. נמראהו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:

<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהָנִיחַ כֶּתֶה הַנֶּגַע וְלֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּתְּרוּ הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הָיָא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וַיִּטְהַר:</p>	<p>שני</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם-פָּשָׁה תַפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	<p>7</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנִיחַ פִּשְׁתָּה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וַיִּטְמְאוּ הַכֹּהֵן צָרְעַת הָיָא: (פ)</p>	<p>8</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>נִגַּע צָרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוֹבִיָּא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	<p>9</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנִיחַ שְׂאֵת-לְבָנָה בְּעוֹר וְהָיָא הַפֶּכֶה שֹׁעַר לְבָן וּמַחִית בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת:</p>	<p>10</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>צָרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וַיִּטְמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טָמֵא הוּא:</p>	<p>11</p>
<p>And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצָּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצָּרְעַת אֶת-כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מֵרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>	<p>12</p>

- (6) כהה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונוקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:
- (8) ושמאו הכהן. ומשמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכרון ולמגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:
- (10) ומחית. שנימי"ט בלע"ז, שנהפך מקצת הלבון שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
- (11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ומתחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:

13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָה הַצֶּרְעַת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כֻּלּוֹ הַפֶּה לָבָן טָהוֹר הוּא:	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָּה וְהָא חֲפַת סְגִירוֹתָא יָת כָּל בְּשָׂרִיה וַיִּדְכִּי יָת מִכְתָּשָׂא כָלִיה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹם הִרְאֹת בּוֹ בֶּשֶׂר חַי יִטְמָא:	וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מִסְּאָב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבֶּשֶׂר הַחַי וְטִמָּא הַבֶּשֶׂר הַחַי טִמָּא הוּא צִרְעַת הוּא:	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָּה יָת בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּסְאַבְנִיה בְּשָׂרָא חַיָּא מִסְּאָב הוּא סְגִירוֹתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אֹךְ כִּי יָשׁוּב הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִחַפֶּה לָבָן וְכָא אֶל-הַכֹּהֵן:	אוֹ אַרִי יָתִיב בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּיְתִי לֹת כֹּהֵנָּה:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נִחַפֶּה הַנֶּגַע לָבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	וַיַּחֲזִינִיה כֹּהֵנָּה וְהָא אֶתְחַפִּיד מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וַיִּדְכִּי כֹהֵנָּה יָת מִכְתָּשָׂא דְּכִי הוּא:
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבֶשֶׂר כִּי-יְהִיָּה בּוֹ-בַעַר שְׁחִין וְנִרְפָּא:	וְאִנֵּשׁ אַרִי יְהִי בֵּיה בְּמַשְׁפִּיה שְׁחִנָּא וַיִּתְסִי:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	וַיְהִי בְּאַתֵּר שְׁחִנָּא עֲמָקָא חוּרָא אוֹ בַּהֲרַת חוּרָא סְמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכֹהֵנָּה:
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה מֵרָאֵה שְׁפָל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרֵה הַפֶּה לָבָן וְטִמָּא הַכֹּהֵן נֶגַע-צִרְעַת הוּא בְּשְׁחִין פִּרְחָה:	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָּה וְהָא מַחְזִיקָא מִכִּיד מִן מַשְׁכָּא וְשַׁעֲרֵה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵנָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא בְּשְׁחִנָּא סְגִיָּאת:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמצה בו מקיף הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע חילך וחילך, וחזר ראש האבר ונחגלה שפועו ע"ש שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב וגררית בו המחיה, למדנו הכתוב שטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שצעת ימי המשחה, לו ולא צטלימו ולכסותו ולצימו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:

(15) צרעת הוא. הצער הוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב צשמי מראות לזון ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לגניותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל:

21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָּה אֵין בָּהּ שֶׁעַר לָבָן וּשְׁפֵלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהָיָא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	21
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם־פָּשְׁה תִפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע הוּא:	22
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם־תִּחְלִיף תַעֲמֹד הַבִּהָרֶת לֹא פִשְׁתָּה צָרְבֶת הַשְּׁחִין הוּא וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן: (ס)	23
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מִחֵית הַמִּכּוֹת בִּהָרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמָת אוֹ לְבָנָה:	רביעי (שני)
25	then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָּה נִהְפְּדָה שֶׁעַר לָבָן בִּבְהָרֶת וּמִרְאָה עִמָּק מִן־הָעוֹר צָרְעַת הוּא בַּמִּכּוֹת פָּרַחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֹגַע צָרְעַת הוּא:	25
26	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָּה אֵין בִּבְהָרֶת שֶׁעַר לָבָן וּשְׁפֵלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	26
27	And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשְׁה תִפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע צָרְעַת הוּא:	27

- (22) נגע הוא. השאלת הזאת או הבהרת:
 (23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרומתו רשם שָׁמָּה, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו וְנִקְרָצוּ צֶה קְלָפִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד זלע"ז: צרבת. רייטרי"ד שמענט זלע"ז:
 (24) מחית המכוח. שנימיני"ט זלע"ז, כשחיתה המכוח נהפכה לבהרת פתוחה או לבנה חלקה. וסימני מכוח וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חצי גרים בשחין וחצי גרים במכוח, לא ידונו כגרים (חולין שס):

<p>28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.</p>	<p>וְאִם־תִּחְתִּיתָּ תַעֲמֹד הַבְּהִרָה לֹא־פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהוּא כְהָה עֹמֵק פְּנוֹאָה הִיא וַיִּדְכִּינָהּ כִּהְנָא אֲרִי רוֹשֶׁם פְּנוֹאָה הִיא:</p>	<p>28 וְאִם־תִּחְתִּיתָּ תַעֲמֹד הַבְּהִרָה לֹא־פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהוּא כְהָה עֹמֵק פְּנוֹאָה הִיא וַיִּדְכִּינָהּ כִּי־צִרְבֶּת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)</p>
<p>29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,</p>	<p>וַיִּבְרַח אִם אִתָּא אֲרִי יְהִי בִּיה מִכְתָּשָׁא בְּרִישׁ אוֹ בִדְקָן:</p>	<p>חמישי ח וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֵן:</p>
<p>30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.</p>	<p>וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִחְזוּהֵי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שְׂעִר סוּמָק דְּעֵדֶק וַיִּסְאִיב יִתִּיה כִּהְנָא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הוּא:</p>	<p>30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מִרְאֵהוּ עֲמֹק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שְׂעִר צָהָב דֶּק וְשֹׂמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתַּק הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הוּא:</p>
<p>31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.</p>	<p>וְאִרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מִרְאֵהוּ עֲמֹק מִן־הָעוֹר וְשְׂעִר שְׁחֹר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>31 וְכִי־יִרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מִרְאֵהוּ עֲמֹק מִן־הָעוֹר וְשְׂעִר שְׁחֹר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,</p>	<p>וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הוּא בִּיה שְׂעִר סוּמָק וּמִחְזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:</p>	<p>32 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פִשְׁתָּהּ הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שְׂעִר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֲמֹק מִן־הָעוֹר:</p>
<p>33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.</p>	<p>וַיִּגְלַח סַחְרָנִי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֵּר כִּהְנָא יֵת נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין תְּנִיגוֹת:</p>	<p>33 וְהַתְּגַלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:</p>

- (29) בראש או בזקן. צא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום בשר, שזה סימנו צשער לבן, וזה סימנו צשער זהוב (ח"כ פרשתא ה, ה):
- (30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לזהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:
- (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנתקים, כמו שנאמר ושער שחור למח בו וגו':
- (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, לו היה בו שער זהוב, טמא:
- (33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כַּהֲנָא ית נִתְקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא וּמַחְזִיחִי לִיתְהִי עִמּוּק מִן מַשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יִתִּיה כַּהֲנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וַרְאָהּ הִפְתָּן אֶת־הַנֶּתֶק בֵּינֵם הַשְׁבִּיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינְנוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הִפְתָּן וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>	<p>34</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתִיהּ:</p>	<p>וְאִם־פָּשָׁה יִפְשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֲרָתוֹ:</p>	<p>35</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וַיַּחְזִינִיָּה כַּהֲנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא לֹא יִבְקַר כַּהֲנָא לְשַׁעַר סוּמָק מְסָאב הוּא:</p>	<p>וַרְאֵהוּ הִפְתָּן וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקַר הִפְתָּן לְשַׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:</p>	<p>36</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כֹּד הָיָה קָם נִתְקָא וְסַעַר אוּכָם צָמַח בֵּית אֶתְסִי נִתְקָא דְכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיָּה כַּהֲנָא:</p>	<p>וְאִם־בְּעִינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צָמַח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהַרוּ הִפְתָּן: (ס)</p>	<p>37</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְגִבֵּר אוֹ אִתָּא אָרִי יְהִי בְּמַשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֹן בְּהָרֹן חֹרֹן:</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֹת בְּהָרֹת לְבָנֹת:</p>	<p>38</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כַּהֲנָא וְהָא בְּמַשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֹן עִמָּן חֹרֹן בְּהָקָא הוּא סִגִּי בְּמַשְׁכָּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וַרְאָהּ הִפְתָּן וְהִנֵּה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֹת כְּהוֹת לְבָנֹת בְּהָק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)</p>	<p>39</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְגִבֵּר אָרִי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיהָ קָרִיחַ הוּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמְרָט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא:</p>	<p>ששי (שלישי)</p>
<p>And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹהִי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיהָ גָּלִישׁ הוּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ גִבֵּחַ הוּא טָהוֹר הוּא:</p>	<p>41</p>

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף צסוף שצוב ראשון וצסוף שצוב שני, תלמוד לומר פשה יפשה: (37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו צהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון צהוב, דומה לצבנית הזהב. צהוב כמו זהוב, אור"צלא צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:): (38) בהרת. מצרצורות: (39) כהות לבנות. שאין לובן שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לובן, הנראה צנצר אדם, אדם שקורין רוש"ז צין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצנצר צלובן צח: (40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון צסימני ראש וקן שהם מקום שער, אלא צסימני נגעי עור צנצר, צשער לובן ומחיה ופשיון: (41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי צצח, ואף הצדעין שמכאן ומכאן צכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

<p>42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.</p>	<p>וְאִרִי יְהִי בַקְרָחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשֹׁתָא מִכְתֵּשׁ חִינּוֹר סְמוֹק סְגִירוֹת סָגִיא הִיא בַקְרָחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשֹׁתֶיהָ:</p>	<p>42 וְכִי־יִהְיֶה בַקְרָחַת אוֹ בַגְּבִחַת נֹגַע לְבָן אֲדָמָדָם צִרְעַת פְּרִחַת הוּא בַקְרָחַתוֹ אוֹ בַגְּבִחַתוֹ:</p>
<p>43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,</p>	<p>וַיַּחְזִי יְתִיבָה כְּהֵנָּה וְהָאֵל עֹמֵק מִכְתֵּשׁא חִינּוֹר סְמוֹק בַקְרָחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשֹׁתֶיהָ כְּמַחְזִי סְגִירוֹת מִשְׁדָּ בִשְׂרָא:</p>	<p>43 וּרְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שָׂאתָ הַנֹּגַע לְבָנָה אֲדָמָדָמַת בַקְרָחַתוֹ אוֹ בַגְּבִחַתוֹ כְּמִרְאָה צִרְעַת עוֹר בָּשָׂר:</p>
<p>44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .</p>	<p>גִּבֹר סְגִיר הוּא מְסֻבָּא הוּא סֵאבָא יְסֻאבְנִיָה כְּהֵנָּה בְּרִישִׁיהָ מִכְתֵּשִׁיהָ:</p>	<p>44 אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמַאנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נֹגַעוֹ:</p>
<p>45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'</p>	<p>וּסְגִירָא דְבִיָּה מִכְתֵּשָׁא לְבוּשׁוֹ יִהְיוּ מְבֻזְעִין וְרִישׁוֹ יְהִי פְרִיעַ וְעַל שִׁפְם כֶּאֱבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתָּאבוּ וְלֹא תִסְתָּאבוּ יִקְרִי:</p>	<p>45 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֹּגַע בְּגִדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא ׀ טָמֵא יִקְרָא:</p>
<p>46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.</p>	<p>כָּל יְמֵינָא דְמִכְתֵּשָׁא בִיָּה יְהִי מְסֻבָּא מְסֻבָּא הוּא בְּלַחֲדוּהִי יִתִּיב מִבֵּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיָּה:</p>	<p>46 כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הִנֵּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ: (ס)</p>
<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִיָּה מִכְתֵּשׁ סְגִירוֹ בְּלְבוּשׁ עֵמֹר אוֹ בְּלְבוּשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וְהִפְגֵּד כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֹגַע צִרְעַת בְּבִגְד צֹמֶר אוֹ בְּבִגְד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעֶרְפָּא לְכַתְנָא וְלַעֲמֶרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדָּ:</p>	<p>48 אוֹ בִשְׂתִי אוֹ בְּעֶרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלַצֹּמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֶאכֶת עוֹר:</p>

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה זרעת עור זש, כמראה הזרעת האמור כפרשת עור זש, אדם כי יהיה זעור זש, ומהו אמור ז, שמתמא בארבע מראות, ונדון ז' שזועות, ולא כמראה זרעת האמור זשחין ומכּוה שהוא נדון זשזע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לזכות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לזכות את כולן. על כולן הוא אומר זגדיו יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפמים, גרינו"ן זלע": וטמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו זבנותיו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר טמאים לישב זדד, הואיל והוא הצדיל זלשון הרע זין איש לאשמו זזין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים טז:).

49	If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.	וְהָיָה מִכְתָּשָׁא יָרוֹק אוֹ סָמוֹק בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּשִׁתִּיָּא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הוּא וַיִּתְּחִי לְהִנָּה:	וְהָיָה הַנֶּגַע יִרְקָקוּ אוֹ אֲדָמָדִם בִּבְגָד אוֹ בְּעוֹר אוֹ-בִשְׁתִּי אוֹ-בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר נִגַּע צָרַעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן:	49
50	And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.	וַיַּחְזִי כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יָמִין:	וְהִרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	50
51	And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.	וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתִּיָּא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעָבִיד מִשְׁכָּא לְעִבְדִּיתָא סְגִירוּת מִחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מִסָּאב הוּא:	וְהִרְאָה אֶת-הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ-בִשְׁתִּי אוֹ-בְּעָרֵב אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמִלְאָכָה צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:	51
52	And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.	וַיִּזְקֵד יֵת לְבוּשָׁא אוֹ יֵת שִׁתִּיָּא אוֹ יֵת עָרְבָא בְּעִמְרָא אוֹ בְּכִתְנָא אוֹ יֵת כָּל מֵאֵן דְּמִשְׁדָּ דִּיהִי בֵּיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוּת מִחֲסָרָא הִיא בְּנוֹרָא תִתְּחַקֵּד:	וְשָׂרַף אֶת-הַבֶּגֶד אוֹ אֶת-הַשִּׁתִּי אוֹ אֶת-הָעָרֵב בְּצִמְרֹא אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֶת-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי-צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:	52
53	And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;	וְאִם יַחְזִי כֹהֵנָא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתִּיָּא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ:	וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ בִשְׁתִּי אוֹ בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר:	53
54	then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.	וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיַּחְזִירוּ יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרֵיהּ שִׁבְעָא יָמִין תְּנִינֹת:	וַצִּוֶּה הַכֹּהֵן וּכְבֹּסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:	54

- (48) לפשתיים ולצמר. של פשתים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:
- (49) ירקרק. ירוק שזירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:
- (51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויינטש זלע"ז. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:
- (52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתים, זה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזי צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה זריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפשתים, להוציא את האיקמריות שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרא:
- (54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע זלצד, תלמוד לומר את אשר צו הנגע, יכול כל הצגד כולו טעון כצום, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכנס מן הצגד עמו:

<p>55 And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיַּחֲזֵי כֹהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד הָהָּ וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיהָ אוּ בְּחִדְתוּתִיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פִּתְחָתָהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוּ בִּגְבֻחָתוֹ: שביעי (רביעי)</p>
<p>56 And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יִתִּיה וַיִּבְזַע יִתִּיה מִן לְבוּשָׁא אוּ מִן מִשְׁכָּא אוּ מִן שְׂתִינָא אוּ מִן עֲרָבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בִּתְּהָ הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקִרַּע אֹתוֹ מִן־הַבֶּגֶד אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשִּׁטִּי אוּ מִן־הָעֵרֶב: 56</p>
<p>57 And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוּ בְּשִׂתִּי אוּ בְּעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי מִן דְּמִשְׁדָּ שְׂתִינָא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה יֵת דְּבִיהָ מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוּ בְּשִׁטִּי אוּ־בְעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחָתָהּ הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע: מפטיר</p>
<p>58 And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוּ שְׂתִינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל־מָאן דְּמִשְׁדָּ דְּתִחֲנוּר וַיַּעֲדֵי מְהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּצְטַבַּע תְּנִינֹות וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וְהַבֶּגֶד אוּ־הַשִּׁטִּי אוּ־הָעֵרֶב אוּ כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֶּס שְׁנִית וְטָהַר: 58</p>
<p>59 This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אוֹרִיתָא דְּמִכְתָּשָׁ סִּגִּירוּ לְבוּשׁ עֲמָר אוּ כֹהֵנָא אוּ שְׂתִינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל־מָאן דְּמִשְׁדָּ לְדַבְּאוּתִיהָ אוּ לְסַאֲבוּתִיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְד הַצִּמְרוּ אוּ הַפְּשָׁטִים אוּ הַשִּׁטִּי אוּ הָעֵרֶב אוּ כָל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אוּ לְטַמְּאוֹ: (פ) ס"ז</p>

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19 on page 149. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 176.

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא צמורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צאסת הפקטים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כמרגמו צחקיקותה או צחקותה: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהורך לגזרה שזה, מניין לפריחה צגגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגצחת צאדס, ונאמרה קרחת וגצחת צגגדים מה להלן פרח צכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צכולו טהור. לכך אחז הכחוצ לשון קרחת וגצחת. ולענין פירושו ומרגמו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגצחת לשון חדשים, כאלו נחת צאחריהו או צקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגצחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש צמורת כהנים (פרק טו, ט): (56) וקדע אותה. יקדע מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו: (57) פרחת הוא. דבר החוזר ואומח: באש תשרפנו. את כל הצגד: (58) וסר מהם הנגע. אם כשצקסוהו צמחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. מרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויִטְמַר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך מרגמו ויִטְמַע, וכן כל כבוסי צגגדים שהן לטבילה מתורגמין ויִטְמַע:

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	מִצְרַע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תְּהִי־הָתוֹרַת הַמְצַרֵּעַ בְּיוֹם טְהוּרָתוֹ וְהִבָּא אֶל־הַכֹּהֵן: דָּא תְּהִי אוֹרִיתָא דְסִגְיָא בְּיוֹמָא דְדְכוּתִיהּ וְיִתִּיתִי לְוֹת כְּהֵנָּא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֻץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגְעַ־הַצִּרְעָת מִן־הַצִּרְוּעַ: וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֻץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגְעַ־הַצִּרְעָת מִן־הַצִּרְוּעַ:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמַּטְהָר שְׁתֵּי־צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלְעֵת וְאַזְבִּי: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיֹּסֶב לְדַמְדְּבֵי תַרְתִּין צִפְּרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעֲא דְאֶרֶז וְצִבְעָ וְהוֹרִי וְאַיִזוּבָּא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כֶּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיֹּכּוֹס יֵת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דְּחֶסֶף עַל מִי מַבּוּעַ:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֵת וְאֶת־הָאִזְבִּי וְשָׁבַל אוֹתָם וְאָתוּ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: יֵת צִפְּרָא חַיָּתָא יֹסֵב יְתָהּ וְיֵת אֶעֱא דְאֶרֶז וְיֵת צִבְעָ וְהוֹרִי וְיֵת אִיזוּבָּא וְיִשְׁבּוּל יְתַהוֹן וְיֵת צִפְּרָא חַיָּתָא בְּדָמָא דְצִפְּרָא דְנִכְסְתָא עַל מִי מַבּוּעַ:	ו,י
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמַּטְהָר מִן־הַצִּרְעָת שִׁבְעָ פְעָמִים וְיִשְׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וַיַּדִּי עַל דְּמַדְבֵּי מִן סִגְיֹתָא שִׁבְעָ זְמַנִּין וַיְדַבְּרִינִי וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְּרָא חַיָּתָא עַל אִפִּי חֻקְלָא:	7

- (2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו בלילה (מגילה כא.).
- (3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם דימי חלוטיו:
- (4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ.). טהורות. פרט לעוף טמא (שם). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פְּטוּמִי דְּזָרִים, לפיכך הוזהרו לטהרתם זכרים, שמפטרפין תמיד בצפוף קול (ערכין טז:). ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (שם). ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עֲזָמוּ מִגְּאוֹתוֹ כְּתוֹלַעַת וְכִאֲזוּב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של זמר צדוע זהורית (צ"מ כא.).
- (5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם פזור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז:).
- (6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני המולעת ואת האזוב, קימה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצְבַּע דְּמִדְּכֵי יָת לְבוּשׁוֹ וַיְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיִּדְכֵי וּבִתֵּר בֶּן יִיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>8 וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וּרְחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֲרָיָהּ יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה וְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהָ יָת רִישֶׁיהָ וַיִּתְּ דְּקַנְיָהּ וַיִּתְּ גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיִּתְּ כָּל שַׁעְרֵיהָ וְגַלַּח וַיִּצְבַּע יָת לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי יָת בְּשָׂרֵיהָ בְּמֵיָא וַיִּדְכֵי:</p>	<p>9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גִּבְתָּהּ עֵינוֹ וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וְגַלַּח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:</p>
<p>10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אֲמִרִין שְׁלָמִין וְאַמְרֵתָא חֲדָא בֵּת שְׁתֵּי שְׁלָמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלוֹגָא חֵד דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אַחַת בֵּת־שְׁנֵתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלוֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקִּים כֹּהֵנָא דְּמִדְּכֵי יָת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכֵי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בִּתְרֵעַ מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>11 וְהָעֹמֵד הַפֶּתַח הַמִּטְהָר אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יָת אֲמִרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יָתֶיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יְתְּהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשׁ הָאֶחָד וַהֲקָרִיב אוֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לוֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אוֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיִּכּוֹס יָת אֲמִרָא בְּאַתְרָא דְּיִכּוֹס יָת חַטָּאתָא וַיִּתְּ עֲלֵתָא בְּאַתֵּר קוּדְשָׁא אֲרִי כַּחַטָּאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוּדֵשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>שִׁי וַיַּחַט אֶת־הַכִּבְשׁ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:</p>

- (8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז).
(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות 65). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן זהונות:
(11) לפני ה'. זשער נקנור, ולא בעזרה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה 1).
(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:

<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיֹּסֶב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְאַשְׁמָא וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיֹּסֶב כֹּהֵנָא מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָא דְכֹהֵנָא דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אֶצְבָּעִיה דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדִּי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיה שִׁבְעַ זְמָנִין קֳדָם יְיָ:</p>	<p>16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבְּעוֹ הַיִּמָּנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַהֲזָה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה וְתֵין כֹּהֵנָא עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא עַל דָּמָא דְאַשְׁמָא:</p>	<p>17 וּמִיתֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יָתֵן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל דָּם הָאָשָׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאר בְּמִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכֹהֵנָא וְתֵין עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיִּכַּפֵּר עֲלֹהֵי כֹהֵנָא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>18 וַהֲנוֹתֵר בְּשִׁמְנוֹ אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיִּכַּפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵנָא יָת חַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִיָּה וַיִּבְתֵּר בֶּן יָפוֹס יָת עֹלָתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת-חַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה:</p>

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה צפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. צכל עבודות התלויות בכהן השוא אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', בתורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאזון, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (מ"כ שם ט):

- 20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean. וְהִעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הַעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)
- 21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil; וְאִם־גֵּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁנֶה וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לַתְּנוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֵלֶת אֶחָד בְּלוֹל בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן: דְּמִשְׁחָא
- 22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering. וּשְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה:
- 23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD. וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וּלְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:
- 24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD. וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- 25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot. וְשַׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וְנָתַן עַל־תְּנוּדָה אֶזְנו־הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:
- 26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand. וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:
- 27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD. וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכזש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהובות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזב ושני תולעת:

28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וַיִּתֵּן כֹּהֵן מִן־מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה עַל רוֹם אֹזְנָא דְּמַדְּכִי דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא עַל אֶתֶר דְּמָא דְאַשָּׁמָ:	וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזְן הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:	28
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	29
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וְעֵבִיד יֵת חֵד מִן שְׁפִינִיָּא אֹו מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְּבִיק יְדִיָּה:	וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אֹו מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ:	30
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	יֵת דְּתַדְּבִיק יְדִיָּה יֵת חֵד חֲטָאָת וְיֵת חֵד עֲלֹתָא עַל מִנְחָתָא וְיַכְפֵּר כֹּהֵן עַל דְּמַדְּכִי קָדָם יְיָ:	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָת וְאֶת־הָאֶחָד עֲלָה עַל־הַמִּנְחָה וְיַכְפֵּר הַכֹּהֵן עַל־הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:	31
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֲרָתוֹ: (פ)	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֲרָתוֹ: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	רצעי (שני)
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	34
35	then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'	וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:	וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:	35

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלץ: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה', י נגעים פ"ב מ"ה):

<p>36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּפְקֵד כֹּהֵנָא וַיִּפְנוּן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כֹּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבְיָתָא וַיִּתֵּר כֵּן יִיעוֹל כֹּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְנוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרֵם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־ הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>
<p>37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא פְּחָתִין יִרְקָן אוֹ סַמָּקָן וּמַחְזִיָּהוֹן מִפִּיד מִן כּוֹתֵלָא:</p>	<p>וַיִּרְאֶה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁקַּעְרוּרֵת יִרְקָרֶקֶת אוֹ אֲדַמְדָּמֹת וּמֵרָאִיָּהוּן שָׁפֵל מִן־הַקִּיר:</p>
<p>38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיִּפּוֹק כֹּהֵנָא מִן בֵּיתָא לִתְרַע בֵּיתָא וַיִּסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יּוֹמִין:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וַיִּסְגֹּר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּתוּב כֹּהֵנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא:</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>
<p>40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּפְקֵד כֹּהֵנָא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנֵי דְּבִהוּן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמֹזוּן יְתִדְהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחְלְצוּ אֶת־ הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַתּוּץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>
<p>41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וַיֵּת בֵּיתָא יִקְלְפוּן מִגִּיז סָחֹר סָחֹר וַיִּרְמֹזוּן יֵת עִפְרָא דְּשִׁלְפּוֹ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:</p>	<p>וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וַיִּשְׁכּוּ אֶת־הָעִפְרָא אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל־מַתּוּץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>
<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּן אֲבָנִין אֲחֵרִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתֵּר אֲבָנֵיָא וְעִפְרָא אֲחֵרָא יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּלְקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַיְהִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעִפְרָא אֲחֵרָא יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם ויטמא, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה צמקוה (מ"כ שם יצ): (37) שקערורות. שוקעות צמראיהן (מ"כ פרש"א ו, ה): (40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו (מ"כ פרק ד, ד): (41) יקצע. (דרינ"ר צ"ע ו'), וצלשון משנה יש הרבה: מביית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלוף הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קלה, אשר קלעו צקלעו הנגע סביב:

<p>43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;</p>	<p>וְאִם-יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת-הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטּוֹחַ: וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִּי בְּבֵיתָא בְּתַר דְּשִׁלְפּוּ יֵת אֲבָנָא וּבְתַר דְּקִלְפּוּ יֵת בֵּיתָא וּבְתַר דְּאַתְשָׁשׁ:</p>
<p>44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וַיַּעֲלֵם הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁעַ הַנֶּגַע בַּבַּיִת צִרְעַת מִמְאֶרֶת הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הִוא: וַיַּעֲלֵם הַכֹּהֵן וְיִחְזִי וְהָא אִסְיָר מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסָאב הִוא:</p>
<p>45 And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וַנִּתֵּן אֶת-הַבַּיִת אֶת-אֲבָנָיו וְאֶת-עֲצָיו וְאֶת כָּל-עֵפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא: וַיִּתְּרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנָהּ וְיֵת אֲעוּזֵיהּ וְיֵת כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>
<p>46 Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וְהָבֵא אֶל-הַבַּיִת כָּל-יְמֵי הַסְּגִיר אֹתוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְדִיִּיעוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּיִּסְגֵּר יִתִּיהּ יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא:</p>
<p>47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.</p>	<p>וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת-בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת-בְּגָדָיו: וְדִיִּשְׁכּוֹב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְדִיִּיכּוֹל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי:</p>

(43) הקצרות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כזד, כמו פָּסַר, דָּגַר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושב הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושב הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה וביה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא בסוף שבו ראשון וצא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה, אף בפתחונה כך וכו', כדאיחא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיחא אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והצא אל הבית, והאוכל בבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבו שני להסגרו, ובסוף שבו שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבעות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל בבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פג:):

48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם מֵעַל יִעוֹל כִּהְנָא וַיְחִיזֵי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתַר דְּאַתְשֵׁעַ יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִי כִהְנָא יֵת בֵּיתָא אַרִי אֶתְסִי מִכְתָּשָׁא:	וְאִם-בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וַרְאָה וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַעַ בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת-הַבֵּית וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַבֵּית כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע:	48
49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּסַּב לְדִכְּאָה יֵת בֵּיתָא תְּרֵתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעָ וְהוֹרִי וְאַיִזוּבָא:	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת-הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלְעַת וְאַזְב:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דִּחְסַף עַל מִי מְבוּעַ:	וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפֹּר הָאַחַת אֶל-כְּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וַיִּסַּב יֵת אֶעָא דְּאַרְזָא וְיֵת אִיזוּבָא וְיֵת צִבְעָ וְהוֹרִי וְיֵת צִפְרָא חַיָּתָא וַיִּטְבּוֹל יֵתָהוֹן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דִּנְכִיסְתָּא וּבְמִי מְבוּעַ וַיִּדְי לְבֵיתָא שֶׁבַע זְמָנִין:	וְלָקַח אֶת-עֵץ-הָאֲרִז וְאֶת-הָאִזְבֹּב וְאֶתְּוֹלְעַת וְאֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִזָּה אֶל-הַבֵּית שֶׁבַע פְּעָמִים:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וַיִּדְכִי יֵת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמִי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּתָא וּבְאַעָא דְּאַרְזָא וּבְאַיִזוּבָא וּבְצִבְעָ וְהוֹרִי:	וְחַטָּא אֶת-הַבֵּית בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר חַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאַזְבֹּב וּבְשְׁנֵי תוֹלְעַת:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חַיָּתָא לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וַיִּכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִי:	וַיִּשְׁלַח אֶת-הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל-מְחוּז לְעִיר אֶל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיִּכְפֹּר עַל-הַבֵּית וְטָהַר:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשָׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל-נֶגַע הַצִּרְעַת וּלְנִתְקַ:	חמישי
55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְסְגִירוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	וּלְצִרְעַת הַבְּגָד וּלְבֵית:	55
56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְעִמְקָא וּלְעִדְיָא וּלְבִהְרָא:	וּלְשֹׂאֵת וּלְסַפְּחַת וּלְבִהְרַת:	56

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה וצצוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יבא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השצוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החזור שטעון נתיצה:

57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹדִיֹת בַּיּוֹם הַטָּמֵא לְאֵלֶּפָא בַּיּוֹם מִסְאָבָא וּבַיּוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצָּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימֹר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תִּהְיֶה טָמְאוֹתוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׁרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזָּבֹו טָמְאוֹתוֹ הוּא: וְדָא תִּהְיִי סְאוֹבְתִיָּה בְּדוֹבִיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יִת דוֹבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מִדוֹבִיָּה סְאוֹבְתִיָּה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא: כָּל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכָּב עָלֹהִי דוֹבְנָא יִהְיִי מְסָאב וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹהִי יִהְיִי מְסָאב:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְגִבֵּר דִּיקְרַב בְּמִשְׁכָּבִיָּה יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהְיִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:	5
6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהִישָׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו הָזָב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְדִיתִיב עַל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹהִי דוֹבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהְיִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:	6

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרע, ולא כל צרעו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זב טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה למי צנק של שעורין ודחוי, ודומה לזבן צינה המוזרת, שכבת זרע קשור כלובן צינה שאינה מוזרת (נדה לה:):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זובו. כמו ריר שיואל ללול: או החתים. שיואל עז וקוּתם את פי האמה, ונסתם צרעו מטפת זוב, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג:): מנה הכתוב הראשון ראיות שתיים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזבו רר צרעו את זובו או החתים צרעו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שתיים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, צמיחוד תמיד לכך (שבת נט:):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזֶּה יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְדִיקָרַב בְּבֶשֶׂר דּוֹבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהִי מְסֻבָּא עַד רַמְשָׁא:	7 וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזֶּה יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכִי־יִרְק הַזֶּה בַּטְּהוֹר וְכָבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְאִרִי יִדּוֹק דּוֹבְנָא בְּדִקְיָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהִי מְסֻבָּא עַד רַמְשָׁא:	8 וְכִי־יִרְק הַזֶּה בַּטְּהוֹר וְכָבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הַזֶּה יִטָּמֵא: וְכָל מְרָכְבָא דִּירְכֹוב עָלוֹהִי דּוֹבְנָא יְהִי מְסֻבָּא:	9 וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הַזֶּה יִטָּמֵא:
10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגָּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל דִּיקָרַב בְּכֹל דִּיהִי תַּחְתּוֹהִי יְהִי מְסֻבָּא עַד רַמְשָׁא וְדִיטוֹל יִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהִי מְסֻבָּא עַד רַמְשָׁא:	10 וְכָל־הַנִּגָּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־אֲשֶׁר יַגַּע־בּוֹ הַזֶּה וְיָדָיו לֹא־שָׁטַף בַּמַּיִם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל דִּיקָרַב בִּיה דּוֹבְנָא וְיָדָיו לֹא שָׁטַף בְּמֵיא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהִי מְסֻבָּא עַד רַמְשָׁא:	11 וְכָל־אֲשֶׁר יַגַּע־בּוֹ הַזֶּה וְיָדָיו לֹא־שָׁטַף בַּמַּיִם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.	וְכָל־יִתְרֹש אֲשֶׁר־יַגַּע־בּוֹ הַזֶּה יִשָּׁבֵר וְכָל־כֵּל־עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם: וּמֵאן דִּיחֹסַף דִּיקָרַב בִּיה דּוֹבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאן דָּאֻעַ יִשְׁתַּטֵּף בְּמֵיא:	12 וְכָל־יִתְרֹש אֲשֶׁר־יַגַּע־בּוֹ הַזֶּה יִשָּׁבֵר וְכָל־כֵּל־עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם:
13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.	וְכִי־יִטְהַר הַזֶּה מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכָבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר: וְאִרִי יִדְכִי דּוֹבְנָא מִדּוֹבִיָּה וּמִנִּי לִיה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיה וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּשָׂרִיה בְּמֵי מְבוּעַ וְיִדְכִי:	13 וְכִי־יִטְהַר הַזֶּה מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכָבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:

- (6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן צמסכ (ת"כ פרק ג, א):
 (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (סס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמסא (גדה נה):
 (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הספים של סרנא שקורין ארנ"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):
 (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של צ (ת"כ פרק ד, א), בא ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כזום בגדים, והוא חומר צמסכ צמסכ: והנושא אותם. כל האמור צענין הזב, וצו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:
 (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שבעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ סס ה גדה סו):
 (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאיתא צ"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>ובינֹם הַשָּׁמַיִם יִקַּח־לּוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וּבָאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַתִּתֵּן אֵל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>14 ובִּינֹם הַשָּׁמַיִם יִקַּח־לּוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וּבָאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַתִּתֵּן אֵל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יְתֵהוֹן כֹּהֵנָּה חֵד חֲטָאתָ וְחֵד עֲלֹתָ וַיִּכַּפֵּר עֲלוֹהֵי כֹהֵנָּה קֹדֶם יְיָ מִדּוֹבִיָּה:</p>	<p>15 וַעֲשֵׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבֹו: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבֹר אֲרִי תַפּוּךְ מִנִּיהַ שִׁכְבַּת זֶרַע וְיִסְחִי בְּמִיָּא יָת כָּל בִּסְרִיָּה וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>ששי (שציעי) וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זֶרַע וּרְחֵץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת זֶרַע וְכִבֵּס בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>17 וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת זֶרַע וְכִבֵּס בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתָּהּ אִשָּׁה דֹּשְׁכֹב גִּבֹר יָתָה שִׁכְבַּת זֶרַע וְיִסְחֹן בְּמִיָּא וַיְהִיוּ מְסָאבִין עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וּרְחִצּוּ בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב: (פ)</p>
<p>19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתָּהּ אִשָּׁה אֲרִי תְהִי דִּיבָא דָם יְהִי דוֹבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּהִי בְּרִיחוּקָהּ וְכָל דִּיקְרַב בָּהּ יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>19 וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זִבַּה דָּם יְהִי זִבַּה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ יִשְׁמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>20 And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל דִּתְשָׁכֹב עָלֶיהָ בְּנִדְתָּהּ וְכָל בְּרִיחוּקָהּ יְהִי מְסָאב וְכָל דִּתְתִּיב עָלֶיהָ יְהִי מְסָאב:</p>	<p>20 וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִשְׁמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִשְׁמָא:</p>
<p>21 And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרַב בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>21 וְכָל־הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב:</p>

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח.). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפין (נדה סח):

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שְׁטַמְמָא האשה צצאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (נדה מא:):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלמה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הזא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זוב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט.). בנדתה. כמו ומפגל ינצוהו (איז יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

- 22 And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even. וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר-הִשָּׁבַע עָלָיו יִכְבֹּס בַּגָּדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
- 23 And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even. וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יֹשְׁבֵת-עָלָיו בְּנוֹעֵז-בּוֹ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. . וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וְהָיָה נִדְתָּהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יֹשְׁבָב עָלָיו יִטְמָא: (ס)
- 25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean. וְאִשָּׁה כִּי-יִזְוֹב זֹב דַּמָּהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-נִדְתָּהּ אֹו כִּי-תִזְוֹב עַל-נִדְתָּהּ כָּל-יְמֵי זֹב טָמְאָתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טָמְאָה הוּא:
- 26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity. כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יְמֵי זִוְבָהּ כְּמִשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁבַע עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאֵת נִדְתָּהּ:
- 27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even. וְכָל-הַנִּגַּע בָּם יִטְמָא וְכָבֵס בַּגָּדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא כדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנתרבה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים: (24) ויהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ויהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שינא שבעת ימי נדתה: או כי תזוּב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ בפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדתה, בין רואה בין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) בפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלות נדה, שכל שלשה רפופין שתרצה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם־טָהְרָה מִזּוּבָהּ וְסִפְרָהּ לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהָר׃	28
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבַיּוֹמָא תְּמִינָא תִּסְבּ לָהּ תְּרִין שְׁפָנִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִיתִי יְתִהוֹן לְדֹת כְּהֵנָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא׃	שביעי
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכַפֵּר עָלֶיהָ יְהוָה הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוּב טָמְאָתָהּ׃	30
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטָּמְאָתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטָמְאָתָם אֲשֶׁר בְּטָמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃	מפטיר
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזֵּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִנִּיהָ שִׁכְבַּת זֶרַע לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ׃	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדָּוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת־זוּבּוֹ לִזְכָּר וְלִנְקָבָה וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טָמְאָהּ׃ (פ)	5

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 152. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 166.

XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ׃	אחרי מות
-----	---	---	----------

(31) והזרתם. אין מזירה אלא פרישה, וכן גזרו אחר (ישעי' א, 7), וכן מזיר אחיו (בראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:

(32) זאת תורת הזב. צעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ער:

(33) והזב את זובו. צעל שמי ראיות וצעל שלש ראיות, שמורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה

<p>and the LORD said unto Moses: 2 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אֶחָיִךְ וְאֵל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵזָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מִלֵּיל עִם אַהֲרֹן אֶחָד וְלֹא יִהְיֶה עָלָיו בְּכָל־עֵדָן לְקֹדֶשׁא מִגִּיּו לַפְּרוֹכֶתא לְקֹדֶם כְּפֹרֶתא דְּעַל אֲרֹנָא וְלֹא יָמוּת אֲרִי בַּעֲנָנָא אֲנָא מִתְגַּלִּי עַל בֵּית כְּפֹרִי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אֶחָיִךְ וְאֵל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵזָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מִלֵּיל עִם אַהֲרֹן אֶחָד וְלֹא יִהְיֶה עָלָיו בְּכָל־עֵדָן לְקֹדֶשׁא מִגִּיּו לַפְּרוֹכֶתא לְקֹדֶם כְּפֹרֶתא דְּעַל אֲרֹנָא וְלֹא יָמוּת אֲרִי בַּעֲנָנָא אֲנָא מִתְגַּלִּי עַל בֵּית כְּפֹרִי:</p>
<p>3 Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בְּדֹא יְהִי עָלָיו אַהֲרֹן לְקֹדֶשׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי לְחֻטָּאת וְדָכֶר לַעֲלָתָא:</p>	<p>בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בֶּבֶר בֶּן־בֶּקָר לְחֻטָּאת וְאֵיל לַעֲלָה:</p>
<p>4 He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כְּתוּנָא דְּבוּצָא דְּקֹדֶשׁא יִלְבַּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּץ יִהְיוּ עַל בְּשָׂרִיה וְהַמִּינָא דְּבוּצָא יִסֵּר וּמִצְנֶפֶתא דְּבוּצָא יַחִית בְּרִישִׁיה לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁא אֲנֹן יִסְחִי בְּמִיָּא יַת בְּשָׂרִיה וְיִלְבָּשׁוּן:</p>	<p>כְּתֻנֶּת־בֹּד קֹדֶשׁ יִלְבַּשׁ וּמִכְנָסִי־ בֹד יִהְיוּ עַל־בְּשָׁרוֹ וּבֹאֲכֻנֶּת בֹּד־ יַחְגֹּר וּבִמְצֻנֶפֶת בֹּד יִצְנַף בְּגָדֵי־ קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־ בְּשָׁרוֹ וְלִבְשָׁם:</p>
<p>5 And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמִן כְּנֻשָּׁתא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסָּב תְּרִין צִפְרִי עִזִּי לְחֻטָּאת וְדָכֶר חֵד לַעֲלָתָא:</p>	<p>וּמִמֶּנּוּ עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׁעִירֵי עִזִּים לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד לַעֲלָה:</p>
<p>6 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אַהֲרֹן יַת תוֹרָא דְּחֻטָּאתא דִּילִיָּה וּכְפָר עָלֻהִי וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתִיה:</p>	<p>וַיִּקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־הַבֶּקָר הַחֻטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וּכְפָר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:</p>

שנכנס אלנו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחז, צא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחז שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן: (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם צא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.): (3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי שעשור לחודש: (4) כחנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיוגור נעשה סניגור, (ר"ה כו). אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של בוך: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כמרגומו יחת צריפה, יניח צראש, כמו ומנח בגדו (צראשית לט, טז), וְאֶסְתַּמֵּיה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מצדדי זהב לצדדי לבן, ומצדדי לבן לצדדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא נג.): (6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ג, ג):

<p>7 And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיֹּסֶב יֵת תְּרִין צִפִּירִין וַיִּקָּים יִתְהוֹן קֶדֶם יְיָ בַּתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וַהֲעֵמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>ו</p>
<p>8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וַיִּתֵּן אֶהָרֹן עַל תְּרִין צִפִּירִין עֲדָבִין עֲדָבָא חֶד לְשֵׁמָא דִּי עֲדָבָא חֶד לַעֲזָאזֵל:</p>	<p>וַנִּתֵּן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלֹת גּוּרְלָא אֶחָד לַיהוָה וְגוּרְלָא אֶחָד לַעֲזָאזֵל:</p>	<p>8</p>
<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת צִפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְשֵׁמָא דִּי וַיַּעֲבֹדְנִיהָ חֲטָא:</p>	<p>וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוּרְלָא לַיהוָה וַעֲשֶׂהוּ חֲטָאֹת:</p>	<p>9</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וַצִּפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לַעֲזָאזֵל וַתָּסֶם כֶּד חֵי קֶדֶם יְיָ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי לְשִׁלְחָא יִתְיָה לַעֲזָאזֵל לַמִּדְבָּרָא:</p>	<p>וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוּרְלָא לַעֲזָאזֵל יַעֲמַד־חֵי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשִׁלְחָא אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה:</p>	<p>10</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת דְחֲטָאָא דִּילִיָּה וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי וְעַל אֵנֶשׁ בֵּיתִיה וַיִּכּוֹס יֵת תּוֹרָא דְחֲטָאָא דִּילִיָּה:</p>	<p>וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר־לוֹ וַיַּכְפֹּר בְּעַדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּשְׁחַט אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר־לוֹ:</p>	<p>11</p>
<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיֹּסֶב מְלִי מַחֲתִיתָא גּוֹמְרִין דְּאִישָׁא מַעְלוֹי מַדְבָּחָא מִן קֶדֶם יְיָ וּמְלִי חּוּפְנוֹהִי קִטְרַת בּוּסְמִין דְּקִיקִין וַיַּעֲלֵל מִגְּזֵי לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>וְלָקַח מְלֵא־הַמַּחֲתֶּה גַחְלֵי־אֵשׁ מִעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמְלֵא חֲפָנָיו קִטְרֶת סָמִים דְּקָה וְהִבִּיא מִבֵּית לַפָּרְכָת:</p>	<p>ישראל</p>

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידי בקלפי, ונוטל גורל צימין ואחרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט:). עזאזל. הוא הר עז וקשה, לוק גבוה (ת"כ פרק ב, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חתוכה: (9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שס ה): (10) יעמד חי. כמו יועמד ח, על ידי אחרים, ותרגמו יִפְסֹק בְּדָסִי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכן נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב והתודה עָלָיו וגו': (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציתו (שם פרשת ג, א), שנאמר צִית אֶהְיֶה צָרְכוֹ אֶת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, ויכפר על הקדש משמאת וגו' (ת"כ פרק ד, ב): (12) מעל המזבח. החיטון (יומא מה:). מלפני ה'. מצד שלפני הפתח, והוא לַד מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וַשְׁחַקֵּם מִפְּנֵה הַדָּק (שמות ל, לו), אלא שמהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

- 13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.
- 14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.
- 15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.
- 16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.
- 17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.
- 18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.
- וַיִּתֵּן יְת קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל
אִשְׁתָּא קֳדָם יְיָ וַיֹּחֲפִי עָנָן
קְטוֹרֶתָא יְת כְּפֹרֶתָא דְּעַל
סְחָרֵתָא וְלֹא יָמוּת:
- וְיִסֵּב מִדָּמָא דְּתוֹרָא וַיִּיְדִי
בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא
קְדוֹמָא וּקְדָם כְּפֹרֶתָא
יְדֵי שִׁבַּע זְמָנִין מִן דָּמָא
בְּאַצְבָּעֵיהּ:
- וַיַּכּוּס יְת צִפְיָא דְּחִטָּתָא
דְּלַעֲמָא וַיִּשִׁיל יְת דָּמֶיהּ לְמַגְוִי
לְפָרוֹכְתָא וַיַּעֲבִיד לְדָמֶיהּ
כְּמָא דְּעַבֵּד לְדָמָא דְּתוֹרָא
וַיִּיְדִי יְתִיה עַל כְּפֹרֶתָא וּקְדָם
כְּפֹרֶתָא:
- וַיַּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-
חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲלֵ מוֹעֵד
הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:
- וְכָל-אָדָם לֹא-יְהִינֶהוּ בְּאַהֲלֵ
מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ
עַד-צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעַדוֹ וּבְעַד
בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קֹהֶל יִשְׂרָאֵל:
- וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-
יְהוָה וְכַפֵּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם
הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וַנִּתֵּן עַל-
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּסֵּב מִדָּמָא דְּתוֹרָא וַיִּיְדִי
בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא
קְדוֹמָא וּקְדָם כְּפֹרֶתָא
יְדֵי שִׁבַּע זְמָנִין מִן דָּמָא
בְּאַצְבָּעֵיהּ:
- וַיַּכּוּס יְת צִפְיָא דְּחִטָּתָא
דְּלַעֲמָא וַיִּשִׁיל יְת דָּמֶיהּ לְמַגְוִי
לְפָרוֹכְתָא וַיַּעֲבִיד לְדָמֶיהּ
כְּמָא דְּעַבֵּד לְדָמָא דְּתוֹרָא
וַיִּיְדִי יְתִיה עַל כְּפֹרֶתָא וּקְדָם
כְּפֹרֶתָא:
- וַיַּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-
חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲלֵ מוֹעֵד
הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:
- וְכָל-אָדָם לֹא-יְהִינֶהוּ בְּאַהֲלֵ
מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ
עַד-צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעַדוֹ וּבְעַד
בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קֹהֶל יִשְׂרָאֵל:
- וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-
יְהוָה וְכַפֵּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם
הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וַנִּתֵּן עַל-
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

(13) על האש. שנתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כחקנה חייב מיתה (יומא נג).
(14) והזה באצבעו. הוא אחת צממע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה).
(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא).
כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה).
(16) משמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחתאת היא שוגג
(שבועות יז: ח"ב פרק ז, 3): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה
משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחון משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו): השכן
אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה צינייהם:

<p>19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.</p>	<p>וַיִּדְּבֹק עֲלֹהֵי מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ שִׁבְעָה זְמַנִּין וַיְדַפְּינִיהּ וַיְקַדְּשִׁנִּיהּ מִסּוּאֲבַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>19 וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעָה פַעַמִּים וַיְטַהְרֵהוּ וַיְקַדְּשֵׁהוּ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.</p>	<p>וַיִּשְׁיֹצֵי מִלְכַּפָּרָא עַל קוֹדֶשֶׁתָּא וְעַל מִשְׁכַּן זְמָנָא וְעַל מִדְבַּחָא וַיִּקְרִיב יָת צִפְרִיא חַיָּא:</p>	<p>20 וְכִלְהּ מִכַּפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחַי:</p>
<p>21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן יָת תַּרְתֵּין יְדָוְהִי עַל רִישׁ צִפְרִיא חַיָּא וַיְדַבֵּר עֲלֹהֵי יָת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּת כָּל מַרְדֵּיהוֹן לְכָל חַטָּאֵיהוֹן וַיִּתֵּין יָתְהוֹן עַל רִישׁ צִפְרִיא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גִּבֹּר דְּזִמִּין לְמַהֲדָּא לְמִדְבָּרָא:</p>	<p>21 וְסִמָּךְ אַהֲרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַחֵה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וַיִּשְׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.</p>	<p>וַיִּטּוֹל צִפְרִיא עֲלֹהֵי יָת כָּל חֻבֵּיהוֹן לְאַרְעֵי דְלֹא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יָת צִפְרִיא בְּמִדְבָּרָא:</p>	<p>22 וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה וַיִּשְׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר:</p>
<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וַיַּעֲזֹב אַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן זְמָנָא וַיִּשְׁלַח יָת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְלִבָּשׁ בְּמִיעֲלִיָּהּ לְקוֹדֶשֶׁתָּא וַיִּצְנַעֲנוּן תַּמָּן:</p>	<p>23 וּבָא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בִּגְדֵי הַבֵּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' בהיכל. ומה תלמוד לומר וינא, לפי שהזהב הזהב על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפניו והזהב, ובמחנות המזבח הזקיקו לנאח מן המזבח ולחוך, ויתחיל מקרן מזרחית לפונית (יומא נח): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לתוך זה (יומא נז):

(19) והזהב עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות בלבוש על קרנותיו, מנא זה הזהב על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לבא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אתמול (יומא סו):

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לב), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחמה שהקטיר בה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולבוש בגדי זהב למימד של בין הערצים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחמה בצגדי לבן, ואילו ואל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחמה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של בין הערצים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר במדבר, וקטן את צפורי צנים וגו', ונאץ וקטף את עלתו וגו', ואת חלב הסקאת וגו', וכל הפרשה עד ואתי כן יצא אל המזבח, ואחר כך יצא אל ה': והניחם שם. מלמד שטעונין גניזה, ולא ישתמש בזהב ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב):

- 24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.
- 25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.
- 26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- 27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.
- 28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- 29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.
- וְרָחַץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת-בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת-עֹלֹתוֹ וְאֶת-עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד הָעָם:
- וְנָתַן חֵלֶב הַחֹטֵאת וְקֹטִיר הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהַמְשִׁיחַ אֶת-הַשְּׂעִיר לְעֶזְאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבוֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:
- וְאֵת פֶּרֶ הַחֹטֵאת וְאֵת שְׂעִיר הַחֹטֵאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת-דָּמָם לַכֹּפֶר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת-עֹרֹתָם וְאֶת-בְּשָׂרָם וְאֶת-פְּרָשָׁם:
- וְהַשְּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבוֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:
- וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל-מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִרָה וְהִגֵּר הִגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
- וְיָהִי לָכֹון לְקִנּוּם עָלֶיךָ בִּיְרֵחָא שְׁבִיעָאָה בַּעֲשָׂרָא לִיְרֵחָא תַעֲנִנוּ יָת נַפְשָׁתְכוֹן וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן יִצִּיבִיא וְגִירִיא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכוֹן:

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולזשם שכשהוא משנה מצביו זהב לצגדי לזן טעון טבילה, שצוהוה טבילה פשט צגדי זהב שעצד בהן עבודת חמיד של שחר ולזש צגדי לזן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משנה מצביו לזן לצגדי זהב טעון טבילה (שם ל.צ.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה צגד צית הפקרה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה צחיל (שם ל.צ. כ"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עוצד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמוצח העולה שם: ועשה את עולתו. חיל לעולה האמור למעלה צזאת צגא אהלו וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה ומאם עזת צגי יאחל וגו': (25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבח. על מזבח החינוך, דללו צפנימי כתיב לא תעלו עליו קטרת וזה ועלה ומקסה (שמות ל.): (27) אשר הובא את דמם. להיכל לפגי ולפניס:

30	For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:	30
31	It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:	31
32	And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְיִכָּפֵר כַּהֲנָא דִּירֵבִי יִתִּיה וְדִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה לְשֹׁמֵשׁ תַּחֲת אָבִיו וְלִבָּשׁ יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ:	32
33	And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְיִכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁ וְעַל אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקָּהָל יִכָּפֵר:	33
34	And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְהָיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֹּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	34
XVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	רביעי יג
2	Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:	דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:	2

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צהרן הוצרך לומר צכהן גדול הצא אחרי שיהא כמיהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ ס), והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שצימיו נגזרו לזוהית של שמן המשחה (יומא נב): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכיפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולמו אלא כמקיים גזירת המלך:

<p>What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּיבּוֹס תּוֹר אוֹ אִמֹר אוֹ עַז בְּמִשְׁרִיתָא אוֹ דִּיבּוֹס מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עֵז בְּמַחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.</p>	<p>וְלֹתְרַע מִשְׁפָּן זִמְנָא לֹא אִיתִיהָ לְקַרְבָּא קוֹדְבָנָא קָדָם יי קָדָם מִשְׁכָּנָא דִּי דָמָא יִתְחַשֵּׁב לְגוֹבְרָא הָהוּא דָמָא אֲשֶׁר וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הָהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ:</p>	<p>וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ לְהִקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחַשֵּׁב לְאִישׁ הָהוּא דָּם שָׁפַךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הָהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.</p>	<p>בְּדִיל דִּינִיתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דְּבַחִיהוֹן דְּאִנּוּן דְּבַחִין עַל אִפִּי חֻקְלָא וְיִיתוּנוּן לְקָדָם יי לְתַרְע מִשְׁפָּן זִמְנָא לֵוִית כְּהֵנָּא וְיַכְסוּן נִכְסֵת קוֹדְשִׁין קָדָם יי יִתְהוֹן:</p>	<p>לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְהֵבִיֵּאם לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:</p>
<p>And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְיִזְרוֹק כְּהֵנָּא יֵת דָּמָא עַל מִדְּבַחָא דִּי בְּתַרְע מִשְׁפָּן זִמְנָא וְיִסִּיק תַּרְבָּא לְאַחַקְבָּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יי:</p>	<p>וְיִזְרַק הַכֹּהֵן אֶת-הַדָּם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה:</p>
<p>And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .</p>	<p>וְלֹא יִדְבַחוּן עוֹד יֵת דְּבַחִיהוֹן לְשִׁידִין דְּאִנּוּן טַעֲן בְּתַרְיָהוֹן קַיָּם עָלֵם תַּחֲי דָא לְהוֹן לְדַרְיָהוֹן:</p>	<p>וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירִם אֲשֶׁר זָנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה-זֹּאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:</p>
<p>And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,</p>	<p>וְלֵהוֹן תִּימַר גִּבֹר גִּבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵיִא דִּיתְגַּיִירוּן בִּינֵיהוֹן דִּיִּסִיק עֲלֵתָא אוֹ נִכְסֵת קוֹדְשִׁיא:</p>	<p>וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר אֲשֶׁר-יִגּוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זִבַּח:</p>

חמישי (שלישי)

- (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכחוז מדצר, שנאמר להקריז קרצן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז):
(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרבות את הזורק דמים בחוץ (שם):
(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח:
(7) לשעירם. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים וְקָדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):
(8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איזרים בחוץ, (עי' צרא"ס) כשומט בחוץ, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייבין (ט"ז פרק י, חולין כט):

- 9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people. וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאֵנּוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ:
- 10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people. וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל-דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנֶפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת-הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:
- 11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי-הָדָם הוּא בְּנֶפֶשׁ יִכְפֹּר:
- 12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood. עַל-כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא-תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא-יֹאכַל דָּם:
- 13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust. וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֶצֶד צִיד חַיָּה אוֹ-עוֹף צִיד חַיָּה אוֹ-עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת-דָּמּוֹ וְכָסָהוּ בְּעָפָר:
- 14 For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off. כִּי-נֶפֶשׁ כָּל-בָּשָׂר דָּמּוֹ בְּנֶפֶשׁוֹ הוּא וְאָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל-בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל-בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל-אֹכְלוֹ יִכְרַת:

- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר צנפס יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריעות ד): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו:
 (11) כי נפש הבהר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נחתיו על המוצח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
 (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד):
 (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אווין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צמר אלא צהמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ג): אשר יאכל. פטו לטמאים:
 (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו צמקום הנפש שהנפש תלויה צו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם

15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נֶבֶלָה וְטֶרֶף בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכֶבֶס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהָר:	וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נֶבֶלָה וְטֶרֶף בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכֶבֶס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהָר:	15
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יַצְבֵּעַ וּבִשְׂרִיָּה לֹא יִסְחִי וְיִקְבִּיל חֹבִיָּה:	וְאִם לֹא יַצְבֵּעַ וּבִשְׂרִיָּה לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֹנָו: (פ)	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	יד
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יֹשְׁבֹתֶם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתִיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יֹשְׁבֹתֶם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתִיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת-מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לֵלְכֶת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	אֶת-מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לֵלְכֶת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4

ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:
 (15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כהן מטמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמגע טרפה, יאכל עוף טמא שאין צמגע טרפה:
 (16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים צנצלות:
 (2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו סופסוף לנחשק בעריות זימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גזור עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:
 (3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטאות ואקטאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמו חכמים:
 (4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בחורה צמשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרון: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיער הרע משיב עליהם למה לנו לשומרון, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חויר, ולבישת שטנזו, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס רשאים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

<p>5 Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֲדָמָה וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>	<p>5 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֲדָמָה וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>6 None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר לְכָל קָרִיב בִּשְׂרִיָּה לֹא תִקְרְבוּ לְגִלְזָהּ עֲרִיא אָנָּה יְיָ:</p>	<p>ששי אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בִּשְׂרֹו לֹא תִקְרְבוּ לְגִלְזוֹת עֲרוּהָ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ:</p>	<p>7 עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>
<p>8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָא דְאָבִיךָ הִיא:</p>	<p>8 עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הוּא: (ס)</p>
<p>9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .</p>	<p>עֲרוֹת אָחוֹתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְךָ אוֹחֲרִי אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבֹר אַחֲרָן לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן:</p>	<p>9 עֲרוֹת אָחוֹתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְךָ מוֹלְדָת בֵּית אוֹ מוֹלְדָת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן: (ס)</p>
<p>10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶךָ אוֹ בֵּת בְּרַתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן אֲרִי עֲרוֹתְךָ אֲנִי:</p>	<p>10 עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶךָ אוֹ בֵּת־בְּרַתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן כִּי עֲרוֹתֶיהֶן הֵנָּה: (ס)</p>
<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בֵּת־אִשְׁת־אָבִיךָ מוֹלְדָת אָבִיךָ אָחוֹתְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ:</p>	<p>11 עֲרוֹת בֵּת־אִשְׁת־אָבִיךָ מוֹלְדָת אָבִיךָ אָחוֹתְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>

- (5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב זהם (ת"כ שס יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שס פרש"א ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הזה, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ד'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ד'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביך (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביך, אף כאן אשת אביך: וערות אבך. להציא אמו שאינה אשת אביך:
- (8) ערות אשת אביך. לרצות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמעו: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יבמות כג), כגון ממזרת או נתינה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צנתו מאנוסות הכתוב מדבר (סנהדרין עו), וצנתו צנתו מאשמו או למדין מערות אשה וצנתו שנאמר צנתו לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנתך, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוה מגזרה שוה, (במסכת יבמות ג).
- (11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צנת אשת אביך, צראויה לקידושין (יבמות כג):

- 12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman. עֲרוֹת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחַת אֲבוֹךָ לֹא תִגְלִי שְׂאֵר אָבִיךָ הוּא: (ס) קְרִיבַת אֲבוֹךָ הִיא:
- 13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman. עֲרוֹת אֲחוֹת־אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחַת אִמְךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי כִי־שְׂאֵר אִמְךָ הוּא: (ס) קְרִיבַת אִמְךָ הִיא:
- 14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt. עֲרוֹת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחְבּוֹךָ לֹא תִגְלִי אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דִּדְתָּהּ לֹא־תִתִּיחַ לֹא תִקְרַב אֶתֶּת אַחְבּוֹךָ הִיא: (ס) הוּא:
- 15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness. עֲרוֹת כְּלֵתָהּ לֹא תִגְלֶה עֲרִית כְּלֵתָהּ לֹא תִגְלִי אֶתֶּת אִשְׁתִּי בְנִי הוּא לֹא תִגְלֶה בְּרִיךָ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ: (ס) עֲרוֹתָהּ:
- 16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness. עֲרוֹת אִשְׁת־אֲחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אֶתֶּת אֲחוֹךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹת אֲחִיךָ הוּא: (ס) עֲרִיתָהּ דִּאֲחוֹךָ הִיא:
- 17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness. עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אֶתֶּתָּהּ וּבִתָּהּ לֹא תִגְלִי אֶת־בִּת־בְּנֶיהָ וְאֶת־בִּת־בָּתְּלָהּ לֹא יֵת בֵּת בְּרָהּ וְיֵת בֵּת בְּרִיתָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרִיתָהּ קְרִיבָן אֲנִין עֵיצַת חֲטָאִין הִיא: הִנֵּה זִמָּה הוּא:
- 18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime. וְאִשָּׁה אֶל־אֲחִתָּהּ לֹא תִקַּח וְאֶתֶּתָּהּ עִם אֲחִתָּהּ לֹא תִסַּב לְצִדָּר לְגִלְעָה עֲרוֹתָהּ עֲלֶיהָ לֹא־עָקַב לָהּ לְגִלְעָה עֲרִיתָהּ עֲלֶיהָ בַּחַיָּה: עֲלֶיהָ בַּחַיָּה:
- 19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness. וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדָּת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרוֹתָהּ: וְלֹא־תִתֵּא בְּרִיחוֹק סְאוֹבִתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרִיתָהּ:
- 20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her. וְאֶל־אִשְׁתִּי עֲמִיתִי לֹא־תִתֵּן וּבִאֶתֶּת חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתָהּ לְזָרַע לְטִמְאָה־בָּהּ: שְׂכִיבְתָהּ לְזָרַע לְטִמְאָה־בָּהּ: בֵּהּ:

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערומו, אל אשתו לא תקרב:
 (15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע לזנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
 (17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחוש אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקם, לשון קיחה, וכן לענין העונש הַשָּׂר: יקם את אִשָּׁה וְאֶת אִמָּה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישא בתה: שארה הנדה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרגמו עַל־מִטָּה, שיתרץ יועץ לחטוא:
 (18) אל אחותה. שמהן כחמה (קידושין כ:): לצרר. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יצמות ח:):

21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא-תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	21
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאֶת-זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי וְיִת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעֵבָא הִיא:	22
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל-בְּהֵמָה לֹא-תִתֵּן שְׁכִבְתֶּךָ לְטַמְּאָתָהּ וְאִשָּׁה לֹא-תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִבֹּל הִוא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֲלֹהֵי-טִמְאָו בְּכָל-אֱלֹהֵי כִי בְּכָל-אֱלֹהֵי נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאִפְקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקָּא הָאָרֶץ אֶת-יֹשְׁבֵיהָ:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וּשְׁמֶרְתֶּם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻלָּה וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אֲנָשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:	27
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַכֶּם אֹתָהּ כְּאִשָּׁה קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:	28

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעזירין את העזן צרגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין סד:). לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זוהי העבירה האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סבליקס (ישע"י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון בלילה וערצוב, ורע אדם וזרע זהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכילהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עזירה. ומרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עזמה מהם:

29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל אֲרֵי כָל דִּיעֲבִיד מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פ'

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 154. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	3
4	Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	אֶל-תִּפְגְּלוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֶל-הֵיחָלָם מִסִּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צמשמע (צ"ק לז).
(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בצם, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הו פרשים מן העריות ומן העצירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר סו, ו), אשה זנה ופללה וגו' (ויקרא כא, ז), חני ה' מקדשכם. (ת"כ פרשתא, א, ח) ולא יסלל וקרעו חני ה' מקדשו (שם פסוק טו). קדשים יהיו (שם פסוק ו), אשה זנה ופללה וגו' (שם פסוק ז):
(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכס תיראו אביו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:). אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים חס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן מזהיר את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו דברים (קידושין לא). ואת שבתותי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לז): אני ה' אלהיכם. אתה ואבך חייבים בצבודי (יצמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי (צ"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו צבוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

5	And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְאִרִי תִקְסֹון נִכְסֹת קוֹדֶשִׁין קֹדֶם יְיָ לְרַעְוָא לְכוֹן תִּפְסֹוּנִיהָ:	וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֻהוּ:	לוי
6	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּיס וּתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְבִתְרוּהִי וְדִישְׁתָּאֵר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְּקַד:	בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכֵל וּמִמָּחָרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יָנוּם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרָף:	6
7	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לָא יְהִי לְרַעְוָא:	וְאִם הֹאכֵל יֹאכֵל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לָא יִרְצָה:	7
8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְדִיִּכְלִיָּה חוּבִיָּה יִקְפִּיל אִרִי יֵת קוֹדֶשָׁא דִּיִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיִצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מַעֲמִיָּה:	וְאֹכְלֵי עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:	8
9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleaning of thy harvest.	וּבְמַחְצְדְכוֹן יֵת חֲצָדָא דְאַרְעֲכוֹן לָא תִשְׂיִצִי פְתָא דְחֻקְלָהּ לְמַחְצַד וּלְקַטָּא לָא תִלְקִיט:	וּבְקִצְרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לָא תִכְלֶה פָּאת שְׂדֶךְ לְקַצֹּר וּלְקַט קִצִּירָהּ לָא תִלְקֹט:	9
10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וּבְרִמְךָ לָא תַעְלִיל וְנִתְרָא דְבְרִמְךָ לָא תִלְקִיט לְעַנְיִי וּלְגִיּוּרֵי תַשְׁבּוּק יִתְּחוּן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֹון:	וּבְרִמְךָ לָא תַעְוֹלֵל וּפִרְט בְּרִמְךָ לָא תִלְקֹט לְעַנְי וּלְגֵר תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	10

- (4) אל תפנו אל האלילים. לעצדס. (ת"כ שס י) אלילים לשון אל, כלל הוא חשוב: ואלהו מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אחת פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אזל לאחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:
- (5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתך אלא על מנת להכלל בתוך הזמן הזה, שאם לקצוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גדר או נקצה צח קקצנו וגו' (ויקרא ז, טז): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:). מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שזריך שיטכין לשחוט:
- (6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:
- (7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוך, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִשְׁר צח שְׁלִמִי וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוך למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקפש הקפלת ממנו עונה תשא (שס), ממנו ולא מחצירו, יאל הנשחט במחשבת חוך למקומו (זכאים כט:). פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קליהם (ישעי' סה, ד):
- (8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוך למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צנות גמור מדבר (זכאים כח:), וצמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:
- (9) לא תכלה פאת שדך. שניח פאה בסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׁלִיס הנושרים בשעת קצירה אחת או שתיים, אזל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):
- (10) לא תעולל. לא תטול עוללות שבהוהו ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קתף ולא נקף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט ברמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צירה: אני ה' אלהיכם. דין להפרע, ואיני גוצה מכס אלא נפשות, שנאמר אל

11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנוֹב וְלֹא תִכְחֹשׁ וְלֹא תִשְׁקֹר וְלֹא תִשְׁקֹר אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ תִשְׁקֹר וְאִישׁ בְּחֶבְרִיהֶ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא תִשְׁבַּע בְּשִׁמִּי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלֹפְנֵי עֹרֶר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	14
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא תַעֲבֹדוּ שֹׁקֶר בְּדִין לֹא תִסָּב אַפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רַבָּא בְּקוֹשָׁטא תְּדִינֶיהָ לְחֶבְרֶךָ:	שני (חמישי)

תִּגְזַל דָּל וּגּו', כִּי ה' יִרְיֵץ רֵיבָם וּגּו' (משלי כב, כבכג):

(11) לֹא תִגְבּוּ. אֲזִיְהָרָה לְגֹזֵב מִמּוֹן, אֲכַל לֹא תִגְבּוּ שֶׁצֶעֱרַת הַדְּבָרוֹת אֲזִיְהָרָה לְגֹזֵב נִפְשׁוֹת, דָּבָר הַלֵּמֵד מֵעֵינָיו, דָּבָר שֶׁחֵיִיבֵין עָלָיו מִיַּתֵּם ד"ד (סְנֵהֲרִין פו.): וְלֹא תִכְחָשׁוּ. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְכִסֵּף צָדָה (וִיקָרָא ה, כג), מִשְׁלֵם קָרָן וְחֹמֶשׁ, לְמַדְנוּ עֵינֵשׁ, אֲזִיְהָרָה מִנִּין, תִּלְמוּד לֹמֵר וְלֹא תִכְחָשׁוּ: וְלֹא תִשְׁקְרוּ. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְנִצְבַּע עַל שֹׁקֶר (שס), יִשְׁלֵם קָרָן וְחֹמֶשׁ, לְמַדְנוּ עֵינֵשׁ, אֲזִיְהָרָה לֹא תִגְבּוּ וְלֹא תִכְחָשׁוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ וְלֹא תִשְׁבַּעוּ. אִם גִּזְמָה סוֹפֵךְ לִכְחַשׁ סוֹפֵךְ לִשְׁקֵר סוֹפֵךְ לְהַשְׁבַּע לִשְׁקֵר:

(12) ולא תשבעו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשווא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מניין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לֹא תַעֲשֶׂה. זה הכוונש שכר שכיר (ת"כ פרשטא 3): לֹא תִלְיִן. לשון נקזה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בַּשָּׂכִיר יוֹם הַכֶּחָז מִדְּבַר, שי'איתו משקעה חמה, לפיכך זמן גָּצִי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא קָצוֹר עָלָיו הַשָּׂעֵם (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא ק"י), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גָּצִי שכרו כל היום, לפי שנתנה חורה זמן לבצע הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לֹא תִקְלָל חֵרֶשׁ. אֵין לִי אֱלֹה חֵרֶשׁ, מִנִּין לרְבוֹת כָּל אָדָם, תִּלְמוּד לומר דְּעִמְךָ לֹא תִקְלָר (שְׁמוֹת כב, כז), אִם כֵּן לִמָּה נֶאֱמַר חֵרֶשׁ, מֵה חֵרֶשׁ מִיּוֹחַד שֶׁהוּא בְּחַיִּים אִף כָּל שֶׁהוּא בְּחַיִּים, יֵאל הֵמָּה שְׁאִינוּ בְּחַיִּים (ת"כ שם יג): וּלְפָנַי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל: לְפָנַי הַסּוּמָא דְּדָבָר לֹא תִתֵּן עֲנֵה שְׁאִינָה הוֹגֵם לוֹ, אֵל תֵּאֱמַר מִכּוֹר שֶׁדָּךְ וְקַח לָךְ חֲמוּר, וְאִתָּה עוֹקֵק עֲלֵיו וְנוֹטֵלָה הַיָּמִינוּ (שם יד): וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ. לְפִי שֶׁדָּבָר הַזֶּה אֵינוּ מִקּוֹר לְבְרִיּוֹת לִידַע אִם דַּעְמוּ שֶׁ זֶה לְטוֹבָה אִו לְרַעָה, וְיִכּוֹל לְהַשְׁמֵט וְלִומר לְטוֹבָה נִתְכוּוֹנִת, לְפִיכָךְ נֶאֱמַר כּוֹ וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ, הַמְכִיר מֵחַשְׁבוֹתֶיךָ. וְכֵן כָּל דָּבָר הַמִּסּוֹר לְלִבּוֹ שֶׁל אָדָם הַעוֹשֶׂה, וְאֵין שֶׁאֵר הַבְּרִיּוֹת מְכִירוֹת כּוֹ, נֶאֱמַר כּוֹ וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ומועצה. שהעול קרוי מועצה, שנאמר פי מועצת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והמועצה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תִבְדֹּא לַמּוֹעֵצָה אֶל בְּיָקָדְךָ וְהָיִיתָ מְרֻס מִמָּהוּ שֶׁקָּדְשְׁכֶנִּי וגו' (שם ו, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו ואזכנו בדין ונמנא מתפרנס בנקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך

- 16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.
- 16 לֹא־תֵלֵךְ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:
- 17 Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.
- 17 לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְּךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חַטָּא:
- 18 Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.
- 18 לֹא־תִקֶּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךְ אֲנִי יְהוָה:
- 19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.
- 19 אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתֶךָ לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שִׂדְךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדוֹ כְּלָאִים שְׁעִטָּו לֹא יֵעָלָה עָלֶיךָ:

אֲצִיִּישׁנו וְאֶרְאֶה צְדָוָתוֹ, עוֹנֵשׁ יֵשׁ צְדָקָה, לִכְךָ נֹאמֵר, וְלֹא תִהְיֶה פָנִי גְדוֹל: בְּצַדִּיק תִּשְׁפּוֹט עַמִּיתְךָ. כַּמִּשְׁמַעוֹ. דָּבָר אַחֵר הוּא דָן אֶת חֲצִירְךָ לִכְף זָכוֹת:

(16) לֹא תֵלֵךְ רֵכִיל. אֲנִי אֹמֵר עַל שֵׁם שָׂכַל מִשְׁלַחֵי מַדְנִים וּמִסְפָּרֵי לִשׁוֹן הָרַע הוֹלְכִים בְּצַחֲתֵי רַעִיהֶם לְרַגֵּל מֶה יִרְאוּ רַע אִם מֶה יִשְׁמַעוּ רַע לְסַפֵּר בְּשׁוֹךְ, נִקְרָאִים הוֹלְכֵי רֵכִיל, הוֹלְכֵי רֵגִילָה, אֲשֶׁר־יִמְנַט בְּלֵעַ"ו. וְרֹאִיהֶם לְדַבְּרֵי שֶׁלֹּא מִזִּינוּ רֵכִילוֹת שֶׁאֵין כְּתוּב בְּלִשׁוֹן הַלֵּכִי רֵכִיל נְחָשֶׁת וְצִרְזֵל (יִרְמִיָּהוּ ו, כח), וְשֶׁאֵין לִשׁוֹן הָרַע אֵין כְּתוּב בּוֹ הַלֵּכִי, מִלֶּשְׁנֵי בִּשְׁתֵּר רַעֲהוּ (תְּהִלִּים קא, ה). לִשׁוֹן רִמְיָה (שֵׁם קכ, ז), לִשׁוֹן מִדְּבָרֹת גְּדוֹלוֹת (שֵׁם יב, ד), לִכְךָ אֲנִי אֹמֵר, שֶׁהַלִּשׁוֹן הוֹלֵךְ וּמִרְגֵּל, שֶׁהַ"ק" נִחְלַפְתָּ בְּגִימָ"ל, שֶׁכֵּל הָאוֹתוֹת שֶׁמוֹאֲלִיהֶם מִמָּקוֹם אֶחָד מִתְחַלְּפוֹת זוֹ זוֹ, בִּי"ת בִּפ"א, וְגִימָ"ל בִּכ"ף וְקו"ף, וְנו"ן בִּלמ"ד, וְזִי"ן בִּזָּד"י, וְכֵן וְיִרְגֵּל בְּעֶבֶדְךָ (שְׁמוּאֵל"ז יט, כח), רָגַל בְּמִרְמָה לֵאמֹר עָלֶי רַעֲהוּ, וְכֵן לֹא רָגַל עַל לִשְׁנוֹ (תְּהִלִּים טו, ג), וְכֵן רוֹכֵל הַסּוֹחֵר וּמִרְגֵּל אַחֵר כָּל סוֹחֵרָה, וְכֵן הַמּוֹכֵר בְּשָׂמִים לְהַתְקַשֵּׁט בָּהֶם הַנָּשִׁים, עַל שֵׁם שְׁמִימָה תְּמִיד בְּעִיּוֹת נִקְרָא רוֹכֵל, לִשׁוֹן רוֹגֵל. וְתַרְגּוּמוֹ לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין, כִּמוֹ וְאֶבְכִּי קִרְיָהוֹן דִּי יְהוּדָאִי (דְּנִיאל ג, ח), אֶכֶל צִהוּ קוֹרְצָא בִּי מִלְּקָא (צְרָכוֹת נח), נִרְאֶה בְּעִינֵי שֶׁהִיא מִשְׁפָּטִים לֵאכּוֹל בְּצִית הַמִּקְבֵּל דְּצִרְיָהֶם שׁוֹם הַלֵּעֻטָּה, וְהוּא גִמְרָה חֲזוֹק שֶׁדְּצִרְיָהֶם מִקּוּיֵימִים וּמַעֲמִידִים עַל הָאֵמֶת, וְאוֹתָהּ הַלֵּעֻטָּה נִקְרָאת אֲכִילַת קוֹרְצִין, לִשׁוֹן קֶרֶן בְּעִינֵי (מִשְׁלִי ו, יג), שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ כָּל הוֹלְכֵי רֵכִיל לִקְרוֹץ בְּעִינֵיהֶם וְלִרְמוֹז דְּצִרְיָהֶם רֵכִילוֹתָן שֶׁלֹּא יִצִּינוּ שֶׁאֵין הַשּׁוֹמְעִים: לֹא תַעֲמוֹד עַל דַּם רֵעֶךָ. לְרֹאוֹת בְּמִיתָתוֹ, וְאֵתָּה יִכּוֹל לְהִזְלִילוֹ, כִּגוֹן טוֹבֵעַ בְּנֶהֱרָה, וְהִיא אִם לִסְטִים בָּאִים עָלָיו (ת"כ פֶּרֶק ד, ח סְנֵהֲדִין עג): אֲנִי ה'. נִאֲמָן לִשְׁלֵם שָׂכָר, וְנִאֲמָן לְהַפְרֵעַ:

(17) וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חַטָּא. לֹא תִלְבִּין אֶת פָּנָיו בְּצִדִּים (עֲרִכִין טו):

(18) לֹא תִקֶּם. אֲמַר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי מִגֶּלֶךְ, אֲמַר לוֹ לֹא, לִמְחַר אֲמַר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי קִרְדוּמָךְ, אֲמַר לוֹ אֲנִי מִשְׁאִילְךָ כְּדָרְךָ שֶׁלֹּא הַשְׁאִלְתָּנִי, זֶה הִיא נִקְיָמָה. וְאִיזוֹ הִיא נִטְיָרָה, אֲמַר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי קִרְדוּמָךְ, אֲמַר לוֹ לֹא, לִמְחַר אֲמַר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי מִגֶּלֶךְ, אֲמַר לוֹ הֵא לִךְ וְאִינִי כְּמוֹתְךָ שֶׁלֹּא הַשְׁאִלְתָּנִי, זֶה הִיא נִטְיָרָה, שְׁנוֹטֵר הָאִיצִיה בְּלִצּוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁאִינוּ נֹקֵם (יִוֵּמָא כג): וְאִהְיֶה לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךְ. אֲמַר ר' עֲקִיבָה זֶה כָּלל גְּדוֹל בְּתוֹרָה (ת"כ שֵׁם יב):

(19) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ. וְאֵלּוֹ הֵן בְּהִמָּתֶךָ לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים וְגו', חֻקִּים אֵלּוֹ גְּזֵרוֹת מִלֶּךְ שֶׁאֵין טַעַם לְדַבְּרֵם: וּבִגְדוֹ כְּלָאִים. לִמֶּה נֹאמֵר, לִפִּי שֶׁנֹּאמַר לֹא תִבְשֵׁשׁ שְׁעִטָּו קֶמֶר וּפְשָׁתִים יִקְחוּ (דְּצִרִּים כב, יא), יִכּוֹל לֹא יִלְבַּשׁ גִּיזָּמָה וְאִנִּי פִּשְׁתָּן, תִּלְמּוֹד לִוְמֵר בְּגָד, מִנִּין לְרִצּוֹת הַלְּבָדִים, לְמִדָּה לִוְמֵר שְׁעִטָּו, דְּבָר שֶׁהוּא שׁוֹעֵב טוּיָו וְנוֹז, וְאֹמֵר אֲנִי, נוֹז לִשׁוֹן דְּבָר הַנִּלְמָד וְשׁוֹרֵר זֶה עַם לְחַבְרוֹ, מִיִּשְׁטִי"ר בְּלֵעַ"ו, כִּמוֹ סוֹרִין לְגִזְאֵי דְאִיתָּהוֹן (מוֹעֵד קָטָן יב), שֶׁאֵינוּ מִפְּרָשִׁין לִשׁוֹן כְּמוֹשׁ, פְּלִישְׁטֵר"א, וְלִשׁוֹן שְׁעִטָּו פִּירֵשׁ מִנְחָם, מִחֲבַרְתָּ לִּמְרָם וּפְשָׁתִים:

<p>And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, 20 designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ שְׂכֵמֶת-זָרָה וְהוּא שְׂפָחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְדָּהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נָתַן-לָהּ בְּקִרְתָּהּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי-לֹא חֲפָשָׁה: וְגִבֹּר אָרִי יִשְׁכּוֹב יְת אֶתְחָא שְׂכֵמֶת זָרָה וְהִיא אִמָּא אֲחִידָא לְגִבֹּר וְאֶתְפָּרְקָא לֹא אֶתְפָּרִיקַת בְּכִסְפָּא אוֹ חִירוּתָא לֹא אֶתְהִיבַת לָהּ בְּשִׁטָּר בְּקוּרְתָּא תְּהִי בָהּ לֹא יוֹמִתוֹן אָרִי לֹא אֶתְחַרְרַת:</p>	<p>20 וְאִישׁ כִּי-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ שְׂכֵמֶת-זָרָה וְהוּא שְׂפָחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְדָּהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נָתַן-לָהּ בְּקִרְתָּהּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי-לֹא חֲפָשָׁה: 21 וְהָבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם: וְהָבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם: וְכִפֹּר עָלָיו חֹכֶלֶן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>
<p>And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>וְיָבִי יְת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יְיָ לְתֹרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא:</p>	<p>21 וְהָבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם: 22 וְכִפֹּר עָלָיו חֹכֶלֶן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>
<p>And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>וְיִכְפֹּר עָלָיו כְּהֵנָּה בְּדָכְרָא דְאֲשָׁמָא קָדָם יְיָ עַל חוֹבָתֶיהָ דְחָב וְיִשְׁתַּבֵּיב לִיהּ מִחוֹבָתֶיהָ דְחָב:</p>	<p>22 וְכִפֹּר עָלָיו חֹכֶלֶן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>
<p>And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וְאֶרֶץ תִּיעָלֶוּן לְאֶרֶץ וְתַצְבֹּן כָּל אֵילָן דְּמִיכֵל וְתִרְחֻקוֹן רַחֲקָא יְת אֲבִיָּה תִלַּת שָׁנִין יְהִי לְכוֹן מִרְחָק לְאֲבָדָא לֹא יִתְאָכֵל:</p>	<p>וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל-עֵץ מֵאֲכָל וְעֵרְלִיתֶם עֵרְלָתוֹ אֶת-פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכֵל: 23 וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל-עֵץ מֵאֲכָל וְעֵרְלִיתֶם עֵרְלָתוֹ אֶת-פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכֵל: 24 וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הַלֵּוִיִּם לַיהוָה: 25 וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.</p>	<p>וּבִשְׁתָּא רְבִיעִיתָא יְהִי כָל אֲבִיָּה קוֹדֶשׁ תוֹשְׁבֵיכֹן קָדָם יְיָ:</p>	<p>24 וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הַלֵּוִיִּם לַיהוָה: 25 וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבִשְׁתָּא חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן יְת אֲבִיָּה לְאוֹסְפָא לְכוֹן עַלְלִיתֶיהָ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֹן:</p>	<p>25 וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעצד עצרי שמוטר בשפחה הכתוב מדצר (כריתות יא.). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון בכסף (ת"כ פרק ה, גיטין לט.). או חפשה. צטטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדצר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), וְהָפְלָא ה' אֶת מַפְתָּךְ וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג.):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.).
(23) וערלתם ערלתו. ואטמם אטמיתו, יהא אטום ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג.), יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב צו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודצר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֹשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻנוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לָא תִנְחֹשׁוּן וְלֹא תַעֲנוּן:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רִאשְׁכֶּם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זְקָנְךָ: לֹא תִקְפוּן פְּתָא דְרִישְׁכוֹן וְלֹא תִחַבִּיל יֵת פְּתָא דְדַקְנָךְ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֵט לִנְפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרֹכֶם וּכְתָבֶת קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה: וְחַבּוּל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּן בְּבִשְׂרֹכֶם וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אָנָּא יְיָ:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל-תַּחֲלִל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמִלָּאָה הָאָרֶץ זִמָּה: לֹא תַחֲלִיל יֵת בִּרְתֶּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא תִזְנֶה אֶרֶץ וּמִלָּאָה אֶרֶץ עֵיצָת חֲטָאִין:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבָּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: יֵת יוֹמֵי שַׁבָּא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּן דְּחִלִין אָנָּא יְיָ:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אֶל-תִּתְּנוּ אֶל-הָאֵבֶת וְאֶל- הַיִּדְעֹנִים אֶל-תִּבְקְשׁוּ לְטִמְאָה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִתְּנוּן בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרוּ לֹא תִתְּבַעוּ לְאַסְתָּאבָא בְּהוֹן אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	31

(25) להוסיף לכם תבואתו. המזנה הזאת שחשמורה היה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצדד לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער צו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש בסנהדרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מצטרף קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלל נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פחו נפלה מפיו, כזי הפסיקו דרך (סנהדרין סה): לא תעונו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחליל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעיו לאחוריו אונן ולפדחתו (מכות כ): ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחוריו אונני עקרי שערו למעלה מצדעיו הרצה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שמים בכלל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חזור שני הלחיים יחד (שס כ):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צמרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שס כא): קעקע. לשון והקע אוקס (צמד צר כה, ד), והוקענום (שמואל א-ב כה, ו), מוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצא מחוקין ומחוצין בקרקע, פורפו"ינט צלע":

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו): ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמוסר אחר ולא בצרצכס, וכן הוא אומר וינקעו רציצים וגו' (ירמיה ג, ג):

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדמו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שצמותי תשמורו, אין צנין צית המקדש דוחה שצת (יצמות ו):

(31) אל תפנו אל האבות. אזהרה לבעל אוצ וידעוני (סנהדרין סה). בעל אוצ זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכניס עמס חיה ששמה ידוע למוך פיו והעמס מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צס, שאם תעסקו צס אתם מְטַמְּאִין לפני ואני מתעצ אצכס: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אצס מחליפין צמי:

32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְהִדַּרְתָּ פָנֶיךָ זָקֵן וַיִּרְאֶתָ מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	מִן קֶדֶם דָּסָבֵר בְּאוֹרֵיתָ תִּקּוּם וְתִהְיֶה אִפִּי סָבָא וְתִדַּחַל מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יִגְוֹר אִתְּךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנֶה אֹתוֹ:	וְאִרִי יִתְגַּיֵּר עִמָּכֶם גִּיּוֹרָא בְּאַרְעֵכֶם לֹא תוֹנוּן יִתִּי:
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כְּאֶזְרַח מִמֶּם יִהְיֶה לָכֶם תִּגְרוֹ הֵגֵר אִתְּכֶם וְאַהֲבֵת לוֹ כְּמוֹדֵ כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	כִּי־צִיבָא מִנְּכֶם יִהְיֶה לָכֶם גִּיּוֹרָא דִּיתְגַּיֵּר עִמָּכֶם וְתִרְחַם לִיהּ כְּוִתָּךְ אִרִי דִּי־יִרִין חֲוִיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶם:
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפֵּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה:	לֹא תַעֲבִידוּן שָׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכְלִתָּא:
36	Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.	מֶאֱזִנִּי צֶדֶק אֲבִנֵי־צֶדֶק אֵיפֶת צֶדֶק וְתִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:	מוֹזְנָאן דְּקִשׁוּשׁ מִתְקָלִין דְּקִשׁוּשׁ מִכִּילָן דְּקִשׁוּשׁ וְהִינִין דְּקִשׁוּשׁ יְהוֹן לָכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶם דְּאִפִּיקוּת יִתְכֹּן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:
37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	וְתִטְרוּן יֵת כָּל קִמִּי וְיֵת כָּל דִּינִי וְתַעֲבִידוּן יִתְהוֹן אֲנִי יְיָ:
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וַיִּלְלִי יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודה כוכבים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנחנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול במשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא כמקלל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל בחרב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (ב"מ סא: צבא בראש פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיצש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצנחתי במזרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקולותיו במלח להונות את הבריות שאין מכירים בהם (ב"מ סא:):

<p>Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be 2 of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמִלָּךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בִּאֲבָן: וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גֵּבֶר גֵּבֶר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־גֵּיּוֹרִיא דִּי־תִגְיָרוּן בְּיִשְׂרָאֵל דִּיתִין מִזֶּרְעִיהָ לְמִלָּךְ אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהָ בְּאֲבָנָא:</p>	<p>וְאִנִּי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמִלָּךְ לְמַעַן שְׁמָא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחְלֹל אֶת־שֵׁם קִדְשִׁי:</p>
<p>I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאִנִּי אֶתֵּן אֶתֵּן יָת רֹגְזִי בְּאִנְשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ אֲרִי מִזֶּרְעִיהָ יִהְיֶה לְמוֹלָךְ בְּדִיל לְסַאבָּא יָת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יָת שְׁמָא דְקִוְדִּישִׁי: וְאִם מִכְבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיהָב מִזֶּרְעִיהָ לְמוֹלָךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמִקְטֵל יְתִיהָ:</p>	<p>וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בַּתָּתוֹ מִזֶּרְעוֹ לְמִלָּךְ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ:</p>
<p>And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיהָב מִזֶּרְעִיהָ לְמוֹלָךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמִקְטֵל יְתִיהָ:</p>	<p>וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאִתּוֹ כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לַזִּנוּת אַחֲרֵי הַמִּלָּךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשִׁנִּי אֲנִי יָת רֹגְזִי בְּגוֹבְרָא הַהוּא וּבְסַעֲדוֹהִי וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ וְיָת כָּל דְּשָׁעֵן בְּתִרְוָהִי לְמִטְעִי בְּתֵר מוֹלָךְ מִגּוֹ עַמִּיהוֹן:</p>	<p>וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־חֵידֵדְעָנִים לַזִּנָּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתִפְנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרוֹ לְמִטְעִי בְּתִרְוָהוֹן וְאִתִּין יָת רֹגְזִי בְּאִנְשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ:</p>	<p>וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־חֵידֵדְעָנִים לַזִּנָּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>

- (2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לצבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עם שבגינו נצרכות הארץ, דבר אחר עם שעמידין לירש את הארץ על ידי מנזות הללו (ס):
- (3) אתן את פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שם יצ): באיש. ולא בצבור, שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצנו צאס (דברים יח, י), צנו וצנו צנו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למלך (ת"כ פרשתא ד, 1), זרע פסול מנין, ת"ל צמחו מזרעו למולך (שם ז. סנהדרין סד): למען שמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):
- (4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצר אחד סוף שיעלימו צדצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:
- (5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שבועות לט). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמחצתו, יכול יהיו כל המשפחה צהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו צהכרת ולא כל המשפחה צהכרת אלא ציסורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבדות אלילים שעבדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עבדותה (סנהדרין סד):

7	Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.	וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	וְהִתְקַדְשׁוּ וְהָיוּ קְדִישִׁין אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶן:
8	And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְשְׁכֶם:	וְשָׁמְרִין יְת קִמִּי וְתַעֲבִדוּן יְהוּן אֲנִי יְיָ מְקַדְשְׁכֶן:
9	For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.	כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמָיו בּוֹ:	אֲרִי גִבֵּר גִּבֵּר דִּילוּט יְת אָבִיוֹ וְיְת אִמִּיהּ אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִיל אָבִיוֹ וְאִמִּיהּ לֵט קַטְלָא חַיִּיב:
10	And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both of the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִשׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:	וְגִבֵּר דִּיגוּף יְת אֶתְת חֲבֵרִיהּ דִּיגוּף יְת אֶתְת חֲבֵרִיהּ אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִיל גִּיפָא וְגִיפָתָא:
11	And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרֹוֹת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:	וְגִבֵּר דִּישְׁכּוּב יְת אֶתְת אָבִיוֹ עֲרֹוֹתָא דְאָבִיוֹ גְּלִי אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִלוּן תַּרְוֵיהוֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:
12	And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבַל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:	וְגִבֵּר דִּישְׁכּוּב יְת כַּלְתִּיהּ אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִלוּן תַּרְוֵיהוֹן תָּבַלָא עֲבִדוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:
13	And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	וְגִבֵּר דִּישְׁכּוּב יְת דְּכוּרָא מִשְׁכָּבִי אֶתְת תוֹעֵבָא עֲבִדוּ תַּרְוֵיהוֹן אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:
14	And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and she; that there be no wickedness among you.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הִוא בְּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהִי זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:	וְגִבֵּר דִּישְׁכַּב יְת אֶתְתָא וְיְת אִמָּהּ עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוֹרָא יוֹקְדִין יְהִי וְיִתְהוּן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:

- (7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:
 (9) אביו ואמו קלל. לרצות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם צם, ולמדנו מאוב וידעוני שנאמר צם צאצן ירגמו אותם דמיהם צם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דָּמוֹ בְּרָאשׁוֹ (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שֶׁיִּהְיֶה:
 (10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנואף והנאפת. כל מיתה האמורה במורה סתם, אינה אלא חנק:
 (12) תבל עשו. גנאי. ליטא אחרינא מבבלין זרע האב צורע הבן:
 (13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה:)

- 15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שֹׁכְבֹתוֹ בְּבֵהֱמָה מוֹת יוּמָת וְאֶת־הַבֵּהֱמָה תִּהְרַגוּ:
- 16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them. וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בֵּהֱמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגֹתָ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבֵּהֱמָה מוֹת יוּמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:
- 17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity. וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחִיתּוֹ בִּתּוֹ אָבִיו אוֹ בִּתּוֹ־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֶרְוָתָהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֶרְוָתוֹ חֲסֹד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֲחֵתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:
- 18 And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people. וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת־עֲרוֹתֶיהָ אֶת־מִקְרָהּ הַעֲרָה וְהוּא גִלָּתָהּ אֶת־מִקְוֵר דְּמֵיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקִּרְב עַמָּם:
- 19 And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity. וְעֲרִית אֲחֵת אִמִּי וְאֲחֵת אָבִי לֹא תִגְלֶי אֲדִי יֵת קְרִיבְתִּיהָ גִלִּי חֹבֶהוֹן יִקְבְּלוּן:

(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה צהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכתובין כאן שמהו לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אתהו, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בזהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה אומר אִשָּׁד תִּהְרַגוּן אֵת כָּל הַמִּקְמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שבחת תקלה על ידם אמרה תורה השקט, שָׁלֵף וְכָלָה, המטה את חזירו מדרכ חיים לדרכי מיתא, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי קרפה (בראשית לד, יד), קסודא. ומדרשו (סנהדרין נח:). אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עולם קסד יִצְנָה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והיו"ו יורדת בציצה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא זָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקן בה רבותינו, (יבמות נה:). יש אומרים זו ניקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמך. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד:). אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

20	And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדְתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטִאִם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יִמְתּוּ:	וַיִּגְבֵּר דִּישְׁכּוֹב יֵת אֶת־אֲחֻיָּהּ עֲרִיטָא דְאַחֻיָּהּ גְּלִי חֻבְהוֹן יִסְבְּלוֹן דְּלֹא וְלֹד יִמְוִתּוּן:
21	And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נִדְהָ הוּא עֲרוֹת אֲחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:	וַיִּגְבֵּר דִּיִּסֵּב יֵת אֶת־אֲחֻיָּהּ מְרַחֵקָא הִיא עֲרִיטָא דְאַחֻיָּהּ גְּלִי דְלֹא וְלֹד יִהְיוּ:
22	Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקְתִּי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטִי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:	וְתִטְרוּן יֵת כָּל קִימֵי וִיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יִתְהוֹן וְלֹא תְרוֹקִין יִתְכוּן אֲרַעָא דְאַנָּא מַעִיל יִתְכוּן לְתַמָּן לְמַתָּב בָּהּ:
23	And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.	וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֵּי הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:	וְלֹא תַחֲכוּן בְּנִמְזוּסֵי עַמִּינָא דְאַנָּא מִגְּלִי מִן קְדָמִיכוּן אֲרִי יֵת כָּל אֱלֹין עֲבִדוּ וְרַחֵק מִימְרֵי יִתְהוֹן:
24	But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.	וְאָמַר לְכֶם אֹתָם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְנַנָּה לְכֶם לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:	וְאָמַרְתִּי לְכוּן אֲתוּן תִּירְתוּן יֵת אֲרַעְהוֹן וְאַנָּא אֶתְנַנָּה לְכוּן לְמִירַת יִתָּה אֲרַע עֲבָדָא חֶלֶב וּדְבָשׁ אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפְרִישִׁית יִתְכוּן מִן עַמִּינָא:
25	Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.	וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטְּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמָשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לְכֶם לַטְּמֵא:	וְתַפְרִשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דִּכְיָא לְמַסְאָבָא וּבֵין עוֹפָא מְסֻאָבָא לְדִכְיָא וְלֹא תִשְׁקְצוּן יֵת נַפְשְׁתְּכוּן בְּבְעִירָא וּבְעוֹפָא וּבְכָל דְּתַרְחִישׁ אֲרַעָא דְאַפְרִישִׁית לְכוּן לְסֻאָבָא:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה צא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעוש הליכת ערירי: ערירי. כתרומתו צלא וצד, ודומה לו וצנכי הולך ערירי (צראשית טו, ז), יש לו צנים קוצרן, אין לו צנים צלא צנים, לכך צנח צנח מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו צשעת עצירה, לא יהיו לו צשימות, לפי שקוצרן צחינו, ערירים יהיו, שאם אין לו צשעת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה).

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העררה צה כנדה שהערה מפורשת צה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קצתי צחי (צראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ צמוזנו:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוצלצין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של צימן, לנשחט חציו, וכמה צין רוצו לחציו מלא שעה: אשר הבדלתי לכם לטמא: לאסור

26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.

וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי
קְדִישׁ אֲנִי יְיָ וְאַפְרִישִׁיתִי יִתְכוֹן
מִן עַמִּמֶּנִּי לְמַהְיִי פֶלְחִין
קְדָמִי:

וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי
יְהוָה וְאַבְדֵּל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים
לְהִיוֹת לִי:

27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.

וְגִבֵּר אוֹ אִשָּׁה אֲרִי יְהִי בְהוֹן
בְּדִין אוֹ זְכוּרוֹ אֶתְקַטְּלָא
יִתְקַטְּלוּן בְּאֲבָנַי יִרְגְּמוּן
יְתֵהוּן קַטְּלָא חַיִּיבִין:

וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם
אוֹב אוֹ יִדְעֵנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן
יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: (פ)

The Haftarah is Amos 9:7 - 9:15 on page 156. Sepharadim read Ezekiel 20:2 - 20:20.

XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אִמַּר לְכֹהֲנֵי
בְנֵי אַהֲרֹן וְתִמַּר לְהוֹן עַל
מִית לֹא יִסְתַּאֵב בְּעַמִּיהֶם:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר
אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם לִגְפָשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמִּיו:

2 except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;

אֶלְהִין לְקָרִיבֵיהּ דְּקָרִיב לִיה
לְאֻמִּיה וּלְאֻבֵּיהּ וּלְבָרִיהּ
וּלְבָרְתִּיהּ וּלְאֻחֻיהּ:

כִּי אִם־לְשֹׂאָלוֹ הַקָּרִב אֵלָיו
לְאֻמוֹ וּלְאֻבּוֹ וּלְבָנּוֹ וּלְבָתּוֹ
וּלְאֻחָיו:

3 and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.

וּלְאֻחָתִיהּ בְּתוּלָתָא דְּקָרִיבָא
לִיה דְּלֹא הָיְתָה לְגִבֵּר לִיה
יִסְתַּאֵב:

וּלְאֻחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקָּרִיבָה
אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לִיה
יִטְמָא:

4 He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.

לֹא יִסְתַּאֵב בְּרִבָּא בְּעַמִּיה
לְאֻחָלוּתִיהּ:

לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמִּיו לְהַחֲלוֹ:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוצדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכדננר וחציריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אצל יאמר אפשי, ומה אעשה ואצי שצשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, ששהא הצדלאתם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אוֹב וגו'. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה בסקילה, מזיד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע: בני אהרן. ולא בנות אהרן (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת בתוך עמיו, ילא מת מזה (ת"כ סג א):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):

(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שס טו. יצמות כב:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל צשאר, צעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, ובאיזה שאר אמרתי, בואותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

- 5 They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh. לא- (כ) יקרחו [ק' יקרתו] לא ימרטון מרט ברישהון קרתהו בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרשט:
- 6 They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy. קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשר יהיה לחם אלהיהם הם מקריבם והיו קדש: קדישין יהיו קדם אלההון ולא יחלון שמא דאלההון ארי ית קורבניא דיי קורבן אלההון אנון מקריבין ויהיו קדישין:
- 7 They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God. אשה זנה וחללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו כי-קדש הוא לאלהיו: ווי אשתא זנה וחללה לא יסבון ואשתא דמתרקה מבעלה לא יסבון ארי קדיש הוא קדם אלהיה:
- 8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy. וחקדשניה ארי ית קורבן אלההו הוא מקריב קדיש יהי לך ארי קדיש אנא יי מקדשכון: וקדשיתו כי-את-לחם אלהיה הוא מקריב קדש יהיה-לך כי קדוש אני יהוה מקדשכם:
- 9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire. ובת איש כהן כי תחל לזנות את-אביה היא מחללת באש תשרף: (ס) ובת גבר כהן ארי תתחל למטעי מקדושת אביהא היא מתחלה בניקא תתוקד:

(5) לא יקרחו קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו דמלקט ויהיטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרשט. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) ושרטו לנפש לא תתנו (שם כח.), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרשט, לחייב על כל שריטה ושריטה, שמיצה זו ימירה היא לדרוש, שהיה לו לכחוצ לא ישרטו ואני יודע שהיא שרשט:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין צנן (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא): חללה. שגוללה מן הפסולים שבכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז.):

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצדך ראשון בסעודה (גיטין נט: ת"כ):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהייתה זה זיקת בעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.), והכל מודים שלא דבר הכחצו בפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזנתה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב.):

<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִקְלָא אֶת-יָדוֹ לִלְבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִקְלָא אֶת-יָדוֹ לִלְבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל-נֶפֶשׁת מֵת לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>	<p>11 וְעַל כָּל-נֶפֶשׁת מֵת לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהוּא אֶתְתָּא בְּתוּלָהָ יֹסֵב:</p>	<p>ישראל וְהוּא אִשָּׁה בְּתוּלָהָ יִקַּח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֲרֻמָּלָא וּמִתְרַכָּא וְחִלְיָא מִטְעִיָא יֵת אֵלִין לֹא יֹסֵב אֱלֹהִין בְּתוּלָתָא מִעַמּוּתָא יֹסֵב אֶתְתָּא:</p>	<p>14 אֲלֻמָּנָה וּגְרוּשָׁה וְחִלְיָה זֹנָה אֶת-אֱלָהָ לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מִעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה:</p>
<p>15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.</p>	<p>וְלֹא יַחַלֵּל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּיָא אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ:</p>	<p>15 וְלֹא-יַחַלֵּל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּיָא כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)</p>
<p>16 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>שני וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.</p>	<p>מִלִּיל עִם אֶהְרֹן לְמִימַר גִּבְרַ מְזֻרְעָה לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּמָא לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיו:</p>	<p>17 דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מְזֻרְעָה לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּמָא לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיו:</p>

- (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרש"א ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כז):
- (11) ועל כל נפשית מות. צאהל המות: נפשית מות. להציא רביעית דם מן המות שמטמא צאהל (גזיר לט). לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מו: ת"כ ש ד):
- (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו נרץ לנאח מן המקדש אלא עוזד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל צדק את העבודה, שהחיר לו הכחוש, הא כהן הדיוט שעזד אונן חלל:
- (14) וחללה. שגולדה מפסולי כהונה:
- (15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, וזרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
- (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עזד לָחֶם רב (דניאל ה, א):

- 18 For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,
- 19 or a man that is broken-footed, or broken-handed,
- 20 or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;
- 21 no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.
- 22 He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.
- 23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.
- כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹרָאֵו פֶּסַח אִו חֶרֶם אִו שְׂרוּעַ:
- אִו אִישׁ אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אִו שֶׁבֶר יָד:
- אִו־גִּבֶּן אִו־דֶּק אִו תִּבְלָל בְּעֵינָיו אִו גֶּרֶב אִו יִלְפַת אִו מְרוּחַ אֲשָׁד:
- כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֲהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יֵגֶשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיו לֹא יֵגֶשׁ לְהַקְרִיב:
- לֶחֶם אֱלֹהֵיו מִקְדָּשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים וּמִן־הַקֹּדֶשִׁים יֹאכֵל:
- אֵד אֶל־הַפֹּרֶכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵגֶשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשִׁם:
- כָּל גֶּבֶר דְּבִיָּה מוֹמָא מוֹמָא לֹא יִקְרַב דְּאֲהֲרֹן כֹּהֵנָא לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא יְת קוֹרְבָנָא דִּי מוֹמָא בִּיה יְת קוֹרְבַן אֱלֹהִיָּה לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא:
- קוֹרְבַן אֱלֹהִיָּה מִקְדָּשֵׁי קוֹדְשִׁיא וּמִן קוֹדְשִׁיא יִיכּוֹל:
- בְּרִם לְפָרוּכָתָא לֹא יֵיעוֹל וְלִמְדָּבָתָא לֹא יִקְרַב אֲרִי מוֹמָא בִּיה וְלֹא יַחֲלִל יְת מִקְדָּשֵׁי אֲרִי אֲנָא יְיָ מִקְדָּשֶׁהוֹן:

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו נא לִפְסַחָךְ (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע צִין שתי העינים, שחוטל שתי עיניו כאחת (צבורות מג): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחבירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחברתה (שם מ):

(20) או גבן. שוריצול"ש צלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג): או דק. שיש לו צעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח). כמו הַנּוֹטָה בַּדֶּק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלצל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלצן ופוסק בצירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תצלול חיליז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הצבור חלזון נחש עֵינֵצ (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היצט מצפנים ומצחון: ילפת. היא חוזית המצרים, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחון ויצט מצפנים. וצמקוס אחר קורא לגרב שחין הלח מצחון ויצט מצפנים, שנאמר וּבִגְרָב וּבְצִמְקוֹס (דברים כח, כז), כשצמון גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא צמון אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בצבורות (צבורות מא). מרוח אשך. לפי התרגום מְרִים פִּסְדִין, שפחדיו מרוססים, שצִיִּים שלו כחומין. פחדין כמו גִּידֵי פִּסְדִין יִשְׁרָגוּ (איוב מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה זשר המלואים, אלל צמזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בצבחים (קא):

<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: אֵלֶּיךָ יִחַלְלוּ אֶת-שְׁמִי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: אֵלֶּיךָ יִחַלְלוּ אֶת-שְׁמִי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אֱמַר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרַעְכֶם אֶל-הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>3 אֱמַר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרַעְכֶם אֶל-הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>4 What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דֹּאֲהֲרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בְּקֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לֹא יִכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִידְכִי בְּכָל-טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דִּתְפּוֹק מִגִּיחַ שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>	<p>4 אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בְּקֹדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַע בְּכָל-טִמְאַתָּה אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ-זֶרַע:</p>

- (23) אך אל הפרכת. להזות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הושרכו להכתב, ומפורש צ"ח (שם י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזד, עזדו מחוללת להפסל:
- (24) וידבר משה. המנה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יז).
- (2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִקִּדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל (שם יז), ינזרו מן הקדשים זימי טומאתם. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרם המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן:
- (3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא טעם, (ויקרא יז, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זכחים לג): מגזירה שיה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בלשון אהרן שתי כריתות זו אלל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הושרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש צ"ח (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבועות (י). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצנצנא הכתוב מדבר וטומאתו של צנצנא עליו, וצנצנא שכלל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזה האדם שיש לו טהרה בצנצנא (זכחים מג): ונכרתה וגו'. יכול מלד זה ללד זה, יכרת ממקומו וישיש במקום אחר, תלמוד לומר לומר אני ה', בכל מקום אני:
- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:

5	or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;	או גבר דיקרב בכל רחשא דיקטאב ליה או באנשא דיקטאב ליה לכל סאובתיה:	או-איש אשר יגע בכל-שרץ אשר יטמא-לו או באדם אשר יטמא-לו לכל טמאתו:
6	the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.	אנש דיקרב ביה ויהי מסאב עד רמשא ולא ייכול מן קודשא אלהין אסחי בשריה במי:	נפש אשר תגע-בו וטמאה עד-הערב ולא יאכל מן-הקדשים כי אם-רחץ בשרו במים:
7	And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.	וכמיעל שמשא ויך פי ובתר כן ייכול מן קודשא ארי לחמיה הוא:	ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן-הקדשים כי לחמו הוא:
8	That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.	נבילא ותבירא לא ייכול לאסתאב בה אנא יי:	נבילה וטרפה לא יאכל לטמאה-בה אני יהוה:
9	They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.	ויטרו ית מטרת מימרי ולא יסבלון עלוהי חובא וימותון ביה ארי יחלוניה אנא יי מקדשהון:	ושמרו את-משמרתִי ולא-ישאו עליה חטא ומתו בו כי יחללהו אני יהוה מקדשם:
10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	וכל חילוני לא ייכול קודשא תותבא דקחנא נאגירא לא ייכול קודשא:	וכל-זר לא-יאכל קדש תושב כהן ושכיר לא-יאכל קדש:
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וכהין ארי יקני נפש קנין פספיה הוא ייכול ביה וילידי ביתיה אנון ייכלון בלחמיה:	וכהן כִּי-יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו:

- (5) בכל שרץ אשר יטמא לו. כשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), כעדשה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרבות נוגע בזב, וזבה, נדה, ויולדת:
- (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
- (8) נבילה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול בקדשים, ואריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרתִי. מלאכול צתרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.):
- (10) לא יאכל קדש. צתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר צה (שס פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא צצוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש, צה הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צתרומתו (ציצמות ע.):
- (11) וכהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו צני השפחות, ואשת כהן אוכלת צתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נו:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צציתך וגו' צספרי (קרח יז):

<p>12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.</p>	<p>וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר וּבֵת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֶה לְגִבֹּר חִילוֹנִי הִיא בְּאִפְרָשׁוֹת קֹדֶשׁ אֲלֵא תִיכּוֹל:</p>	<p>12 וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֵרוֹמַת הַקֹּדֶשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>
<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וּבֵת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֶה אֶרְמָלָה וּמִתְּרָכָא וּבֵר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבוּהָא כְּרַבִּיּוּתָהּ מִלְחָמָא דְּאָבוּהָא תִיכּוֹל וְכָל חִילוֹנִי לֹא יִיכּוֹל בֵּיהּ:</p>	<p>13 וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרְיָהּ מִלְחָמָה אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל-זָר לֹא-יֹאכַל בּוֹ:</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וּגִבֹּר אֲרִי יִיכּוֹל קֹדֶשׁא בְּשָׁלוּ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁית עָלוּהִי וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קֹדֶשׁא:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי-יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשָׁגָגָה וְיִסַּף חֲמִישִׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת-הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחֲלוּן יֵת קֹדֶשׁא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיבְרָשׁוֹן קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>15 וְלֹא יַחֲלִלּוּ אֶת-קֹדֶשִׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר-יָרִימוּ לַיהוָה:</p>
<p>16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְיִשְׁבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיִּין וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוּאָבָא יֵת קֹדֶשִׁיהוֹן אֲרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:</p>	<p>16 וְהִשְׂיִאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה בְּאֹכְלָם אֶת-קֹדֶשִׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>	<p>שלישי יח וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>

- (12) לאיש זר. ללוי וישראל:
 (13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אס יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יבמות פז): וכל זר לא יאכל בו. לא בא אלף להוציא את האונן שמותר בתרומה, וזאת אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח):
 (14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לב):
 (15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:
 (16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרם צמיגלהוֹן בְּסוּאָבָא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אמים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באדם עצמו, וכן ציוס מלאת ימי נזרו ציזא אמו (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן ויקצר אמו ציזא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לב):

- 18 Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;
- 19 that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.
- 20 But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.
- 21 And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.
- 22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.
- 23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.
- דִּבֶּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קֹרְבָנוֹ לְכָל-נִדְרֵיהֶם וְלִכְלל-נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:
- לְרִצּוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בִּפְשָׁבִים וּבְעִזִּים:
- כָּל אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי-לֹא לְרִצּוֹן יִהְיֶה לָכֶם:
- וְאִישׁ כִּי-יִקְרִיב זֶבַח-שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא-נִדָּר אוֹ לְנִדְבָה בְּבָקָר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל-מוֹם לֹא יִהְיֶה-בּוֹ:
- עֹרֹת אוֹ שְׂבוֹר אוֹ-חֲרוּץ אוֹ-יִפְלֹת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת לֹא-תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא-תִתְּנוּ מֵהֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:
- וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנִדָּר לֹא יִרְצָה:
- וְאָמַר יְתִיר וְחֹסֶר נִדְבָתָא תַעֲבִיד יִתִּיה וּלְנִדָּרָא לֹא יִתְרָעִי:

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה טז).
 (19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אחסם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל צעולת העוף אין לרצון תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמסרון אצור: (21) לפלא נדר. להפריש צדיצור:
 (22) עורת. שם דצר של מוס, עורון בלשון נקצה, שלא יהא צו מוס של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנסדק או שנפגם (בזכרות לט), וכן שפתו שנסדקה או נפגמה (שם לט). יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו ילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (בזכרות מא). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרת:
 (23) שרוע. אצור גדול מחצירו (בזכרות מ). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לצדק הציט: ולנדר.

- 24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land. וּמַעֲוֹד וְכַתּוֹת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְדַמִּים וְדִרְסִים וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרְבוּן קֹדֶם יי וּבְאַרְעֲכֶם לֹא תַעֲבֹדוּן:
- 25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you. וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֹהַּ כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֹו לָכֶם: (ס) וּמִיַּד בֶּן עַמִּמִּין לֹא תִקְרְבוּן יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֵכֶם מִכָּל אֱלִין אֲרֵי חֲבוּלָהוֹן בָּהוֹן מוֹמָא בָּהוֹן לֹא לִרְעוּא יִהְיוֹן לָכוֹן:
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עַם מֹשֶׁה לְמִימַר:
- 27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD. שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לְקָרְבַּן אִשָּׁה לַיהוָה: תוֹר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֵז אֲרֵי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמִּיהָ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלִהְלָאָה יִתְּרֵי לְקָרְבָא קוֹרְבָנָא קֹדֶם יי:
- 28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day. וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְתוֹרְתָא אוֹ שִׂיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תַפְסוּן בְּיוֹמָא חָד:
- 29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted. וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה וְלִרְצֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: וְאֲרֵי תַפְסוּן נִכְסַת תּוֹדָתָא קֹדֶם יי לִרְעוּא לָכוֹן תַּפְסוּן:
- 30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD. בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאַכִּיל לֹא תִשְׁאַרוּן מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא אֲנָא יי:

למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):

(24) ומעוד וכתות ונתוק וכרות. ציצים או צגיד: מעוד. ציצו מעוכין ציד: כתות. כחשים יותר ממעוד (כרות לט:): נתוק. מלושין ציד עד שנפסקו חוטים שמלויים צה, אצל נחשים הס צחך הכים, והכים לא נחש: וכרות. כרותין ככלי ועודן צכים: ומעוד. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קסים (עמוס ו, יא), בקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וסיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארנכס, לרצות כל אשר צארנכס, שאי אפשר לומר לא נטעו על הסרוס אלא צארך, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נהגת צין צארך צין צחוצה לארץ (קידושין לו:):

(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן צני נח אלא חס כן מחוסרי אבר, זאת נהגת צמה צנצדות, (תמורה ז). אצל על המזבח צצמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג:): משחתם. חבולתו: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

(27) כי יולד. פרט ליולא דופן (שם לח:):

(28) אותו ואת בנו. נהג צנקה, שאסור לשחוט האם והצן או הצת, ואינו נהג צוכרים, ומותר לשחוט האב והצן (ת"כ פרק ח, א חולין עח:): אותו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פג:):

(29) לרצונכם תזבחו. מחלת צצחמכס הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזייר אלא שמהא שחטיה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשצו צו

31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשִׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:	וְתִטְרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְתְהוֹן אֲנִי יְהוָה:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִלֻ אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְלֹא תַחֲלִינֵן יְת שְׁמָא דְּקוּדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁדֵּשׁ בְּגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכוֹן:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	דֹּאפִיק וְתִכּוֹן מֵאֶרֶא דְּמִצְרַיִם לְמִהְיוּ לְכוֹן לֵאלֹהֵי אֲנִי יְהוָה:
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־ תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:	מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן מוֹעֲדֵי דִי דְּתַעֲרֵנוּן יְתְהוֹן מְעֲרֵי קֹדֶשׁ אֵלֵין אֲנוּן מוֹעֲדֵי:
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הוּא לִיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: (פ)	שֵׁשֶׁת יוֹמִין תַּתְעַבִּיד עֲבִידְתָּא וּבַיּוֹמָא שְׁבִיעֵתָא שַׁבָּא שַׁבְתָּא מְעֲרַע קֹדֶשׁ כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִידוּן שַׁבְתָּא הִיא קֹדֶשׁ יְיָ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכוֹן:
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	אֵלֵין מוֹעֲדֵי דִי מְעֲרֵי קֹדֶשׁ דְּתַעֲרֵנוּן יְתְהוֹן בְּזִמְנֵיהוֹן:

מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקצוע לה זמן אכילה, כבר כתיב ויִשָּׂא וַיִּבֶחַ תֹּדֶת שְׁלָמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:
(31) ושמררתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:
(32) ולא תחללו. לעבור על דְּבִיר מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמן וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר והן לא יִדְעוּ לְהֹאֵלָהּ לָךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו':
(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעצרים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:
(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:
(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר דְּבִיר שְׁנָה וכאן מדבר בקדוש החדש:

5	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבִים פֶּסַח לַיהוָה:	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.
6	וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לַיהוָה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.
7	בְּיוֹמָא הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.
8	וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)	And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.
9	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	[יט] And the LORD spoke unto Moses saying:
10	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת-קִצְרֹהָ וְהִבֵּאתֶם אֶת-עֹמֶר רֹאשִׁית קִצְרֵיכֶם אֶל-הַכֹּהֵן:	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.
11	וְהִנִּיף אֶת-הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמִּחֲרַת הַשָּׁבֹת יִנִּיפּוּהָ הַכֹּהֵן:	And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה. הקרבת קרבן ששמו פסח:
(8) והקרבתם אשה וגו'. הס המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכזין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כבשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דצר הוא שבעת של ימים, שטיינ"א צלע"ו, וכן כל לשון שמונת, שש, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכס עבודה ולדורש שיש חסרון כיס צבטלה שלהן, כגון דצר האצד, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יז, ח), דקמני יכול אף חולו של מועד יהא חסור צבטלה עבודה וכו':
(10) ראשית קציריכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וְיִמְדוּ עֹמֶר (שמות טז, יח):
(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג.). לרצונכם. אם תקריצו כמשפט זה יהיה לרצון לכס: ממוחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שנת בראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

- 12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD. וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:
- 13 And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin. וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן אֲשֶׁה לַיהוָה רִיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה יַיִן רְבִיעֵת הֵהָיוּ:
- 14 And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings. וְלֶחֶם וְקִלְי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּתֵיכֶם: (ס)
- 15 And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete; וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:
- 16 even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD. עַד מַמְחֶרֶת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:
- 17 Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD. מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תֵּבִיאֻן לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֲשָׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפִינָה בְּפוּרִים לַיהוָה:

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:
 (13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:):
 (14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרנייליש: בכל משבתיכם. נחלקו זו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטעו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכנשו וחלקו:
 (15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):
 (16) השבת השביעת. כמרגומו שצוּעָה אֶצְעָה: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציום החמשים מקריצוה. ואומר אני זהו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרצה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבותיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה בפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וז' עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו, ד"ז ט"י):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזהק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה צית המקדש והקריב קרצנותו צמחו: תעוב. הנח לפנייהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

<p>And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יְהִיו עָלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רִיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>18 וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יְהִיו עָלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רִיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֶזֶן חַד לַחֲטָאתָ וּתְרִין אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת:</p>	<p>19 וְעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחַ שְׁלָמִים:</p>
<p>And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וַיִּרִים כֹּהֵנָּה יְתֵהוּן עַל לַחֲמַא דְּבִכּוּרִיא אֲרָמָא קָדֶם יְיָ עַל תְּרִין אֲמָרִין קוֹדֶשֶׁת יְהוָה קָדֶם יְיָ לְכֹהֵנָּה:</p>	<p>20 וְהִנִּיף תְּכַתֵּן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׁים קָדֶשׁ יְהִיו לַיהוָה לִכְהֵן:</p>
<p>And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וְתַעֲרְעֹנוּ בְּכָרֵן יוֹמָא דְּהַדִּין מְעַרְעָה קָדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עָלֶם בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן לְדָרִיכוֹן:</p>	<p>21 וּקְרֹאתֶם בְּעֶצְמוֹ תֵּיוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קָדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְמַחְצָדְכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעִכוֹן לֹא תִשְׁיִצִי פְתָא דְּחֻקְלָךְ בַּחְצָדָךְ וּלְקַטָּא דְּחֻקְלָךְ לֹא תִלְקִישׁ לְעַנְיִי וּלְגִיּוּרֵי תַשְׁבּוּק יְתֵהוּן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>22 וּבְקִצְרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרְךָ וּלְקַט קִצִּירָךְ לֹא תִלְקֹט לְעַנְיִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>	<p>תמישי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.</p>	<p>מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֹר בִּירְחָא שְׁבִיעָא בְּחֹד לִירְחָא יְהִי לְכוֹן נִיחָא דִּיכָרֵן יַבְבָּא מְעַרְעָה קָדִישׁ:</p>	<p>24 דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יְהִיָּה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קָדֶשׁ:</p>
<p>Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן וּתַקְרִבוּן קוֹרְבָּנָא קָדֶם יְיָ:</p>	<p>25 כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה לַיהוָה: (ס)</p>

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחמיו חיל:

26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל י" עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	26
27	Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הִזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לַיהוָה: בְּרֵם בַּעֲשָׂרָה לַיִּרְחָא שְׁבִיעָא הָדִין יוֹמָא דְכַפּוּרָא הוּא מַעֲרַע קָדִישׁ יְהִי לְכוּן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכוּן וְתִקְרְבוּן קוּרְבָנָא קָדָם יי: 27	27
28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 28	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ: 29	29
30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאִבְדֹתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ: 30	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹתְבֵיכֶם: 31	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבַּת שְׁבֹתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבֹתְכֶם: (פ) 32	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל י" עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: 33	ששי

(25) והקרבבתם אשה. המוספים האמורים צחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לשזים ואינו מכפר לשאינים שזים (שצעות יג.):

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אצדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו צלואין הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר
בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא
שְׁבִיעָא הַדִּין חֲגָא דְמַטְלָא
שִׁבְעָא יוֹמִין קָדָם יי:</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּחֲמִישֶׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֲגֵי הַסֻּכּוֹת
שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:</p>
On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	<p>בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעָרַע קֳדִישׁ
כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחִין לָא
תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ
כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.	<p>שִׁבְעָא יוֹמִין תִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא
קָדָם יי בְּיוֹמָא תְּמִינָא מְעָרַע
קֳדִישׁ יְהִי לְכוֹן וּתִקְרְבוּן
קוֹרְבָנָא קָדָם יי כְּנִישִׁין
תַּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחִין לָא
תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אֹשֶׁה
לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם
אֹשֶׁה לַיהוָה עֲצֻרַת הוּא כָּל־
מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;	<p>אֵלֶּין מוֹעֲדֵיָא דִּי דְתַעֲרֵעוּן
יַתְהוֹן מְעָרַעֵי קֳדִישׁ לִקְרָבָא
קוֹרְבָנָא קָדָם יי עֲלִיתָא
וּמִנְחָתָא נִכְסַת קוֹדֶשִׁין
וְנִסְכִּין כַּתְּמִין יוֹם בְּיוֹמֵיהּ:</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ
אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב
אֹשֶׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה וְכַח
וְנִסְכִּים דְּבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ:</p>
beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.	<p>כָּר מַשְׁבִּיעָא דִּי וּכְר
מִתְּנַתְּכוֹן וּכְר מִכָּל נְדָרִיכוֹן
וּכְר מִכָּל נִדְבָתְכוֹן דְּתַתְּנוּן
קָדָם יי:</p>	<p>מִלְּבַד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלְּבַד
מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־
נְדָרֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְבָתֵיכֶם
אֲשֶׁר תַּתְּנוּ לַיהוָה:</p>
Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.	<p>כִּרְם בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא
לִירְחָא שְׁבִיעָא בְּמִכְנָשְׁכוֹן
יַת עֲלִיתָא דְאַרְעָא תִּיחַגּוּן
יַת חֲגָא קָדָם יי שִׁבְעָא יוֹמִין
בְּיוֹמָא קֳדָמָא נִחָא וּבְיוֹמָא
תְּמִינָא נִחָא:</p>	<p>אֲךָ בַּחֲמִישֶׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת
הָאָרֶץ תַּחֲגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה
שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן
שַׁבְּתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבְּתוֹן:</p>

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו זכסות נקיה וזחפלה, וזשאר ימים עוצים, זמאלל וזמשהה וזכסות נקיה וזחפלה:
(36) עצרת הוא. עזרתי אתכם אללי, כמלך שזימן את זניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמן להפטור אתם, זני, וזכסות נקיה וזחפלה וזמשהה וזכסות נקיה וזחפלה:
(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריבה עם העולה (מנחות מד): דבר יום ביומו. חוק הקלוצ זחומש הפקודים:
(38) דבר יום ביומו. הא אתם עזר יומו זטל קרצנו:
(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצו שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין

40	And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.	וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עָבֹת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:	40
41	And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וְתִחַגְגּוּן יְמִיהָ חֲנּוּךְ קָדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּשִׁתָּא קִיָּם עַלְמָא לְדִרְיִכּוֹן בִּירְחָא שְׁבִיעָא תִּיחַגְגּוּן יְמִיהָ:	41
42	Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בְּמִטְלֵיָא תִּתְּבוּן שִׁבְעָא יוֹמִין כָּל יִצְיָבָא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוּן בְּמִטְלֵיָא:	42
43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	בְּדִיל דִּידְעוּן דְּרִיכּוֹן אֲרִי בְּמִטְלַת עֲנְנִי אוֹתִיבִית יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוּתִי יְתִהוֹן מֶאֱרֵעָ דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	43
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מִעְדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	שביעי יט*
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צוֹ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָקָחוּ אֵלֵיךְ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2

כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה צא בזמן אסיפה, מכאן שנכטו לעצור את השנים שאם אין העצור, פעמים שהוא צא בצאמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא צזה יציא צזה, יכול יהא מביאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמ שמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט.).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עליו ופריו שזה (סוכה לה): הדר. הדר צאילנו משנה לשנה, וזהו אתרוג (שם): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרצות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתו. ענני כבוד (סוכה יא):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואתה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורף המנורה, וכן משמע ואתה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים צמנחות (פז). ובת"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדבר כח ו), שאינה אלא

<p>Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.</p>	<p>מִבֶּרֶא לְפָרוֹכְתָּא דְסִהְדוּתָא בְּמִשְׁכָּן זְמַנָּא יְסִדֵּר יִתִּיה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צִפְרָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכֹן:</p>	<p>מִחוּץ לַפִּרְכֶּת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.</p>	<p>עַל מְנִרְתָּא דְכִיתָא יְסִדֵּר יִתְּ בּוֹצִינָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:</p>	<p>עַל הַמְנִרְהָ הַטְּהִירָה יַעֲרֹךְ אֶת הַנִּרְוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)</p>
<p>And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.</p>	<p>וְתִסֵּב סוּלְחָא וְתִיפִי יִתְּ תִרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצָן תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין תְּהִי הוּיָא גְרִיצָתָא קָדָא:</p>	<p>וְלִקְחַתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֻלוֹת שְׁנֵי עֲשָׂרִים יִהְיֶה הַחֻלָּה הָאֶחָת:</p>
<p>And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.</p>	<p>וְתִשְׁנֵי יִתְּהוֹן תִּרְתִּין סִדְרִין שֵׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיתָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכֶּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְּהֹר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְתִתִּין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְכִיתָא וְתְּהִי לְלֶחִים לְאִדְכָּרָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֻכֶּת לְבֹנֶה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאִזְכָּרָה אֲשֶׁה לִיהוָה:</p>
<p>Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יְסִדְרֵיהּ קָדָם יְיָ תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם:</p>	<p>בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:</p>
<p>And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.</p>	<p>וְתִהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְיִכְלֹנֶיהָ בְּאֵתֵר קֳדִישׁ אֲרִי קֳדֵשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מְקוֹרְבָנָא דְיִי קִים עֲלֵם:</p>	<p>וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּ בְּמִקְוֹם קֳדֵשׁ כִּי קֳדֵשׁ קֳדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)</p>

מיוס ליוס:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כב. ח"כ שם ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל זאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חסדו, וממנה היה מתחיל, וזה היה מסיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ח"כ שם יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ח"כ פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני צידי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבול כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.

וַיִּנָּפֶק בַּר אֶתְתָּא בֶּת יִשְׂרָאֵל
וְהוּא בַר גְּבַר מְצָרַי בְּגוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאַתְנָצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא
בַּר אֶתְתָּא בֶּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא
בַּר יִשְׂרָאֵל:

וַיֵּצֵא בֶן-אֶשָׁה בֶן-יִשְׂרָאֵלִית
וְהוּא בֶן-אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצֵל בַּמַּחֲנֶה בֶן
הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:

II And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.

וּפָרִישׁ בֵּר אֶתְתָּא בֵּת יִשְׂרָאֵל
יֵת שְׂמָא וְאֶרְגִּיז וְאִיתִיאוּ יֵתִיה
לְקֹת מֹשֶׁה וְשׁוּם אֲמִיה שְׁלוּמִית
בֵּת דְּכָרִי לְשִׁבְטָא דְּדָן:

וַיָּקָב בֶּן־הָאִשָּׁה תִּישְׂרָאֵלִית
אֶת־הַשֵּׁם יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְאוּ אֹתוֹ
אֶל־מִשְׁפָּחָה וְשָׁם אָמַן שְׁלֵמִית בַּת־
דָּבָרִי לַמַּטֵּה־דָן׃

12 And they put him in ward, that it
might be declared unto them at the
mouth of the LORD.

וְאֶסְרוּהִי בְּבֵית מִטְרָא עַד
דִּיתְפָּרֶשׁ לְהוֹן עַל גְּזִירַת
מִימְרָא דִּיִּי:

וַיִּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֶשׁ לָהֶם
עַל־פִּי יְהוָה: (פ)

13 And the LORD spoke unto Moses,
saying:

וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר:

13 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

14 'Bring forth him that hath cursed
without the camp; and let all that
heard him lay their hands upon his
head, and let all the congregation
stone him.

אָפִיק ית דאָרנױז לַמִּבְרָא
לַמִּשְׁרֵיתָּ וְיִסְמְכוּן כָּל
דְּשִׁמְעוּ ית יִדְיָהוּן עַל רִישֵׁיהָ
וְיִרְגְּמוּן יִתְיָה כָּל כְּנֻשְׁתָּא:

הוֹצֵא אֶת־הַמִּקְלָל אֶל־מִחוּץ
לַמִּחָנֶה וּסְמְכוּ כָּל־הַשְּׂמֵעִים
אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרִגְמוּ
אֹתוֹ כָּל־הַעֲדָה:

15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying:
Whosoever curseth his God shall
bear his sin.

וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל
לְמִימַר גִּבֹּר גִּבֹּר אֲרֵי יִרְגִּיז
קֶדֶם אֱלֹהִים וּקְבִיל חֹבִית:

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר
 15 אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלָל אֶל־הָיו וְנִשְׂא
 תִּטָּאֹר:

(9) ודיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר: (10) ויצא בן אשה ישראלי. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, זיוס השבט יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמה פת זוננת של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מבית דינו של משה יצא מחוייב, בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני, אמרו לו איש על דגלו בלחם בלית תצטק (במדבר כ, ב) כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחסה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מטע אהלו:

(11) ויקב. כחרגומו, ופריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מקייני: ושם אמו שלומית בת דבר. שזחן של ישראל שפרסמה הכחוז לזו לומר, שהיא לצדה היתה זוהה: שלמית. דהות פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטה דצדריס, שואלת בשלום הכל: בת דבר. דצרינית היחה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיוצא בו אהליאז בן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שזחן לו שזחן לאציו שזחן לשצטו:

(12) וינחמה. ולדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח:)
שנאמר מַלְלֶיָהּ מוֹת יוֹמָת (שמות שס יד), אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר כִּי לֹא פָּרַשׁ מֶה יֵעָשֶׂה לָּו (במדבר טו, לד),
אבל במקלל הוא אומר, לפרש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להביא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך בראשך, ואין אנו נעשים במיתחך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (כ"פ פרק יט ג), מכאן, ששלוחו של אדם כמותו:

16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְנִקְבַּשׁ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוֹם וְיִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֵר וְכִנְיָא וְגֵרָא וְיִזְרָא כִּנְצִיבָא בְּפִרְשֻׁתִּיהָ שְׁמָא יִתְקַטֵּיל׃	16
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְגֵבֶר אֲרִי יִקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא וְאִנְשָׁא אִתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל׃	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וְדִיקְטוֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא׃	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְגֵבֶר אֲרִי יִתֵּן מוּמָא בְּחִבְרִיהָ כִּמָּא דְעֵבֶד כֵּן יִתְעַבִּיד לִיהּ׃	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שֵׁנָא חֲלָף שֵׁנָא כִּמָּא דִּיהִב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתְיָהִיב בֵּיהּ׃	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וְדִיקְטוֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטוֹל אִנְשָׁא יִתְקַטֵּיל׃	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.	דִּינָא חֵד יְהִי לְכוּן גֵּירָא וְכִנְצִיבָא יְהִי אֲרִי אִנְא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם׃	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבִנְיָ יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ (פ)	קד"ו

- (15) ונשא חטאו. זכרת, כשאין התראה:
 (16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל זכיו: ונקב. לשון קללה, כמו מה חָקַב (צמדבר כג, ח. סנהדרין 10):
 (17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כה, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:
 (20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.). שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב זו לשון נתינה, דזר הגמון מיד ליד:
 (21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּבַר זהורג זהמה, וכאן דָּבַר בעושה זה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה זו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וזמכה אביו ואמו דבר הכחוש, וזא להקישו למכה זהמה, מה מכה זהמה מחיים, אף מכה אביו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוֹרֵךְ לומר זמכה שפטור, ומה בזמכה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה זה חצורה:
 (22) אני ד' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 157.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סיני לאמר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרַא דְּסִינִי לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶוּן אֲרִי תִיעֲלוּן לְאֶרֶא דְּאָנָא יְהִיב לָכוֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶא שְׁמִטָא קָדָם יְיָ:
3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ:	שִׁית שָׁנִין תִּזְרַע חֲקִלְךָ וְשִׁית שָׁנִין תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנוֹשׁ יָת עַל־תָּהּ:
4	But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.	וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסַּח:	וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעִיתָא נִיחַ שְׁמִטָא יְהִי לְאֶרֶא דְּתִשְׁמִיט קָדָם יְיָ חֲקִלְךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסַּח:
5	That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.	אֵת סִפִּיחַ קִצְירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:	יָת פְּתִי חֲצִירְךָ לֹא תִחְצִיר וְיָת עֲנָבֵי שִׁבְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמִטָא יְהִי לְאֶרֶא:
6	And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;	וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָה לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:	וְתִהִי שְׁמִטָּת אֶרֶא לָכוֹן לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְאִירְךָ וּלְתוֹתְבְךָ דְּדִירִין עִמָּךְ:

- (23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:
- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצונו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו וגשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת צראשית:
- (4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגמו לָא תִקְטֹף, ודומה לו קוצים פסוקים (ישעיה לג, יז), שָׁרְפָה דָּאשׁ פְּסוּקָה (תהלים פ, יז):
- (5) את ספיד קצירך. אפילו לא זרעמה, והיא צמחה מן הזרע שנפל זה צעת הקציר, הוא קרוי ספיד: לא תקצור. להיות מחזיק צו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צוצר, אלא מן המופקר:
- (6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שווים זה אתה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׁבַת אתה אוכל, ואי אתה אוכל מן השמור (ת"כ

7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.	וּלְבִעֲרֶיךָ וּלְחִיתָא דְּבָאֲרֶעָךְ תְּחִי כָּל עֲלֻלְתָּהּ לְמִיכָל:	וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאֲרֶעָךְ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאָכֹל: (ס)	7
8 And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.	וּתְמַנִּי לְךָ שָׁבַע שְׁמַטֹּן דְּשָׁנִין שָׁבַע שָׁנִין שָׁבַע זְמַנִּין וַיְהִי לְךָ יוֹמֵי שָׁבַע שְׁמַטֹּן דְּשָׁנִין אַרְבַּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִין:	וּסְפַרְתָּ לְךָ שָׁבַע שַׁבָּתֹת שָׁנִים שָׁבַע שָׁנִים שָׁבַע פְּעָמִים וַהֲיוּ לְךָ יָמֵי שָׁבַע שַׁבָּתֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:	8
9 Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.	וְתַעֲבֵר תְּשׁוּבָה שׁוֹפָר יִבְכָּא בִּירוּחָא שְׁבִיעָאָה פְּעֻשָׁא לִירוּחָא בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרָא תַעֲבִירֹן שׁוֹפָרָא בְּכָל אֲרַעְכוֹן:	וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל- אֲרָצְכֶם:	9
10 And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.	וְתִקְדְּשׁוּן יֵת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרְוֹן חֵירוּתָא בְּאֲרֶעָא לְכָל יִתְבָּהָא יוֹבִילָא הִיא תְּחִי לְכוֹן וְתִתּוּבוֹן גְּבֵר לְאַחֲסֻנְתִּיהּ וְגֵבֵר לְזִרְעֻתִיהּ תִּתּוּבוֹן:	וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִהְיֶה לָכֶם וּשְׁבַתְּם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ:	10
11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.	יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהֶּיָּהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-גִּזְרֵיהָ:	יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהֶּיָּהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-גִּזְרֵיהָ:	11

פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאֶקְלֹי אֶצִּיגִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שס): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שס ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, צהמה לא כל שכן, שמוזוניה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש צהמה לחיה,

כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הצית, פְּלֶה לחיה מן השדה פְּלֶה לבהמתך מן הצית (ת"כ. שס ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמיטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רגילות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמיטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשתא ז, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמיטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמיטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל צִמְצֻמָּה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציוס הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת ככל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארצכם, אלא צצית דין בלצד (ת"כ שס ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ז, א) צכניסמה מקדשין אותה צצית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרור.

לעבדים, צין נרצע, צין שלא פְּלוּ לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדוייר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:),

שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרצות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צנקצת שס לה לצדה, ומה

שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחותו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו

תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיתא צראש השנה (ח:), וצ"כ (פרק

12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ: אֲרִי יוֹבֵלָא הִיא קוֹדֶשָׁא תִּהְיֶה לָכוֹן מִן חֻקְלָא תִּיכְלוּן יֵת עַל־תָּהּ:
13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשָׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: בַּשָּׁנָה דִּי־יֹבֵלָא הָדָא תִּתְּבוּנוּ גִבְרָ לְאֲחֻסְתֵּיהּ:
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו: וְאֲרִי תִזְבִּין וְכִינִין לְחֻבְרָךְ אוֹ תִזְבֹּן מִיַּד חֻבְרָךְ לֹא תוֹנוּ גִבְרָ יֵת אֲחֻזָּהּ:
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי יְמֶכֶר־לָךְ: בְּמִנְיַן שָׁנִיא בְּתֵר יוֹבֵלָא תִזְבֹּן מִן חֻבְרָךְ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עַל־תָּא יִזְבִּין לָךְ:
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפָיו רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפָיו מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעֹט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָת הוּא מִכָּר לָךְ: לְפֹם סְגִיּוֹת שָׁנִיא תִסְגִּי וְכִינֹהִי וּלְפֹם זְעִירוֹת שָׁנִיא תִזְעַר וְכִינֹהִי אֲרִי מִנִּין עַל־תָּא הוּא מִזְבִּין לָךְ:
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עִמִּיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גִּבְרָ יֵת חֻבְרֵיהּ וְיִרְאֵת מְאֹלֵהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה וְיִרְאֵת מְאֹלֵהֶיכֶם: וְלֹא תוֹנוּן גִּבְרָ יֵת חֻבְרֵיהּ וְיִרְאֵת מְאֹלֵהֶיךָ אֲרִי אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֶן:

- ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אבל צוּר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצל, נמאז שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יוצל:
- (12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהייתה תהא (סוכה מ: מ"ב פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קָלָה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצל:
- (13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו ציוצל:
- (14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרש"ח ג, ד ב"מ נח):
- (15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישצ המקרא על אופניו, על האונאה צל להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יואל מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:
- (16) תרבה מקנתו. תמעיט מקנתו. תמעיט צדמיה:

18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְתִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁכַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח:	וְתַעֲבֹדוּן יְת קִמִּי וְיֵת דִּינִי וְתִשְׁמְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְתִתְבֹּנוּן עַל אֶרְעָא לְרַחֲצָן:
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתַנָּה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁכַּתֶּם לְבִטָּח עָלֶיהָ:	וְתִתִּין אֶרְעָא אִבְיָה וְתִיכְלוּן לְמִשְׁבַּע וְתִתְבֹּנוּן לְרַחֲצָן עָלֶיהָ:
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֲזֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:	וְאִרִי תִימְרוּן מָא נִיכּוֹל בִּשְׁתָּא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנוֹשׁ יֵת עַל־לִתְנָא:
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשָׂת אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	וְאֶפְקִיד יֵת בְּרַכְתִּי לְכוֹן בִּשְׁתָּא שְׁתִּיתִיתָא וְתַעֲבִיד יֵת עַל־לִתָּא לְתֵלַת שָׁנִין:
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְנִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֵׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֵׁן:	וְתִזְרְעוּן יֵת שְׁתָּא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַל־לִתָּא עֵתִיקָא עַד שְׁתָּא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַל־לִתָּה תִיכְלוּן עֵתִיקָא:
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	וְאֶרְעָא לֹא תִזְדְּבֹן לְחִלוּטִין אִרִי דִּילִי אֶרְעָא אִרִי דִּיִּירִין וְתִתְבִּין אִתּוֹן קְדָמִי:
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גָּאֻלָּהּ תִתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס)	וּבְכָל אֶרֶע אַחְסִנְתְכוֹן הוּרְקָנָא תִתְּנוּן לָאֶרְעָא:

- (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקינט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נחכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר זו ויראת מאלהיך (ז"מ נח):
- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁעוֹן שמטה ישראל גולים, שנאמר אִז תִּקְרָה הָאָרֶץ אֶת שְׁבַתְתֶּיךָ, וְהִקְרַת אֶת שְׁבַתְתֶּיךָ (ויקרא כו, לד שבת לג), ושבעים שנה של גלות בכל כנגד שבעים שמוטות שצטלו היו:
- (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צלזול: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעיס תהא זו צרכה:
- (20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא):
- (21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
- (22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו צדה בגרנות, ובמשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שתי שנים רכופות השביעית והיוכל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:
- (23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוכל, שלא יהא הלוואה כובשה (ת"כ שם ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיני צה (שם), שאינה שלך:
- (24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות צמים, ועבד עברי (שם ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוואה יכול לעכב:

<p>25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.</p>	<p>אֲרִי יִתְמַסְפֵּן אַחִיד וַיִּזְבֵּן מֵאֲחֻסָּתָיָהּ וַיְהִי פֶרִיקָיָה דְּקָרִיב לִיה וַיַּפְרוֹק יָת זְבִינֵי אַחִידָהּ:</p>	<p>כִּי־יִמְנֹךְ אַחִיד וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגָאֵל אֶת מִמְכָּר אָחִיו:</p>	<p>רביעי</p>
<p>26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;</p>	<p>וּגְבַר אֲרִי לֹא יְהִי לִיה פֶּרִיק וַתְּדַבֵּק יָדָיָה וַיִּשְׁפַּח כְּמֹסֶת פּוֹדָקָנִיהָ:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיהַ יָדוֹ וּמָצָא כֶּדִי גֹאֲלָתוֹ:</p>	<p>26</p>
<p>27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.</p>	<p>וַיַּחֲשִׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וַיְהִי יָת מוֹתָרָא לְגִבַּר דְּזָבִין לִיה וַיָּתוּב לְאַחֻסָּתָיָהּ:</p>	<p>וַיַּחֲשִׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וְשָׁב לְאַחֻזָּתוֹ:</p>	<p>27</p>
<p>28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדָיָה כְּמֹסֶת דְּיָתִיב לִיה וַיְהִי זְבִינוֹהִי בְּיַד דְּזָבִין וַיְהִי עַד שְׁתָּא פּוֹדָקָנִיהָ וַיִּפְּרֹק בְּיוֹבִילָא וַיָּתוּב לְאַחֻסָּתָיָהּ:</p>	<p>וְאִם לֹא־מָצָאָהּ יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בְּיּוֹבֵל וְשָׁב לְאַחֻזָּתוֹ: (ס)</p>	<p>28</p>
<p>29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וּגְבַר אֲרִי יִזְבֵּין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מְקֻפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹדָקָנִיהָ עַד מִשְׁלֵם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהִי עֲדָן בְּעֲדָן יְהִי פּוֹדָקָנִיהָ:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִמְכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וַיְהִי־הָאֲחִיד גֹּאֲלָתוֹ עַד־הֵם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תְּהִיָּה גֹאֲלָתוֹ:</p>	<p>חמישי (שלישי)</p>
<p>30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּדֶיךָ עַד מִשְׁלֵם לִיה שְׁתָּא שְׁלֵמָתָא וַיִּקּוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיה שׁוּרָא לְחֵלּוּשִׁין לְדְּזָבִין וַיְהִי לְדִירוֹהִי לֹא יִפְּרֹק בְּיוֹבִילָא:</p>	<p>וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מְלֵאת לֹא שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־(כ') (לא) וְקָם חֲמָה לְצִמְיֻתָּהּ לִקְנָה אֹתוֹ לְדִרְתָּיו לֹא יֵצֵא בְּיּוֹבֵל:</p>	<p>30</p>

- (25) כי ימוך אחיד ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכז: (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ב): (27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ביוצל, נמצאת קונה מספר התצאות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, והוה: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל): (28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ שם ז): (29) בית מושב עיר חומה. צית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוה לפרש צוה שהוא חלוף, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של צית: ימים. ימי שנה שלמה קרויים ימים, וכן תשע העשרה אסון ימים (בראשית כד, נה):

<p>31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>ובתִּי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֹמֶה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחָשָׁב וְגָאֵלָהּ תִּהְיֶה־לּוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:</p>	<p>31 ובתי החצרים אשר אין־להם חמה סביב על־שדה הארץ יחשב וגאלה תהיה־לוֹ וביבול יצא:</p>
<p>32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וּקְרָנִי לִינְאִי בְּתֵי קְרָנִי אֲחֻסְנֶהוּ וּפִדְיוֹן עֲלֵם יִהְיֶה לִּלְינְאִי:</p>	<p>32 וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם וְגָאֵלָת עוֹלָם תִּהְיֶה לַלְוִיִּם:</p>
<p>33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>וְדִפְרוֹק מִן לִינְאִי וּפִדְיוֹן זְבִינִי בִּיתָא וּקְרָנִי אֲחֻסְנֶהוּ בִּיבֹיֹלָא אַרְי בְּתֵי קְרָנִי לִינְאִי אֲנִין אֲחֻסְנֶהוּ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>33 וְאֲשֶׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הִוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.</p>	<p>וְחֻקֵּל רֶנַח קְרָנֵיהוֹן לֹא יִזְדָּבֵן אַרְי אֲחֻסְנָת עֲלֵם הִוא לְהוֹן:</p>	<p>34 וְשְׂדֵה מִגְרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אֲחֻזָּת עוֹלָם הִוא לָהֶם: (ס)</p>
<p>35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.</p>	<p>וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אֲחִיד וְתִמּוּט יִדְיָה עִמָּךְ וְתִתְקַף בֵּית יְדוֹר וַיִּתְּתָב וַיִּיחִי עִמָּךְ:</p>	<p>כא וְכִי־יִמּוּד אֲחִיד וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחֻזְקָתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשָׁב וְחִי עִמָּךְ:</p>

(30) וקם הבית וגר לצמיתת. יאל מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והדרך לכחוד לה, אלא מתוך שצריך לכחוד לא צפנים, תקנו לו במסורת זו נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל בתוך שנתי לא יאל (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרמומו פלסא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרצה בספר יהושע הערים וספריהם (יהושע יג, כח), וצפריהם וצפריהם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציובל לבעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזוהי יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, בערכין לג): וציובל יאל. בחנם:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם בצלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ואל ציובל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישו ציובל שמוכרו, ולא יהיה חלוט כאשר בתי ערי חומה של ישראל, וגאלה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאלות עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוד אלא צלופק ישראל שנה עירי הלויים, אצל לוי שנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאלות עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מנוח אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציובל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אדחתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאלה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גזר, שאל הקדיש צן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציובל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אצל צן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחהו שירד ויפול, והיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או

36	Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.	אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית לֹא תִסֵּב מִנִּיהַ חֵיבֻלָּיָא וְיִרְאֵתָּ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אֲחִיךָ עִמָּךְ עִמָּךְ:	36
37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶּפְךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבִמְדֻבֵּי־לֶחֶם לֹא־תִתֵּן אֹכְלֶךָ:	37
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס)	38
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אֲחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּר לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדֶת עָבֵד: וְיִזְבֶּן לָךְ לֹא תַפְלֵחַ בֵּיהֶם פּוֹלְחֵן עֲבָדִין:	ששי (רביעי)
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כַּאֲגִירָא כְּתוֹתְבָא יִהְיֶה עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד:	42

חושב, ואיזה חושב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבדות אלילים ואוכל נבלות: (36) נשך ותרבית. חד שויניה רבנן, ולעבוד עליו בשני לאוין (צ"מ ס:): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אללו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או המולה מעותיו נכרי כדי להלוותם לישראל צרצית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח:):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצחתי בין זכור לשאינו זכור, אף אני יודע ונפרע מן המלומה מעות לישראל צרצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אחכס מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצוה, אפילו הן כדודות עליכם: ליתת לכם את ארץ כנען. נשכר שתקבלו מצוה: להיות לכם לאלהים. שכל הקר צאריך ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי:):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שהיא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרתך, ולא יעול לו מנעליו:

(40) כשכיר כחושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבול. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוסיא:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרבו חייב צמונות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג:). ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזולו זכך (מכות יג:). אחוזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. טערי קודם (ת"כ פרשתא ו, א:). לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא

- 43 Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God. לא תִרְדֶּה בוּ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ: לֹא תִפְלַח בִּיהַּ בְּקִשְׁיוֹ וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ:
- 44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids. וְעַבְדֶּיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה: וְעַבְדֶּיךָ וְאִמָּתֶיךָ וְהָיוּ לְךָ מֵעַתָּה וְדִיּוּרִין עִמָּכֶם מִנְהוֹן תִּקְנוּ וּמִזֶּרְעֵיהֶן דְּעִמָּכֶם וְהָיוּ לְכֶן לְאֻסְנָא:
- 45 Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession. וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמְשֻׁפְּחֹתָם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻסְנָא:
- 46 And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour. וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֲחֻזָּה לְעַלְם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא־תִרְדֶּה בוּ בַּפֶּרֶךְ: (ס)
- 47 And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family, וְכִי תִשְׁיג יָד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר: וְאִרִי תִדְבִּיק יָד עָרַל וְתוֹתֵב עִמָּךְ וַיִּתְמַסְפֵּן אָחִיךָ עִמִּיהָ וַיִּזְדַּבֵּן לְעָרַל תוֹתֵב דְּעִמָּךְ אוֹ לְאַרְמָאֵי מִזֶּרְעֵית גֵּיזְרָא:
- 48 after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him; אַחֲרֵי נִמְכַּר גָּאֻלָּהּ תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאָחָיו וְגֹאֲלֹנוּ: בְּתֵר דְּאֻזְדַּבֵּן פּוֹרֶקְנָא יְהִי לִיהַ חַד מֵאָחָיו וּפְרָקְנִיהָ:

יעמידנו על אפן הלשון:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לזורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הֵס לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עדר תחת הגפן, עד שאזבא, שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לזורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור ללז, לכך נאמר ויראֵת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תִפְלַח בוּ בַּפֶּרֶךְ (דברים כ, טו), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שצמך גבול ארצם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שזאו מסציותיכם לישא נשים צארכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו צכלל לא תחיה, אלא אמה מותר לקנותו בעבד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא צעמו ומלך צמשרתי שלא לרדות צפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרגומו עַל־תּוֹשָׁב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דצוקו עמך: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימוך, דצוקו עמו, על ידי שלמד ממעשי: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עצמה (שם כ. צ"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עֵשִׂים, ולשאוב מים:

49	or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.	או אחבדו או בר אחבדו יפרקניה או מקריב בשריה מזרעיתיה יפרקניה או דתדביק ידה ויתפריק:	או־דדו או בן־דדו וגאלנו או־מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וגאלנו או־השִׁיגָה יָדוֹ ונגאל:	49
50	And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.	ויחשב עם זכניה משתא דאזדבן ליה עד שתא דיובילא ויהי כסף זבינוהי במנן שניא כיומי אגרא יהי עמיה:	וְחָשַׁב עִם־קֹנֵהוּ מִשְׁנֵת הַמָּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמָּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּי־מִי שְׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:	50
51	If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.	אם עוד סגיות בשניא לפומהון יתיב פורקניה מכסף זבינוהי:	אם־עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו:	51
52	And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.	ואם זעיר אשתאר בשניא עד שתא דיובילא ויחשב ליה כפום שגוהי יתיב ית פורקניה:	ואם־מְעַט נשאר בשנים עד־ שְׁנַת הַיָּבֵל וְחָשַׁב־לּוֹ כִּפְּי שָׁנָיו יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ:	52
53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כאגיר שגא בשנא יהי עמיה לא יפלח ביה בקשיו לעינך:	כשְׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדְּנוּ בְּפֶרֶךְ לְעֵינֶיךָ:	53
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	ואם לא יתפריק באלין ויפוק בשתא דיובילא הוא ובגוהי עמיה:	ואם־לא וגאל באלה ויצא בשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	ארי דילי בני ישראל עבדין עבדי אנן דאפיקית יתהון מארעא דמצרים אנא יי אלהכון:	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מפטיר 55

(48) גאולה תהי' לו'. מיד, אל תניחהו שְׁיֻמָּע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עמלו לא קנאו אלא לעוזדו עד היוזל, שהרי ציוזל יגא, כמו שנאמר למטה, ויגא בשנת היזל, וזנכרי שמחת ידך הכחז מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היוזל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עזרת שנה צמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימו שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היוזל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואמה רואה:

(54) ואם לא וגאל באלה. צאלה הוא גאל, ואינו גאל בשש (קידושין טו:). (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמוזנות גניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

XXVI Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God. XXVI לאֲתַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפֶסֶל וּמִצְבֵּה לֹא־תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֶבֶן מַשְׁכֵּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תַעֲבִדוּן לְכוֹן טַעֲנוֹן וְצִילִן וְקָמָא לֹא תִקְיִמוּן לְכוֹן וְאֶבֶן סִגְדָא לֹא תִתְּנוּן בְּאֶרֶצְכוֹן לְמַסְגֵּד עֲלֶיהָ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

2 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD. 2 אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: ית יומי שביא דילי תטרונו ולבית מקדשי תהון דחלון אנא יי:

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 159.

3 If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them; 3 אִם בִּקְיָמִי תִּהְיוּ וְיִת פְּקוּדֵי תִּשְׁמְרוּ וְתַעֲבִדוּן יְתִהוֹן: אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם: כב 4 וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָהָ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ: 4 וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה וְתִתֵּן אֶרֶעָא עַל־לִתָּהּ וְאֵילָן חִקְלָא יִתֵּן אֶפְיָה: 5 וְהָשִׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשָּׁג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לֶחֶמְכֶם לְשֹׁבַע וְיִשְׂבַּתֶּם לְבַטַּח בְּאֶרֶצְכֶם: 5 וְיַעֲרַע לְכוֹן דִּישָׁא לְקַטְפָּא וּקַטְפָּא יַעֲרַע לְאַפּוֹקִי בֵּר זֶרַע וְתִיכְלוּן לְחֶמְכוֹן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחְצָן בְּאֶרֶצְכוֹן:

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצני מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצני עוזד עבודה אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצני מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה דברית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וּשְׁפַתִּי כְּפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע צרפת אצנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחווה צפשו ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב):

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר: (3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו ואת מצוותי תשמרו. הווי עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָתְכֶם אֶתֶם וְשִׁמְרָתְכֶם לַעֲשֹׂתָם:

(4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאח, כגון (צילי רביעית. רש"י ישן) צילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שו"ס):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואם עסוקים בו עד הצליר, ובציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשובע. אוכל קמחא, והוא מתבצק צמעי (שם ז):

<p>6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מִחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>	<p>שני</p>
<p>7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וּנְפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן וַיִּפְּלוּן קִדְמִיכֹן לְחָרָבָא:</p>	<p>7</p>
<p>8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדַפּוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָּה יִרְדְּפוּ וּנְפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וַיִּרְדְּפוּן מִנְּכֹן חֲמִשָּׁה לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְּכֹן לְרִבּוֹתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן קִדְמִיכֹן לְחָרָבָא:</p>	<p>8</p>
<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לְאִישָׁבָא לְכֹן וְאֶפְיֵשׁ יִתְכוֹן וְאֶסְגִּי יִתְכוֹן וְאֶשִׁים יָת קִנְמִי עִמְכֹן:</p>	<p>9</p>
<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְאָכַלְתֶּם יִשְׁן נוֹשֶׁן וַיִּשְׁן מִפְּנֵי חֶדֶשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיק וְעֵתִיקָא מִן קֶדֶם חֲדָתָא תִּפְּנוּן:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִנְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בֵּינִיכֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכוֹן:</p>	<p>11</p>

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ז, ג):

(7) לפניכם לחרב. איש צורר רעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצדקם, ולא מן הגבורים שצדקם (שם ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשובים בלשון רש"י בפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם ב"ש צ"ג, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוה"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש צ', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופנית אלכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיתא צ"כ (פרק ז, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שם ה): והרביתי אתכם. נקומה זקופה (שם): והקמתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַתִּי אֶת צִית יִשְׂרָאֵל וְאֶת צִית יְהוּדָה צִרִית תִּדְבָּרָה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּצִרִית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ לא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש למוכין:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצף בכם. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פִּי־עָם נִעַל מִגֶּן גְּזוּרִים (שמואל א-ב, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִהָלָב מבושל כדי להחליק מעליו מכת

12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:	12
13	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמַּהֲיֹת לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבַּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלַךְ אֶתְכֶם קוֹמְמֹיֹת: (פ)	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמַּהֲיֹת לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבַּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלַךְ אֶתְכֶם קוֹמְמֹיֹת: (פ)	ע"כ צחול
14	But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	14
15	and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם בִּקְדָמִי תִקְוִצוּ וְאִם יֵינִי תִרְחִיק נַפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְדִּי יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאֻשְׁנוֹתֵיכֶם יֵת קִנְיִי:	וְאִם-בִּחְקֹתַי תִּמָּאֲסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:	15
16	I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אֲפִי אֲנִי אַעֲבִיד דָּא לְכֹן וְאַסְעֵר עֲלֵיכֶם בִּיהוּלְתָּא שְׁחַפְתָּא וְקִדְחָתָא מַחֲשָׁן עֵינִין וּמִפְחָן נָפֶשׁ וְתִזְרְעוּן לְרִיקָנָא וְיִכְלֻנֶיהָ בְּעַלֵּי דְבִיכֹן:	אֲפִי אֲנִי אַעֲשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחַפָּת וְאֶת-הַקִּדְחָת מְכֻלֹּת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְיִזְרְעֻתָם לְרִיק וְיִזְרְעוּם וְאִכְלֻהוּ אֹיְבֵיכֶם:	16

חן או חנית שלא יקוב העור:
 (12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזועזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:
 (13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו כי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מִטַּת. כמין יחד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תלא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עֶשֶׂה לָךְ מוֹסְרוֹת וּמִטּוֹת (ירמיה כז, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממיות. בקומה זקופה:
 (14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גִּזְרֵי לִפְנֵי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום דָּעִים וְשֹׁטְאִים לֵה' מֵאֵל (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ז, ג):
 (15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגועל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא נזיתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שזע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:
 (16) והפקדתי עליכם. ונזית עליכם: שחפת. חולי שמחמך את הנזר, אנפול"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומנעירו, כמו פי אֵשׁ קְדָקְהָ בְּאֵפִי (דברים

<p>17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.</p>	<p>וַנִּתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּתֶם וְאִין־רִדְתֶּם אֶתְכֶם:</p> <p>וְאֶתִּין רוּגְזִי בְכֶם וְתִתְּבֹרֹן קֶדֶם בְּעַלִי דְבִבִּיכֹן וִירְדּוֹן בְּכֶם שְׂנְאֵיכֹן וְתַעֲרְקִין וְלִית דְּרָדִיף יִתְּכֹן:</p>	<p>17 וְנִתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּתֶם וְאִין־רִדְתֶּם אֶתְכֶם:</p>
<p>18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.</p>	<p>וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p> <p>וְאִם עַד אֵלִין לֹא תִקְבְּלוֹן לְמִימְרֵי וְאִסִּיף לְמִרְדֵי יִתְּכֹן שִׁבְעַ עַל חֹבִיכֹן:</p>	<p>18 וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֵכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזִל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p> <p>וְאֶתְּבַר יֵת יִקְרַת תִּיקְפִּכֹן וְאֶתִּין יֵת שְׁמַיָא דְעִלְיִכֹן תְּקִיפִין כְּבַרְזִלָא מְלֹאחְתָא מְטָרָא וְאַרְעָא דְתַחוּתִיכֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלִמְעַבַד פִּירִין:</p>	<p>19 וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֵכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזִל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p>

לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שְׁיָקֵל וְיִקְפָא, וסוף שלא ירפא, וידאזו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאווה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמנו, ואם תזמנו, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני. פנה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צנף, וכן אף אני אלף עַמִּים צָקְרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צרור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אצל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וצבור הוא צעזעמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו צבור צעזעמו שיחיה אצל אחרים צבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק זרעכם. זורעה ואינה מזמנת, ומעתה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מזמנת, שנה שנייה מזמנת ואויביים צאים ומונאים תצוה לימי המזור, ושצפנים מתים צרעב שלא לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק זרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והחטא צה ומכלה אותם, שנאמר חָשֵׁר טַפְחֵי וְרַצִּיתִי אֲצִי כָלִם (איכה ג, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, ובעלי דְּצָצִיכֹן מקיפין אתכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוצדי אליים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שבגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם יָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְצָנִי קָדֶם וגו' (שופטים ו, ג), וַיִּשְׁנֻהוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת צִבּוֹל הָאֶרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְחָשֵׁר אֶכְלוּ אֶתְּכֶם עַמִּי וְעוֹרְסֵם מַעֲלִיָּהִם הִפְשִׁיטוּ וגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מזלי כה:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושבדתי את גאון עזכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְהָיָה עָלֶיךָ חָשֵׁר עַל רֹאשְׁךָ נִחֲשָׁת וגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרזל מזיע, והיא חורב צעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאזדת פירותיה:

- 20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit. וְתִם לְרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא־תֵתֶן אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו: וְיִסּוּף לְרִיקָנוּ חֵילְכוֹן וְלֹא תִתִּין אֲרָעֲכוֹן יֵת עַל־לֶחֶם וְאֵילָן חֲקָלָא לֹא יִתִּין אֲבִיָּה:
- 21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins. וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֹאבּוּ לִשְׁמֹעַ לִי וְיִסְפַּתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם: וְאִם תִּהְיוּ קִדְמִי בְקִשְׁוִי וְלֹא תִבּוֹן לִקְבֹּלָא לְמִימְרֵי וְאִסִּיף לֹא־תֵאָחַז עֲלֵיכוֹן מַחָא שֶׁבַע כְּחוּבֵיכוֹן:
- 22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate. וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנָשְׂמוּ דַרְכֵיכֶם: וְאֶשְׁלַח בְּכוֹן יֵת חַיַּת בְּרָא וְתִתְּפִיל יִתְכוֹן וְתִשְׁיָצִי יֵת בְּעִירְכוֹן וְתִזְעַר יִתְכוֹן וְיִצְדִּין אוֹרְחֵתְכוֹן:
- 23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me; וְאִם־בְּאַלְהָ לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי: וְאִם בְּאַלִּין לֹא תִתְּרִדּוּן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ קִדְמִי בְקִשְׁוִי:
- 24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins. וְהִלַּכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְחִבֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְאֶהְדֶּךָ אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקִשְׁוִי וְאֶלְקִי יִתְכוֹן אַף אֲנִי שֶׁבַע עַל חוּבֵיכוֹן:
- 25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy. וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב: וְאִתִּי עֲלֵיכוֹן דְּקַטְלִין בְּחֶרֶבָא וְיִתְּפָרְעוּן מִנְּכוֹן פּוֹרְעֵנוּתָא עַל דְּעִבְרִיתוֹן עַל אוֹרִיתָא וְתִתְּכַנְשׁוּן לְקַרְנוּיְכוֹן וְאֲגָרִי מוֹתָנָא בִּינִיכוֹן וְתִתְּמַסְרוּן בְּיַד שְׂנְאָה:

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר צא שדפון ומלקה אותו אין צנך כלום, אצל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר וצא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ שס ד): ולא תתן ארצכם את יבולה. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (שס): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (שס): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"פ ואפרי: לא יתן פדיו. כשהוא מפרה ומשיר פירותיו, הרי שמי קללות, ויש אן שזע פורעניות:

(21) ואם תלכו עמי קרי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמזות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוג' (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה למרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לבס להמנע מהתקרב אליו: שבע כחטאיתכם. שזע פורעניות אחרים במספר שזע כחטאיתכם:

(22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צנך, בהמה שאין דרכה צנך מגין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהְמַת אֲשֶׁלְתָּם (דברים לב, כד), הרי שמים, ומנין שיהא ממיתה בנשיכתה, תלמוד לומר עַם תָּמַת וְקָלִי עָפָר (שס), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחץ: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שזילים גדולים ושזילים קטנים, הרי שזע פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו:

(23) לא תוסרו לי. לשון אל:

26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנּוֹר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)	26
27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם-בְּדֹא לא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּן קִדְמֵי בְּקָשָׁיו:	27
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְהֵלַכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת־קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:	28
29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְאָכְלֹתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:	29
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת-חֲמֻנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת-פְּגָרֵיכֶם עַל-פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:	30
31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנָתַתִּי אֶת-עָרֵיכֶם חָרָבָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:	31

(25) נקם בריתי. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של זדקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדקית אשר עברתם. כל הצאת חרב שצמקרה, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החון אל תוך הערים מפני המור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדבר, ונחתם ציד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלינים את המה צירושלים, וכשהם מוֹלִיִּים את המה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חזי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא התצוה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה בתוך המעים בלחם. הרי ז' פורעניות, חרב, מזור, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונחתם אינה מן המנין שהיא המצר:

(30) במותיכם. מגדלים וצבניות: חמונים. מין עזודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרוין חמונים: ונתתי את פגריכם. פְּגָרֵי רעב היו, ומוֹלִיִּים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונפול עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוצר ושב: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לזא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמונים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצינורות יפלו החמונים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן

- 32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.
- 33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.
- 34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.
- 35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.
- 36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.
- וְהִשְׁמַתִּי אֹנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:
- וְאַתְכֶם אֲזַרֶּה בַּגּוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרָבָה:
- אֹז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַתֶיהָ כֹּל יְמֵי הַשְׁמָה וְאַתֶּם בָּאָרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֹז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שְׁבַתֶיהָ:
- כֹּל־יְמֵי הַשְׁמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתְתָּה בְּשְׁבַתֶיכֶם בְּשְׁבַתְכֶם עָלֶיהָ:
- וְהִנְשְׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מֶרֶד בְּלִבְכֶם בָּאֶרֶצַת אֹיְבֵיהֶם וְרִבְרָ אֹתָם קוֹל עֲלֶה נִדָּף וְנָסוּ מִנִּסְת־ חֶרֶב וְנִפְּלוּ וְאִין רִבְרָ:
- וְצִדִּי אֲנִי יְת אֶרְעָ וְיִצְדוֹן עֲלֶה בְעָלִי דְבִיכּוֹן דִּיתְבִּין בַּהּ:
- וְיִתְכּוֹן אֲבֹדֶר בִּינִי עֲמִיָּא וְאֲגִרִי בְתִרְכּוֹן דְקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וְתַחֲי אֶרְעִיכּוֹן צִדִּיא וְקִרְנִיכּוֹן יִהְיוּ חֶרְבָּא:
- בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָ יְת שְׁמִטָּהא כֹּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת וְאַתּוֹן בָּאֶרֶע בְּעָלִי דְבִיכּוֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָ וְתִרְעִי יְת שְׁמִטָּהא:
- כֹּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמִטָּת בְּשְׁמִיטִיכּוֹן כַּד הָיוּתוֹן יְתְבִין עֲלֶה:
- וְדִישְׁחֲאֲרוֹן בְּכוֹן וְאֵעִיל תְּבִרָא בְּלַבְהוֹן בָּאֶרְעָתָא דְשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קֹל טִרְפָּא דְשִׁמְרִי וְיִעֲרְקוֹן מִעֲרָק כַּד מִן קָדָם דְקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וְיִפְּלוֹן וְלִית דְּרִדִּירָ:

הגדולדות, ולא אריח קרצנות, הרי שצב:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח צארכם, שמהא שוממה מיושביה: (33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאלם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צציריתה: והריקתי. כשולף החרצ מתרוקן הגדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשבז למוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכס חרצות, שצשעה שאלם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שטותיה: והרצת. למלך את שטותיה:

(35) כל ימי השמה. לשון העשות, ומ"ס דגש צמקום כפל שממה: את אשר לא שבחה. שצעים שנה של גלות צצל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויוצל שהיו צצנים שהכעיסו ישראל צארכם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונם משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ציחוקאל ואספה שצב על צדף השמאלי וגו' (יחזקאל ד, ד), וכלית את אלה וסכצם על צדף הימני שצית ארצעים יום וסכאס את עון צית יהודה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארצעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושנים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמן ששים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות צצנה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שצעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה צשמטה המשלמת לשצעים. (נ"א ואותו יוצל שלא נגמר צעונם נחצש להם) ועליהם נגזר שצעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צדצרי הימים עד דרצסה הדרץ את שצותיה וגו', למלאות שצעים שנה (דצרים הימים צ-ל, כא):

<p>37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וַיִּתְקַלּוּן גִּבּוֹר בְּאַחֲוֵהוּ כִּד מִן קֶדֶם דְּקִשְׁלִין בְּחֶרֶבָא וְרִדְיָא לִית וְלֹא תְהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קֶדֶם בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:</p>	<p>37 וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחֲוֵהוּ כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וְרִדְיָא אִין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִיבְדוּן בֵּינִי עַמְמָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:</p>	<p>38 וְאִבְדֶּתֶם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְדִישְׁתְּאֲרוּן בְּכוֹן יִתְמָסוֹן בְּחוּבִיהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְסָנְאִיכוֹן וְאִף בְּחוּבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בִּישְׂיָא דְאֶחֱידִין בִּיְדֵיהוֹן יִתְמָסוֹן:</p>	<p>39 וְהִנְשְׂאָרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאֶרֶצַת אֹיְבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אִתָּם יִמְקוּ:</p>
<p>40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְיִנְדוּן יַת חוּבִיהוֹן וְיַת חוּבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאִף דְּהִלִּיכוּ קֶדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:</p>	<p>40 וְהִתְנַדְּוּ אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מַעַל-בִּי וְאִף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אִף אֲנָא אֶהְדֵּךְ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיוֹ וְאֶעֱלֵ יִתְהוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן אוּ בְכִין יִתְבַּר לְבָהוֹן טַפְשָׁא וּבְכִין יִרְעוֹן יַת חוּבִיהוֹן:</p>	<p>41 אִף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוּ-אֲזִי יִפְנֶע לְבָבָם הָעֲרָל וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:</p>
<p>42 then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְדְכִירְנָא יַת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאִף יַת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאִף יַת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאַרְשָׁא אֲנָא דְכִיר:</p>	<p>42 וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאִף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאִף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:</p>

(36) והבאתי מדרך. פחד ורך לזכר מ"ס של מרח יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקיף, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שקיפן קדוים, לשון משקוף, מקום חבטת הדלת וכן תרגומו של חבורה (שמות כא, כה), משקופי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנזק יכשלו זה זה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצצם פחד וכל שעה קצורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזועות לו):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אבודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו הממטים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאותם מעשה אבותיהם צדיקה (שם פרק ט, כסנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמהו טמקנה צהריהן (זכרי' יד, יז), נמקו טמקנה (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני צעמתי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עובדי אליילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומהזרינן לתחת כנפי, שנאמר וקעלה על רופסם ה' לא תהיה וגו' (יחזקאל כ, לב), מי אני וגו' אם לא ציד טמקה וגו' (שם לג, ת"כ סה ה): או אי יבנע. כמו אז נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו), אם אז יבנע. לשון אחר אולי, שמא אז יבנע לזכר וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ולא היה חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל את משמו של

<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאֶרֶץ תִּעָזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֵגָם יָעַן וּבִזְעָן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:</p>	<p>וְהָאֶרֶץ תִּעָזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֵגָם יָעַן וּבִזְעָן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:</p>
<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאִף־כִּי־בָרַם דָּא בְּמַהֲנֵיהוֹן בְּאֶרֶץ בַּעֲלֵי דְבִבְיָהוֹן לֹא אֲרִטּוּשְׁנֹן וְלֹא אֲרַחֲקִינֹן לְשִׁיצִיּוּתָהוֹן לְאַשְׁמָא קִמִּי עֲמָהוֹן אֲרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵהוֹן:</p>	<p>וְאִף־גַּם־זֹאת בְּהִיוּתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיָּהֶם לֹא־מֵאֲסָתִים וְלֹא־גְעֻלָּתִים לְכָל־תָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>
<p>But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַזְכִּירָא לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַזְכִּירָא לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>XXVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֵא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁת לַיהוָה:</p>	<p>דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֵא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁת לַיהוָה:</p>

אליהו ערצון שיצוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונות, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צדור ומונח על המזבח: (43) יען וביען. גמול, וצגמול אשר במשפטי מאסו: (44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתיים לכלותם ולהפך בריתי אשר אתם: (45) ברית ראשונים. של שבטים: (46) והתורות. אחת נכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה בסיני: (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשתי. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:

<p>then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן שֵׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן שֵׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם נְקֵבָה הִיא וְהָיָה עֶרְכָּךָ תְּלָתִים סֵלֶעִין:</p>	<p>וְאִם-נְקֵבָה הִיא וְהָיָה עֶרְכָּךָ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>
<p>And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן חֲמִישׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךָ דִּכְוָרָא עֶסְרִים סֵלֶעִין וְלִנְקֵבָתָא עֶשֶׂר סֵלֶעִין:</p>	<p>וְאִם מִבֶּן-חֲמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלִנְקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן יָרְחָא וְעַד בֶּן חֲמִישׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךָ דִּכְוָרָא חֲמִישׁ סֵלֶעִין וְלִנְקֵבָתָא פּוֹרְסָנָה תְּלַת סֵלֶעִין דִּכְסָף:</p>	<p>וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמֵשׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלִנְקֵבָה עֶרְכָּךָ שְׁלֹשֶׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן שֵׁשִׁים שָׁנִים וְלַעֲלֹא אִם דִּכְוָרָא וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִישָׁה עֶשֶׂר סֵלֶעִין וְלִנְקֵבָתָא עֶשֶׂר סֵלֶעִין:</p>	<p>וְאִם מִבֶּן-שֵׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וְלִנְקֵבָה עֶשְׂרֵה שֶׁקֶלִים:</p>
<p>But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפּוֹרְסָנָה וְיִקְיַמְנִיהָ קָדָם כֹּהֵנָא וְיִפְרוֹס יִתִּיהָ כֹּהֵנָא עַל פּוֹם דְּתַדְבִּיק יָד נָדְרָא יִפְרָסְנִיהָ כֹּהֵנָא:</p>	<p>וְאִם-מְדַּל הוּא מִעֶרְכָּךָ וְהִעֲמִידוּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהִעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אִשֶּׁר תִּשְׁיֹג יָד הַנָּדָר יַעֲרִיכֵנוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם בְּעִירָא דִּיקְרְבוּן מִנֶּה קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ כָּל דְּוִיתִין מִנִּיהָ קָדָם יְיָ וְהָיָה קוֹדֶשׁ:</p>	<p>וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹּדֶשׁ:</p>

- (3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו צפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
- (5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:
- (7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת צדצדקו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָבָא צָבִיתָא פָּסָא צָבִיתָא, סָבָא צָבִיתָא סָבָא צָבִיתָא וְסִמָּא צָבִיתָא:
- (8) ואם מן הדוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):

<p>10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא יִמִּיר אֶת־טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוֹב וְאִם הִלְךְ יִמִּיר בְּהֶמְהָ בְּהֶמְהָ וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יְהִי־קֹדֶשׁ:</p>	<p>10 לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא יִמִּיר אֶת־טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוֹב וְאִם הִלְךְ יִמִּיר בְּהֶמְהָ בְּהֶמְהָ וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יְהִי־קֹדֶשׁ:</p>
<p>11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם כָּל־בְּעִירָא מִסְּאָבָא דְלֹא יִקְרְבוּ מִנֶּה קֹדֶשׁ יִּי וְיָקִים יֵת בְּעִירָא קֹדֶשׁ כְּהֵנָּה:</p>	<p>11 וְאִם כָּל־בְּהֶמְהָ טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרְבוּ מִמֶּנָּה קֹרְבָן לַיהוָה וְהָעֵמִיד אֶת־הַבְּהֶמְהָ לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְהָעֵרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>	<p>12 וְהָעֵרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>
<p>13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם מִפְּדֹתָּ יִפְרֹסֶנָּה וְיוֹסִיף חֹמֶשֶׁיהָ עַל פִּירְסָנָהּ:</p>	<p>13 וְאִם־גָּאֵל יִגְאֹלֶנָּה וְיֹסֶף חֲמִישֶׁתָּהּ עַל־עֶרְכָּהּ:</p>
<p>14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וְגִבֵּר אָרִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתִיהָ קֹדֶשׁא קֹדֶשׁ יִי וְיִפְרֹסֶנָּה כְּהֵנָּה בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּמֵא דִּיפְרוֹס יִתִּיהָ כְּהֵנָּה כֵּן יָקִים:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֵרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקִים:</p>
<p>15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם דֹּאקְדִּישׁ יִפְרוֹק יֵת בֵּיתִיהָ וְיוֹסִיף חֹמֶשׁ כֶּסֶף פִּירְסָנָהּ עָלֶיהָ וְהָיָה לֵיהָ:</p>	<p>15 וְאִם־הַמְקִדִּישׁ יִגְאֹל אֶת־בֵּיתוֹ וְיֹסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:</p>
<p>16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִחֶקֶל אַחֲסָנִיתָהּ יִקְדִּישׁ גִּבֵּר קֹדֶשׁ יִי וְהָיָה פִּירְסָנָהּ לְפֹם זֶרְעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בְּחֻמָּשִׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>וְאִם מִשְׁעָה אַחֲזָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בְּחֻמָּשִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:</p>

חמשי (שזיעי)

- (9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דזריו קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אוחו האזר:
- (10) טוב ברע. מס צנעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בשוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט):
- (11) ואם כל בהמה טמאה. צנעל מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יולאין לחולין צפדין, אלא א"כ הומומו (שם לז: ת"כ פרש"א ד, א):
- (12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:
- (13) ואם גאל יגאלנה. צנעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצנעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ו):
- (16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צחמלת היוכל, ואם צא לגאלה צחמלעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר

17	<p>If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.</p> <p>But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.</p>	<p>אם־משנת היבל יקדיש שדהו כְּעֶרְכָּךָ יָקוּם:</p> <p>ואם־אחר היבל יקדיש שדהו וְחָשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכָּךָ:</p>	<p>אם משתא דיובילא יקדיש חקליה כפורסניה יקום:</p> <p>ואם בתר יובילא יקדיש חקליה ויחשיב ליה כהנא ית כספא על פום שניא דאשתארא עד שתא דיובילא ויתמנע מפורסניה:</p>
19	<p>And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.</p>	<p>ואם־גָּאֵל יִגְאֹל אֶת־הַשְּׂדֵה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּךָ עָלָיו וְקָם לּוֹ:</p>	<p>ואם מפרק יפרוק ית חקלא דאקדיש יתיה ויוסף חומש כסף פורסניה עלוהי ויקום ליה:</p>
20	<p>And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.</p>	<p>ואם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשְּׂדֵה וְאִם־מָכַר אֶת־הַשְּׂדֵה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:</p>	<p>ואם לא יפרוק ית חקלא ואם זבין ית חקלא לגבר אחרון לא יתפריק עוד:</p>
21	<p>But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.</p>	<p>וְהָיָה הַשְּׂדֵה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשֵׂדֵה הַחֲרָם לִכְהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:</p>	<p>ויחי חקלא במפקיה ביובילא קודשא קדם יי כחקל חרמא לכהנא תהי אחסנתיה:</p>
22	<p>And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;</p>	<p>וְאִם־אֶת־שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ יקדיש לַיהוָה:</p>	<p>ואם ית חקל זבינוהי דלא מחקל אחסנתיה יקדיש קדם יי:</p>

ועומדת ציד הלוקח עד היוצל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוצל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כח:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגר. אם משעצרה שנת היוצל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוצל ונשמה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוצל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלצון לפורקוט, והצא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוצל: ונגרע מערכך. מנן השנים שמשנת היוצל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה:). את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציוצל: קדש לה'. לא שישונו להקדש צדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנמון לכהנים, שנאמר כל חכם ציטקאל לך יהיה (במדבר יח, יד), אף זו מתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מתחלק לכהנים ציוצל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציוצל היתה עתידה ללאת מידו ולשונו לצעלים, לפיכך, אם צא לגאלה, יגאל מדמים

- 23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.
- 24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.
- 25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.
- 26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.
- 27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.
- 28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.
- וְחִשְׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
- בְּשְׁנַת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לּוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:
- וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:
- אֲדָם־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדֹּשׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:
- וְאִם בְּבִהְמָה טְמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךְ וְיִסֵּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ:
- אֲדָם־כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֳדָשִׁים הוּא לַיהוָה:
- וְיַחֲשִׁיב לִיה פְּהֶנָּה יֵת נָסִיב פּוֹרְסָנִיה עַד שְׁנַת דְּיוֹבִילָא וְיִתִּין יֵת פּוֹרְסָנִיה בְּיוֹמָא הַהוּא קוֹדֶשָׁא קָדָם יי:
- בְּשַׁתָּא דְּיוֹבִילָא יָתוּב חֲקֻלָּא לְדִזְבְּנִיה מִנִּיה לְדִדִּילִיה אֲחֻסְנַת אֶרְעָא:
- וְכָל פּוֹרְסָנִיה יְהִי בְּסֻלְעִי קוֹדֶשָׁא עֶסְרִין מְעִין יְהִי סֻלְעָא:
- בְּרֵם בּוֹכְרָא דִּיתְבְּכֹר קָדָם יי בְּבַעֲרָא לֹא יִקְדִּישׁ גְּבֵר יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אֹמֶר דִּיִּי הוּא:
- וְאִם בְּבַעֲרָא מִסְּאָבָא וְיִפְרוֹק בְּפּוֹרְסָנִיה וְיִוְסִיף חוֹמְשִׁיה עָלָהּ וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק וְיִזְדָּבֵן בְּפּוֹרְסָנִיה:
- בְּרֵם כָּל חֲרָמָא דִּיתְחָרִים גְּבֵר קָדָם יי מִכָּל דְּלִיה מֵאֲנָשָׁא וּבְבַעֲרָא וּמִחֲקֻל אֲחֻסְנִתִּיה לֹא יִזְדָּבֵן וְלֹא יִתְפָּרִיק כָּל חֲרָמָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשֶׁן הוּא קָדָם יי:

הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכלן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבמה השמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור זהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון זהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש זהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, ז). ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח). יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא

29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל-חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָת: אֲנָשָׁא לֹא יִתְפָּרֵיק אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל:	שביעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לִיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: קוֹדֶשׁא קָדָם יי:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו: וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשָׂרֵיהָ חֲמִשִּׁיהָ יוֹסִיף עָלֶיהָ:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הָעִשְׂרִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה: וְכָל מַעֲשֵׂר תּוֹרִין וְעֹאן כָּל דִּיעֶבֶר תַּחֲזוֹת חוֹטְרָא עֲשִׂירָאָה יְהִי קוֹדֶשׁא קָדָם יי:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֵנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרֹנֵנוּ וְהָיָה-וְהָיָה וְתִמְוֹרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגְאֹל: לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יִחַלְפֵנִיה וְאִם חִלְפָה יִחַלְפֵנִיה וְיָהִי הוּא וְחִלּוּפֶיהָ יְהִי קוֹדֶשׁא לֹא יִתְפָּרֵיק:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר סִינַי: אֵלֶּין פְּקוּדֵיָא דְפִשִּׁיד יי יֵת מֹשֶׁה לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינַי:	ע"ח

ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בכתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הצית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הצית, מציא ראייה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונתן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:): אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:):

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמח שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינער: לח' הוא. קנאו השם ומשולחנו זה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאֶכְלָם לֶכְנִי ה' אֶלְלֵיךָ מֵעֵשֶׂר דָּגָנְךָ תִּירֶשֶׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין ג:):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתָּה בְּקֶסֶף וגו':

(32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוציאן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צדעה בסקרקה להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמרו, והצבר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צברו ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְוַת דְּרִיכָם (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעזב (בכורות יד:):

The Haftarah is Jeremiah 16:19 - 17:14 on page 161.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמוֹעַלָּה כָּל־יָצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתֶּכֶם יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאשֵׁי אֲלִיצוּר בֶּן־שְׂדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישַׁמָּע בֶּן־עֲמִיחֻד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָחְזוּר:

לְבִנְיָמִן אַבִּידָן בֶּן־גִּידְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעַל בֶּן־עֶכְרָן:

לְגָד אֱלִיסָפָה בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הַעֲדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלִפֵּי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

נמדבר

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness
of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the
second month, in the second year after the were come
out of the land of Egypt, saying:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their fathers'
houses, according to the number of names, every male,
by their polls;

3 from twenty years old and upward, all that are able to
go forth to war in Israel: ye shall number them by
their hosts, even thou and Aaron.

4 And with you there shall be a man of every tribe, every
one head of his fathers' house.

וַיִּי And these are the names of the men that shall stand
with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the
son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of
Pedahzur.

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16 These were the elect of the congregation, the princes
of the tribes of their fathers; they were the heads of the
thousands of Israel.

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַתְּדֹשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה
לְגִלְגָּלָתָם:

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 176.

עם-זו יצַרְתִּי לִי תַהֲלִיתִי יִסְפְּרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יִגְעֶתָ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֶׂה עֹלְתֶיךָ וְזִבְחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בַּלְבֹּנוֹת:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא-קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קֶנֶה וְחֶלֶב זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֹךְ הִעֲבַדְתָּנִי בְּחַטֹּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בְּעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֲה פִשְׁעֶיךָ לְמַעְנֵי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הִזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לַחֲרֹם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וַיִּצְרֶה מִבֶּטֶן יַעֲזֹרֶךָ אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׁרוּן בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְקֶם מַיִם עַל-צִמָּא וְנִזְלִים עַל-יֶבֶשֶׁת אֶצְקֶם רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל-צִאצְּאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְיִן חָצִיר כַּעֲרִבִים עַל-יְבִלִי-מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

5 One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה
צִבְאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבְלַעֲדִי
אֵין אֱלֹהִים:

6 Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרְכֶהָ לִּי
מִשׁוּמִי עַם־עוֹלָם וְאֲתִנּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֲנֶה
וַיְגִידוּ לָמוֹ:

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאֶז
הִשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי הִנֵּשׂ אֱלֹהִים
מִבְלַעֲדִי וְאֵין צוּר בַּל־יָדַעְתִּי:

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מִן תְּהוּ וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל־
יִשְׁעִילוּ וְעַדִּיהֶם הִמָּחַ בַּל־יֵרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ
לְמַעַן יִבְשׁוּ:

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּחַ מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָל־ם יַעֲמָדוּ וּפְחָדוֹ יִבְשׁוּ יַחַד:

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בְּרוֹז' מַעֲצָד וּפָעַל בִּפְחָם וּבִמְקַבּוֹת
יִצְרֵהוּ וַיַּפְעֵלֵהוּ בְּזַרְעוֹ כָּחוֹ גַם־רָעֵב וְאֵין
פֶּחַ לֹא־שָׁתָה מִיָּם וַיִּיעֶף:

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַתֹּאחֲרֵהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחוּגָה וַתֹּאחֲרֵהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתַפְאֶרֶת אָדָם
לְשִׁבְתִּי בֵּית:

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַרְת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאֵלֹן
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֹן וַיְגַדֵּל
יִגְדֵּל:

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וַהֲנִיחַ לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מִמֶּם וַיִּחַם אֶף־
יִשִּׁיק וְאָפָה לָחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ:

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16	<p>חֲצִיֹּ שְׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּ בָשָׂר יֹאכֹל וְצִלָּהּ צָלִי וְיִשְׂבַּע אֶף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הָאֵח חַמוּמִי רָאִיתִי אֹרֶךְ:</p>	<p>He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';</p>
17	<p>וְשִׁאֲרֵיתוֹ לֵאלֹ עֲשֵׂה לְפָסְלוֹ (כ) [יִסְגֹד-] (ק) וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְיִתְפַּלֵּל אֱלֹיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִי אֵלִי אַתָּה:</p>	<p>And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'</p>
18	<p>לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מִרְאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׂכִּיל לִבָּתָם:</p>	<p>They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.</p>
19	<p>וְלֹא-יֵשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹ שְׂרָפְתִי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֶף אִפְתִּי עַל-גִּחְלִיו לָחֵם אֲצַלֶּה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֲעֲשֶׂה לְבֹל עַץ אֶסְגֹד:</p>	<p>And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'</p>
20	<p>רָעָה אַפֶּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא- יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקָר בְּיָמֵי: (ס)</p>	<p>He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'</p>
21	<p>זְכֹר-אַלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עֲבָדִי-אַתָּה יִצְרָתִיךָ עֶבֶד-לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח:</p>	<p>Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.</p>
22	<p>מַחֲתִי כַעֲבֹ פִשְׁעֶיךָ וְכַעֲנֹן חַטֹּאתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:</p>	<p>I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.</p>
23	<p>רְנוּ שָׁמַיִם כִּי-עֲשֵׂה יְהוָה הֲרִיעַל תַּחְתִּינֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רְנָה יַעַר וְכָל- עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)</p>	<p>Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.</p>

הפטרות צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

VII:21	<p>כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר:</p>	<p>Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.</p>
--------	---	--

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים
בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא] אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וְזֶבַח:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֹתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבָע
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשּׁוּ
אֶת־עַרְפֶּם הָרַעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אֵלַיִךְ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הָגוֹי אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוֹסֵר
אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גְּזִי נִזְרְדִי וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שִׁפְיָם קִינָה
כִּי מָאָס יְהוָה וַיִּטֵּשׁ אֶת־דָּוָר עֲבָרְתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נָאִם־יְהוָה
שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי
עָלָיו לְטִמְאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבְנוּ בָמֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־הַנֶּם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

<p>לִכְן הַנֶּה-יָמִים בָּאִים נֹאם-יְהוָה וְלֹא- יֹאמַר עוֹד הַחֶפֶת וְגִיא בֶן-הַנֶּם כִּי אִם- גִּיא הַחֶרֶגָה וְקִבְרוּ בְתַפֶּת מֵאֵין מְקוֹם:</p>	<p>32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.</p>
<p>וְהָיְתָה נֶבֶלֶת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמֵת הָאָרֶץ וְאֵין מִחְרִיד:</p>	<p>33 And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.</p>
<p>וְהִשְׁפַּתִּיו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִיחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כִּלָּה כִּי לְחֶרֶבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:</p>	<p>34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.</p>
<p>בְּעֵת הַהִיא נֹאם-יְהוָה (כ' וַיְצִיאוּ) וְקִי יֹצִיאוּ אֶת-עַצְמוֹת מְלָכֵי-יְהוּדָה וְאֶת- עַצְמוֹת-שָׂרָיו וְאֶת-עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי- יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:</p>	<p>VIII:1 At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;</p>
<p>וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אָהָבוּם וְאֲשֶׁר עֲבָדוּם וְאֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ לְדָמֹן עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ:</p>	<p>2 and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.</p>
<p>וְנִבְחַר מוֹת מֵחַיִּים לְכָל הַנְּשָׂאֲרִית הַנְּשָׂאֲרִים מִן-הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת בְּכָל-הַמְּקוֹמוֹת הַנְּשָׂאֲרִים אֲשֶׁר הִדְחֵתִים שֵׁם נֹאם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)</p>	<p>3 And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.</p>
<p>כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי-יִתְהַלָּל חֲכָם בְּחֻמָּתוֹ וְאֱלֹהֵי-יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי-יִתְהַלָּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ:</p>	<p>IX:22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;</p>
<p>כִּי אִם-בִּזְאת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל הַשֶּׁבֶל וַיֵּדַע אוֹתוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וַיִּדְבַּק בָּאָרֶץ כִּי-בִאֵלָה חִפְצָתִי נֹאם- יְהוָה: (ס)</p>	<p>23 But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.</p>

הפטר שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בַּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁם שָׁם יְהוָה
צִבְאוֹת יָשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2

And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וְעֵזָא וְאַחִיו בְּנֵי אַבִּינָדָב נָהָגִים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3

And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הָלַךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

4

And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וַדָּוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבְכַנְרֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִילִּים וּבַמִּנְעִנְעִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5

And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָה אֶל-אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזֵ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

6

And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּעֲזָה וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל-הַשָּׂגָל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

7

And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ
בְּעֲזָה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֲזָה עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9

And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטָּהוּ דָּוִד בֵּית עֲבֶד-
אֱדָם הַגִּתִּי:

10

So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבֶד אָדָם הַגִּתִּי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֲבֶד
אָדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.

<p>וַיִּגְדַּל לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־ בֵּית עֹבֵד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לֹו בְּעִבּוֹר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אָדָם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:</p>	12	<p>And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.</p>
<p>וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נָשָׂאִי אֲרוֹן־יְהוָה שְׁשֶׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:</p>	13	<p>And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.</p>
<p>וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֶפֶוד בָּד:</p>	14	<p>And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.</p>
<p>וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעַלִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה בַּתְרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:</p>	15	<p>So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.</p>
<p>וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־ שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת־ הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֹו וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֹּז לֹו בַלְבָּבָהּ:</p>	16	<p>And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.</p>
<p>וַיָּבֹאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לֹו דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:</p>	17	<p>And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.</p>
<p>וַיְכַל דָּוִד מִהֶעֱלֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:</p>	18	<p>And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.</p>
<p>וַיַּחֲלֵק לְכָל־הָעָם לְכָל־חֲמֹון יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת וְאַשְׁפַּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־ הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:</p>	19	<p>And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.</p>
<p>וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת־שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מִה־נִּכְפַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אִמָּהוֹת עֲבָדָיו כְּהַגְלוֹת נִגְלוֹת אֶתְּךָ הָרִקִּים:</p>	20	<p>Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'</p>

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר-בִּי מֵאֲבֹתַי וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לִצְלוֹת אֹתִי
נָגִיד עַל-עַם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל וְשָׂחֲקֵתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל בְּעֵינַי
וְעַם-הָאֲמָהוּת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בַּת-שָׂאוּל לֹא-הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּהְיֶה הַנִּיחַ-
לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל-אִיְבָיו:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הִרְיָעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְךָ
לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
אֶל-נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עַבְדִּי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הֵאֵתָה תִּבְנֶה-לִּי בַּיִת לְשֹׁכְתִי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יָשָׁכְתִי בְּבֵית לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת-
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכָל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הִדְבַּר דִּבַּרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לָרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן-הַצֹּהֵב
מֵאֲחֶר הִצָּאָן לַהֲיוֹת נָגִיד עַל-עַמִּי עַל-
יִשְׂרָאֵל:

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלַכְתָּ וְאֶכְרַתָּה
אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ מִפְּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9 And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשָׂמַתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא-יִסְיֹפוּ
בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

10 And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמֶן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּחַתִּי לְךָ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד
לְךָ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לְךָ יְהוָה:

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהָקִימַתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּנֵּתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשְׁמִי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּחַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחַתִּיו בַּשֶּׁבֶט אֲנָשִׁים
וּבִגְזָעֵי בְנֵי אָדָם:

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר חִסְרֹתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר חִסְרֹתִי מִלְפָּנֶיךָ:

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
כְּסֶאֱךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל הַחֲזִיוֹן הַזֶּה
כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל-דָּוִד: (פ)

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וְאִישׁ בָּא מִבָּעַל שָׁלֹשָׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּפּוֹרִים עֶשְׂרִים-לֶחֶם
שְׁעִרִים וְכֶרֶם לֶחֶם בְּצֶקְלָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרְתּוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֶלֶךְ אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אָכַל וְהוֹתֵר:

43 And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתֵרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה: (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיו כִּי־בָּו נָתַן־
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרַע:

V:1 Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשָּׁבוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וּתְלִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2 And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזּוּ יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתּוֹ:

3 And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגַּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כָּזָאת וְכָזָאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

4 And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לְדָבָא וַאֲשַׁלְחָה סִפֵּר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר
כִּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסִּפֵּר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסִּפֵּר הַזֶּה אֵלַיךָ הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצָּרְעָתּוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסִּפֵּר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהָמִית
וּלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאֲסֹף אִישׁ
מִצָּרְעָתּוֹ כִּי אֶךְ־דְּעוּנָא וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כִשְׁמַע אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹא־נָא
אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

<p>וַיָּבֹא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד פֶּתַח־ הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:</p>	<p>9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.</p>
<p>וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ וְרַחֲצֵת שִׁבְעַ פְּעָמִים בִּיַּרְדֵּן וְיָשָׁב בְּשָׁרְךָ לָךְ וְטָהָר:</p>	<p>10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'</p>
<p>וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַרְתִּי אֵלָיו יֵצֵא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־ יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנֵּף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמַּצְרָע:</p>	<p>11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'</p>
<p>הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) ק' אֲמָנָה וּפַרְפָּר נְהָרוֹת דְּמִשְׁק מִכָּל מִיַּמי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־ אֶרְחָץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:</p>	<p>12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.</p>
<p>וַיִּגָּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אֲבִי דָּבָר גָּדוֹל הִנֵּבִיא דְבַר אֱלֹהִי הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֱלֹהִי רַחֵם וְטָהָר:</p>	<p>13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'</p>
<p>וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּיַּרְדֵּן שִׁבְעַ פְּעָמִים כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׁרוֹ כְּבָשָׂר גֶּעֵר קֹטָן וַיִּטָּהָר:</p>	<p>14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.</p>
<p>וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־ בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרֶכֶת מֵאֵת עֲבָדָךְ:</p>	<p>15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה אֲשֶׁר־עִמָּדָתִי לִפְנָיו אִם־ אֶקַּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:</p>	<p>16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.</p>
<p>וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֵּן־נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא צֶמֶד־פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֲלָה וְזִבְחָה לָאֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה:</p>	<p>17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.'</p>

לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּכּוֹא
אֲדֹנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח- (כתיב extit
ולא קרי נא) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֹתוֹ בְּכֶרֶת־
אֶרֶץ: (ס)

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.

19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים
פֹּה עַד־מָוֶתנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם־אָמְרֵנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם־יִשְׁבְּנוּ פֹּה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנִפְלֶה אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יַחְיֶינוּ
נַחֲוֶה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּשָּׁפָר לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד־קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין־שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֲדֹנֵי הַשְּׁמִיעוּ אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב
קוֹל סוּס קוֹל תֵּיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
מְלָכֵי הַחִתִּים וְאֶת־מְלָכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6 For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנוּסוּ בַּשָּׁפָר וַיַּעֲזֹבוּ אֶת־אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7 Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצֵּה הַמַּחֲנֶה
וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱלֹ אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ
מִשֶּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱלֹ אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם
וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בִּשְׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׂים וְחֻכֵּינוּ עַד-אֹרֶת הַבֹּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹנוֹן וְעֵתָהּ לָבוֹ וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שַׁעֲרֵי הָעִיר וַיִּגִּידוּ לָהֶם
לֵאמֹר בָּאֵנוּ אֶל-מַחֲנֶה אֲדָם וְהִנֵּה אִין-
שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם-הַסּוֹס אֲסוּר
וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְהָהָלִים כְּאִשְׁרֵי-הַמָּה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כְּנִימָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו
אֲנִידָה-נָּא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אַרְם
יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֶה
לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי-יֵצְאוּ מִן-הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל-
הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-נָּא
חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּם כָּל- (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּם
כָּל-הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד מִחֲנֵי-אַרְם לֵאמֹר לָבוֹ וּרְאוּ:

14

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהָנָה כָּל־
הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּהַחֲפֹז) [ק' בַּחֲפֹז]
וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

15 And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כְּדִבְרֵי יְהוָה:

16 And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

וְהַמֶּלֶךְ הַפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּרִדָּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

17 And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.

וַיְהִי כְּדִבְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כְּעֵת מָחָר בַּשַּׁעַר שְׁמֹרֹן:

18 And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהָנָה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בַּשָּׁמַיִם תִּהְיֶה
כְּדִבְרֵי הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנֶּגֶד רָאָה בְּעֵינֶיךָ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';

וַיְהִי־לּוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־עִיר
הַדְּמָיִם וְהוֹדַעְתָּהּ אֵת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.

וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שִׁפְכַת
דָּם בְּתוֹכָהּ לִבּוֹא עָתָה וְעֲשֵׂתָה גְלוּלִים
עָלֶיהָ לְשִׂמְאָה:

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמָהּ וּבִגְלוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טְמֵאָה וּתְקַרְבֵי יָמֶיךָ וּתְבוֹא
עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְתִּיד חֲרָפָה לַגּוֹיִם
וּקְלָסָה לְכָל-הָאֲרָצוֹת:

הַקְרִבּוֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּנִּי יִתְקַלְסוּ-בְךָ
טְמֵאָה תִשֵּׂם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם:

אָב וְאִם תִּקְלוּ בְךָ לְגֵר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאִלְמָנָה הָיוּ בְךָ:

קָדַשְׁתִּי בְּנֵי וְאֶת-שַׁבָּתִּי חָלַלְתָּ:

אֲנָשִׁי רְכִיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם וְאֶל-
הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ וְזָמָה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת-אָב גָּלִיתָ בְךָ טְמֵאָה הִנֵּדָה עֲנוּ-בְךָ:

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת-כַּלְתּוֹ טָמֵא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת-אֲחֻתּוֹ
בֶּת-אָבִיו עָנָה-בְךָ:

שָׁחַד לְקַחוּ-בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם נִשְׁשָׁה
וּתְרִבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעֵי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאֵתִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוִה:

וְהִנֵּה הַכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הִיעֲמֵד לְבָבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לַיָּמִים
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוִה דְּבַרְתִּי
וְעָשִׂיתִי:

וְהִפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזִרְתִּיד בְּאֲרָצוֹת
וְהִתְמַתִּי טְמֵאָתְךָ מִמֶּנִּי:

וְנִחַלְתָּ בְךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעֵתָ כִּי-אֲנִי
יְהוִה: (פ)

thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou hast
made; and thou hast caused thy days to draw near, and
art come even unto thy years; therefore have I made
thee a reproach unto the nations, and a mocking to all
the countries!

Those that are near, and those that are far from thee,
shall mock thee, thou defiled of name and full of
tumult.

Behold, the princes of Israel, every one according to
his might, have been in thee to shed blood.

In thee have they made light of father and mother; in
the midst of thee have they dealt by oppression with
the stranger; in thee have they wronged the fatherless
and the widow.

Thou hast despised My holy things, and hast profaned
My sabbaths.

In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the midst
of thee they have committed lewdness.

In thee have they uncovered their fathers' nakedness;
in thee have they humbled her that was unclean in her
impurity.

And each hath committed abomination with his
neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his
daughter-in-law; and each in thee hath humbled his
sister, his father's daughter.

In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast
taken interest and increase, and thou hast greedily
gained of thy neighbours by oppression, and hast
forgotten Me, saith the Lord GOD.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy
dishonest gain which thou hast made, and at thy
blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in
the days that I shall deal with thee? I the LORD have
spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of
the nations; and thou shalt know that I am the LORD.'

- וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
- 17 And the word of the LORD came unto me, saying:
- בֶּן־אָדָם הָיָה לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ)
 לְסוּגָה [ק' לְסִיג] כָּלָם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל
 18 'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.
- וּבִרְזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף
 הָיוּ: (ס)
- לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה יֵשֶׁן הָיִיתָ כָּלֵכֶם
 19 Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.
- לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ
 יְרוּשָׁלַם:

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

- הֲלֹא כִבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 נֶאֱמַר יְהוָה הֲלֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֲלִיתִי
 17 IX:7 Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?
- מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָם
 מִקִּיר:
- הִנֵּה עֵינָי אֲדֹנָי יְהוָה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה
 8 8 Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.
- וְהַשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי
 לֹא הַשְׁמִיד אֲשַׁמֵּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֶאֱמַר־
 יְהוָה:
- כִּי־הִנֵּה אֲנִכִּי מִצִּיּוֹה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם
 9 9 For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.
- אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכֶּבֶד
 וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:
- בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים לֹא־
 10 10 All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'
- תִּגִּישׁ וְתִקְדֹּם בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:
- בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִד הַנִּפְלֹת
 11 11 In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;
- וְגִדַּרְתִּי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתִיו אָקִים
 וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:
- לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם וְכָל־
 12 12 That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.
- הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר־יְהוָה
 עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בְּקֶצֶר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עֲסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגֶנָה׃

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שִׁבּוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי עָרִים
נִשְׁמֹות וַיֵּשְׁבוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יַיִנָּה
וְעָשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָהֶם׃

14 And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וְנִטְעָתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

15 And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲזוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
מֵעַל־י הִמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ
לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וְדָם נֹאֵם אֲדֹנָי
יְהוָה׃

XLIV:15 But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

הִמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהִמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
שְׁלַחֲנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתִי׃

16 they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם
צִמָּר בְּשָׂרָתָם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
וּבֵיתָה׃

17 And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פְּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מְתָנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בִּגְזָע׃

18 They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הַחֲצָר
הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בְּגָדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הִמָּה מִשְׁרָתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ וְלָבָשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבְגָדֵיהֶם׃

19 And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יַגְלִחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ כְּסוּם
וּכְסוּם אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20 Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וַיֵּין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבֹאֵם אֶל־הַחֲצָר
הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי
אִם־בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה
אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין טָמֵא
לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשְּׁפֹט) וְק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטֵהוּ) וְק'
יִשְׁפָּטֵהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־
לְאָב וּלְאֵם וּלְבֶן וּלְבַת לְאִחַ וּלְאֲחֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לָאִישׁ יְטַמְּאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טְהִירָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצָר
הַפְּנִימִית לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְיָהוָה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתֶּם וְאַחֲזִיָּה
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם
וְכָל־תֶּרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּפוּרֵי כָל וְכָל־תְּרוּמַת כָּל
מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהִנִּיחַ בִּרְכָּה
אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־נֶבֶלָה וְטֶרֶפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

<p>וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:</p>	<p>XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:</p>
<p>הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת כִּי לְךָ מִשְׁפָּט הַגָּאֻלָּה לְקִנּוֹת:</p>	<p>7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'</p>
<p>וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְבַר יְהוָה אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בְּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר בְּאַרְצָן בְּנֵי־מִינִן כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וְלְךָ הַגָּאֻלָּה קְנֵה־לְךָ וְאַדַּע כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא:</p>	<p>8 So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.</p>
<p>וָאֶקְנֵה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת וָאֶשְׁקָלָהּ לֹוֹ אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף:</p>	<p>9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.</p>
<p>וָאֶכְתַּב בִּסְפָר וָאָחֲזֵם וָאָעִד עֵדִים וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנַיִם:</p>	<p>10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.</p>
<p>וָאָקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים הַמְצִנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:</p>	<p>11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;</p>
<p>וָאֶתַּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה בֶּן־מַחְסִיָּה לְעֵינַי חֲנַמֶּל דָּדִי וְלְעֵינַי הָעֵדִים הַכּוֹתְבִים בִּסְפָר הַמִּקְנָה לְעֵינַי כָּל־יְהוּדִים הַיּוֹשְׁבִים בַּחֲצֵר הַמִּטְרָה:</p>	<p>12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.</p>
<p>וָאֶצְוֶה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:</p>	<p>13 And I charged Baruch before them, saying:</p>
<p>כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקֹחַ אֶת־הַסִּפְּרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּמִּים וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי הַזֶּה וְנִתְּתָם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמִדוּ יָמִים רַבִּים: (ס)</p>	<p>14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.</p>

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה זָבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וְכַרְמִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

וְאַתָּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

אֲהֵהָ אֲדֹנָי יְהוֹה הִנֵּהוּ אַתָּה עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַד הַגָּדוֹל
וּבְזֶרְעֶךָ תִּנְטוּיָהּ לֹא־יִפְלֵא מִמֶּךָ כֹּל־
דְּבָר:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאֲלָפִים וּמִשְׁלֵם עֵזֶן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה זָבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פְּקֻחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַתֵּת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפָרֵי מַעַלְלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are
open upon all the ways of the sons of men, to give
every one according to his ways, and according to the
fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שַׁמְתָּ אֹתוֹת וּמִפְתִּים בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאֲדָם וַתַּעֲשֶׂה־
לָךְ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt,
even unto this day, and in Israel and among other
men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֶזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the land
of Egypt with signs, and with wonders, and with a
strong hand, and with an outstretched arm, and with
great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לַתֵּת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת
חֶלֶב וּדְבַשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to
their fathers to give them, a land flowing with milk
and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלֶךָ (כ)
וּבַתְרוּתְךָ (ק) וּבַתּוֹרַתְךָ לֹא־הִלְכוּ אֶת
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ
וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they hearkened
not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have
done nothing of all that Thou commandedst them to
do; therefore Thou hast caused all this evil to befall
them;

הִנֵּה הַסְּלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא
וְהִנֵּה רָאָה:

24 behold the mounds, they are come unto the city to
take it; and the city is given into the hand of the
Chaldeans that fight against it, because of the sword,
and of the famine, and of the pestilence; and what
Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou
seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוֹה קְנֵה-לִּי
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעִיר וְהָעִיר נְתֻנָּה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

25 Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר-יְהוֹה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הֲמִמְנִי
יִפְלֵא כָל-דָּבָר:

27 'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסרת בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוֹה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלִי
גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אִךְ-שָׁקֶר
נַחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הָבֵל וְאִין-בָּם מוֹעִיל:

XVI:19 O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הֲעִשָּׂה-לּוֹ אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20 Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֵן הֲנִי מוֹדִיעַם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֶם
אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיֵּדְעוּ כִּי-שְׁמִי
יְהוֹה: (ס)

21 Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרִזָּל בְּצַפְרָן
שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לִיּוֹחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1 The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל-עֵץ
רַעְנָן עַל גְּבַעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

2 Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָה כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבַז
אֶתָּן בְּמַתִּיךָ בְּחַטָּאת בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:

3 O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

וְשִׁמַּטְתָּה וּבָהּ מִנְחֶלֶתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֲבִיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא-
יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדַּחְתָּם בְּאַפִּי עַד-עוֹלָם
תִּוָּקֵד: (ס)

4 And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲרִיֹר הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זִרְעוֹ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לִבּוֹ:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבוֹא
טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה
וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁנִּיֵּץ עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ) יִרָא [ק' וְרָאָה] כִּי־
יָבֵא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רֵעָנָן וּבִשְׁנַת בָּצָרָה
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּישׁ מִעֲשׂוֹת פְּרִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאֵנֶשׁ הוּא מִי יִדְעֵנוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בַּחֲנֹן כְּלִיּוֹת וְלִתְתּוֹ
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מַעַלְלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

קִרְא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֲשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בִּחְצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יְהִי נָבִיל:

11 As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשֵׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֲזֹבֶיךָ יִבְשׁוּ (כ)
יִסּוּרִי [ק' וְסוּרִי] בְּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי עֲזָבוּ
מִקְוֵה מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֹשִׁעָה כִּי
תַּחֲלִתִּי אֲתָה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה
תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלילה
בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה ליהוה
פרים בני-בקר שנים ואיל אחד כבשים
בני-שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרנים סלת מנחה בלילה
בשמן לפר האחד ושני עשרנים סלת
מנחה בלילה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרן עשרון סלת מנחה בלילה בשמן
לכבש האחד עליה בית ניהח אשה
ליהוה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישת
ההין לאיל ורביעת ההין לכבש גין זאת
עלת חדש בחדשו לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ תדם
רגלי איזה בית אשר תבנו-לי ואיזה
מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת-כל-אלה ידי עשתה ויהיו כל-אלה
נאם-יהוה ואליה אביט אל-עני
ונכה-רוח וחרד על-דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְף
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחַח דֶּם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אִוֵּן גַּם-הִמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נַפְשָׁם חִפְצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בַּתְּעַלְלֵיהֶם וּמִגִּוְרֹתָם
אָבִיא לָהֶם יָעַן קְרָאתִי וְאֵין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר
לֹא-חִפְצָתִי בָּחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאֵיבָיו:

בְּטָרֶם תַּחֲלִיל יִלְדָה בְּטָרֶם יָבֹוא חֶבֶל לָהּ
וְהִמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יִנְלַד גּוֹי פֶּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָה צִיּוֹן אֶת-בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרְתִּי אָמַר אֱלֹהֶיךָ: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֲהֲבֶיהָ
שִׂישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד תִּנְחַמְיָהּ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְּגַתֶּם מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

כִּי-כֵהָ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֶלֶיָּהּ כְּנָהָר
שְׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם
עַל-צֵד תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנוּ בֶן אִנֹּכִי אֲנַחֲמָכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לְבַבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא
תִּפְרָחְנָה וְנוֹדַעַה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הֵנָּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתוֹ לְהַשִּׁיב בַּחֲמָה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלֹהֲבֵי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבַחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חָלָלִי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּנוֹת אַחֵר
(כ' אַחֵר) [ק' אַחֵת] בַּתְּנוּךְ אֲכָלִי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֹּר יַחְדָּו יִסָּפוּ
נַאֲם־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לִקְבֹּץ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם אֶל־הַגּוֹיִם
תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד וְתִבְל וַיִּנּוּן הָאֵיִים הִרְחֵקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב וּבַצִּמְדִּים
וּבַפָּרָדִים וּבַכֶּרְפוֹת עַל הָר קָדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נַאֲם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מְדֵי-חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת
בְּשַׁבְתּוֹ יָבוֹא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אֲמַר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּנֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי
כִּי תוֹלַעֲתָם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה מְדֵי חֹדֶשׁ
בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבוֹא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לּוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָּתְךָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ:

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשַׁלַּשְׁתָּ תַּיָּחַד מָאֵד וּבָאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֶּתָּ
אֶצֶּל הָאֵבֶן הָאֵזֶל:

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשְׁתָּ הַחֲצִים צָדָה אֹרֶחַ
לְשַׁלַּח-לִי לַמִּטְרָה:

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצָא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַרְ אֲמַר לַנָּעַר הִנֵּה
הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנִי וּנְבָאָה כִּי-שָׁלוֹם
לָךְ וְאִין דְּבַר חַי־יְהוָה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה לָךְ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה:

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתַּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אָל-] לֶאֱכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְעַם כַּפְעַם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר
מִצַּד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוֹמְהָ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקֶּרֶה הוּא בָּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֶד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִּׁי גַם־תָּמוּל גַּם־חַיִּים
אֶל־הַלְחָם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֹל נִשְׁאֹל דָּוִד
יִמְעָמְדִי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צָוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא וְאָרְאָה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחַר־אַף שְׁאוּל בַּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נַעֲוֹת הַמְּרִדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אֶתָּה לְבֶן־יִשִּׁי לְבָשֶׁתְּךָ וּלְבָשֶׁת עֶרְוַת
אִמֶּךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוֹמַת מָוֶה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ וַיַּדַּע
יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו לְהָמִית
אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלָחַן בְּחַרְיֵאָף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוּ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא אֶת־תַּחֲצִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנֶּעֱר רֵץ וְהוּא־יָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר מִהֵרָה חֲוָשָׁה
אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נֶעֱר יְהוֹנָתָן אֶת־(כ)
הַחֲצִי(ק' תַּחֲצִים) וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעֱר לֹא־יָדָע מְאוּמָה אֵד יְהוֹנָתָן וְדָוִד
יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעֱר אֲשֶׁר־לוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָה הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֹל הַגִּבּוֹב וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶי שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים
וַיִּשְׁקֻנוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדֶרֶךְ
בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל־הַנַּחֲשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף
וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֶל־הָיִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֶל־תִּיךְ וְלִיךְ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
בְּחִלָּה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְבָאוֹת פִּקְדוֹתֵי אֶת־
אֲשֶׁר־עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בַּעֲלָתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְחִכִּיתָה אֶת־עַמְלֶק וְהַחֲרַמְתָּם
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו
וְהַמָּתָה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד־יוֹנֵק
מִשׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִגִּמְלֹל וְעַד־חֲמוֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלַיִם
מֵאֲתָיִים אֶלֶף רְגֵלִי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיַּרְבּ בְּנַחַל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־חֲקִינֵי לְכוּ סְרוּ רִדּוֹ
מִתּוֹךְ עַמְלֶקִי פֶן־אֶסְפְּדָם עִמּוֹ וְאַתָּה
עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּעֲלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסַּר חֲקִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶק:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֶק מִחַוִּילָה בּוֹאֵן שׁוֹר
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֶשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֶק חַי
וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמַל שְׂאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵב
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְכְּרָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הִקִּים וַיֵּחָר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

וַיִּשָּׁכֶם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׂאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֵּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שְׂאוּל הַכְּרִמְלָה
וְהִנֵּה מְצִיב לוֹ יָד וַיֵּסֶב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאוּל
בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי
וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁמֵעַ:

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר הַחֲרִמְנוּ:
(פ)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל הֲרָף וְאִגִּידָה
לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
וַיֹּאמֶר [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דַּבֵּר: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחֲךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

וַיִּשְׁלַחֲךָ יְהוָה בְּדַרְךָ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?’

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל־שָׁמוּאֵל אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶּךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת־עַמְלֵק הַחֲרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: ‘Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית
הַחֲרָם לְזִבְחַ לַיהוָה אֱלֹהֵיךְ בְּגִלְגָּל: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.’

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׂמֹעַ
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: ‘Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת־קִסָּם מְרִי וְאָנוּן וַתִּרְפִּים הַפָּצַר
יַעַן מֵאֲסַתְּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ
מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.’

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל־שָׁמוּאֵל חַטָּאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יֵרָאִתִּי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: ‘I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתְּחִוָּה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.’

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל אֶל־שְׂאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מֵאֲסַתְּהָ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶכָה יְהוָה
מִהָיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: ‘I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.’

וַיִּסָּב שָׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֹק בְּכַנְף־מְעִילוֹ
וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁמוּאֵל קִרַּע יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרַעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28 And Samuel said unto him: ‘The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם גִּצְחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחָם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.’

וַיֹּאמֶר חַטָּאתִי עָתָה כִּבְדֵּנִי נָא נִגְדִי
זְקִנִי־עִמִּי וְנִגְדִי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: ‘I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.’

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַדְנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכַן סֵר מֵרֶמֶת הַמָּוֶת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שָׁפַלָּה נָשִׁים חֶרְבְּךָ בֶּן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמְךָ וַיִּשְׁפֹּף שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרֶמֶתָה וּשָׁאוּל עָלָה אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דִּבְרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עַל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתֶּנָּהּ אֵתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיאָהּ אֵתָהּ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה וְשַׁחֲטָהּ אֵתָהּ לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶחָל-מוֹעֵד מִדָּמָה שֶׁבַע פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרָף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה וְשָׂרָף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאֶזְוִב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרִפַּת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרָיָהּ יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד-הָעָרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

והשִׂרְף אֹתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו בַּמָּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִם אִישׁ טָהוֹר אֶת אֲפֹרֹת הַפָּרָה וְהַנִּיחַ
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה
לְעֹדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ לְמִי נִדָּה
חֲטָאת הָוָא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכִבֹּס הָאִשָּׁף אֶת-אֲפֹרֹת הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקֹּת עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הָוָא יִתְחַטֵּא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיָטָהָר וְאִם-לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטָּהָר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת
וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת-מִשְׁכָּנוֹ יִהְיֶה טָמֵא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד
טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהֱל
כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֶהֱל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהֱל
יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צָמִיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הָוָא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יָגַע עַל-פָּנָי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אֹו בְּמֵת אֹו-בְּעֶצֶם אָדָם אֹו
בְּקֶבֶר יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֹפֹר שִׂרְפַת הַחֲטָאת וְנָתַן
עָלָיו מֵיִם חַיִּים אֶל-כָּלִי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בְּמַיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶז
בַּעֲצָם אוֹ בְּחָלָל אוֹ בַּמָּוֶת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי-הַנֶּדָּה
יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֶּגֶז בְּמַיִ הַנֶּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יַגֵּעַ-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגָּעַת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22 And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כְּטִמְאַת הַנֶּדָּה הִיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17 'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפֵּד חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18 Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת כְּדַרְכָּם
וּכְעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֵתִים:

19 and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְלוּ
אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאֵמֹר לָהֶם עַם-יְהוָה אֵלֶּה
וַיִּמָּרְצוּ יָצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֶל עַל־שֵׁם קִדְשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לָכֵן אֶמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם־לְשֵׁם־קִדְשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחֻלָּל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי
יְהוָה נָאִם אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדִּשִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבְצָתִי
אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם
אֶל־אֲדַמְתְּכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים וְשִׁהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אֶתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת־רוּחִי אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת
אֲשֶׁר־בְּחָקִי תֵּלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֱהִיָּה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּקְרָאתִי
אֶל־חֲדָגְנִי וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא־אֶתֶן עֲלֵיכֶם
רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִנּוּבַת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דְּרֹכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם
אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקַטְתֶּם בְּפָנֵיכֶם עַל
עוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
יִנָּדַע לָכֶם בְּוֹשׁוֹ וְהִכְלִמוּ מִדְּרֹכֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בַּיּוֹם שֶׁהָרִי אֶתְכֶם
מִכָּל עוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וּנְבָנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תַּעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה
שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלֵּלוּ הַנִּשְׁמָה הָיְתָה
כְּגֹן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמָוֹת
וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשָּׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרׁוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי
אֲנִי יְהוִה בְּלוֹתִי הַנִּהְרָסוֹת נִטְעַתִּי הַנִּשְׁמָה
אֲנִי יְהוִה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת אֲדַרְשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֶבָּה אֹתָם
כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קֳדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כִּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וַיֵּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוִה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוִה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דִּבְרוּ אֶל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשֹׂר
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
לְבֵית-אָבִתָּה שֶׁה לְבַיִת:

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהַיּוֹת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֵב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נַפְשׁוֹ
אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׁה:

שֶׁה תִּמְיוֹם זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדַת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָּיִם:

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וְנָתְנוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל-הַמִּשְׁקָפָה עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אֹתוֹ בָּהֶם:

וְאָכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי-אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל-מִרְרִים יֹאכְלֶהוּ:

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בְּמַיִם כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל-כִּרְעָיו
וְעַל-קִרְבּוֹ:

וְלֹא-תִירֶוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהִנָּתַר מִמֶּנּוּ
עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:

וְכִכָּה־תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נַעֲלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה:

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכִּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעַשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם
וְלֹא-יְהִיָּה בָכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכִּיתִי
בָּאָרֶץ מִצְרַיִם:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגְתֶּם אֹתוֹ
תָּג לַיהוָה לְדִרְתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּלוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שֶׁאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי
כָל־אֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלָאכָה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמִּצּוֹת כִּי בְעֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצֵאתִי אֶת־צְבֹאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדִרְתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב
תֹּאכְלוּ מִצָּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שֶׁאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתֵיכֶם כִּי
כָל־אֹכֵל מִחֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֻזְרַח הָאֶרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל־מִחֶמֶץ לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל־מוֹשְׁבֵיכֶם
תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפסרת פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאֶרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל-הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל-מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲשֶׂה
אֶת-הַחֲטָאת וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הָעוֹלָה
וְאֶת-הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד בֵּית-יִשְׂרָאֵל:
(ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ-בֶּן-בָּקָר תָּמִים וְחֲטָאת
אֶת-הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאת וְנָתַן אֶל-מְזוֹזֹת
הַבַּיִת וְאֶל-אַרְבַּע פְּנֹת הָעֹזֶרֶה לְמִזְבֵּחַ
וְעַל-מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׂגָה
וּמִפֶּתִי וּכְפַרְתֶּם אֶת-הַבַּיִת:

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שְׁבַעֲנוֹת יָמִים מִצֹּת וְאָכַל:

וַעֲשֵׂה הַנָּשִׂא בֵּינוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבַעֲד
כָּל-עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאת:

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שְׁבַעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
שְׁבַעַת הִזְמִים וְחֲטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וּשְׁמֵן הַיֵּין לְאֵיפָה:

בְּשַׁבְּעֵי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּחֹג
יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שְׁבַעַת הַיָּמִים כְּחֲטָאת
כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפְּנֵה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמִי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

XLVI:1

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשַּׁעַר וַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר
עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרַב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם וְאֵיל תָּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (ו)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹלָם הַשַּׁעַר יָבֹא
וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עִם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) (ק' יֵצֵאוּ):

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבִצְאָתָם
יֵצֵאוּ:

וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה
לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (פ)

And the prince shall enter by the way of the porch of
the gate without, and shall stand by the post of the
gate, and the priests shall prepare his burnt-offering
and his peace-offerings, and he shall worship at the
threshold of the gate; then he shall go forth; but the
gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the
door of that gate before the LORD in the sabbaths and
in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto
the LORD shall be in the sabbath day six lambs
without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram,
and the meal-offering for the lambs as he is able to give,
and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young
bullock without blemish; and six lambs, and a ram;
they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the
bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs
according as his means suffice, and a hin of oil to an
ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the
way of the porch of the gate, and he shall go forth by
the way thereof.

But when the people of the land shall come before the
LORD in the appointed seasons, he that entereth by
the way of the north gate to worship shall go forth by
the way of the south gate; and he that entereth by the
way of the south gate shall go forth by the way of the
north gate; he shall not return by the way of the gate
whereby he came in, but shall go forth straight before
him.

And the prince, when they go in, shall go in in the
midst of them; and when they go forth, they shall go
forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the
meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an
ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give,
and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים
נְדָבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפְּנִי
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

וְכִבֹּשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמֶן שְׁלִישִׁית הֶהֱיִן לָרֶס
אֶת־הַסֵּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' ועש') [ק' יַעֲשֶׂה] אֶת־הַכֹּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא מִתְּנָהוּ
לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תְּהִיָּה
אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְתִיָּתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֵד נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תְּהִיָּה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

And when the prince shall prepare a freewill-offering,
a burnt-offering or peace-offerings as a
freewill-offering unto the LORD, one shall open for
him the gate that looketh toward the east, and he shall
prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as
he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and
after his going forth one shall shut the gate.

And thou shalt prepare a lamb of the first year
without blemish for a burnt-offering unto the LORD
daily; morning by morning shalt thou prepare it.

And thou shalt prepare a meal-offering with it
morning by morning, the sixth part of an ephah, and
the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour:
a meal-offering unto the LORD continually by a
perpetual ordinance.

Thus shall they prepare the lamb, and the
meal-offering, and the oil, morning by morning, for a
continual burnt-offering.

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto
any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to
his sons; it is their possession by inheritance.

But if he give of his inheritance a gift to one of his
servants, it shall be his to the year of liberty; then it
shall return to the prince; but as for his inheritance, it
shall be for his sons.

Moreover the prince shall not take of the people's
inheritance, to thrust them wrongfully out of their
possession; he shall give inheritance to his sons out of
his own possession; that My people be not scattered
every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 – 24.

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יָמִי עוֹלָם וְכִשְׁנִים קִדְמִנִיָּת:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be
pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as
in ancient years.

וְקִרְבֹּתִי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּיתִי עֵד
מִמֶּהָר בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים וּבְנֹשְׁבָעִים
לְשָׁקֵר וּבְעֹשֵׂי שְׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתְּנוּ
וּמִטִּי־גֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כִלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סִרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֶבָה אֵלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאָמַרְתֶּם בְּמָה נָשׁוּב׃

הֲיִקָּבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאָמַרְתֶּם בְּמָה קֹבְעֵנוּךְ הַמַּעֲשֵׂר
וְהַתְּרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כָּלּוּ:

הִבִּיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֻנּוּנִי נָא בִּזְאוֹת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת
אֲרָצוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בִּרְכָה
עַד־בְּלִי־דִי:

וְגִעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרִי הָאָדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאֶשְׂרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אִתָּם
אֶרֶץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאָמַרְתֶּם
מַה־נִּדְבָּרְנוּ עָלֶיךָ:

אָמַרְתֶּם שְׁוֵא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה־בָּצַע כִּי
שָׁמְרָנוּ מִשְׁמֶרֶתוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קִדְרָתִּית מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנוּ עֲשֵׂי
רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

And I will come near to you to judgment; and I will be
a swift witness against the sorcerers, and against the
adulterers, and against false swearers; and against those
that oppress the hireling in his wages, The widow, and
the fatherless, and that turn aside the stranger from his
right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob,
are not consumed.

From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith the
LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this
whole nation.

Bring ye the whole tithe into the store-house, that
there may be food in My house, and try Me now
herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open
you the windows of heaven, and pour you out a
blessing, that there shall be more than sufficiency. .

And I will rebuke the devourer for your good, and he
shall not destroy the fruits of your land; Neither shall
your vine cast its fruit before the time in the field,
Saith the LORD of hosts.

And all nations shall call you happy; For ye shall be a
delightful land, Saith the LORD of hosts.

Your words have been all too strong against Me, Saith
the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken
against thee?'

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is
it that we have kept His charge, and that we have
walked mournfully because of the LORD of hosts?'

And now we call the proud happy; yea, they that work
wickedness are built up; yea, they try God, and are
delivered.'

אִז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחַמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וּשְׁכַתְּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוֹר וְהָיוּ
כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־יֵעָזֵב לָהֶם שָׁרֵשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וּזְרָחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שְׁמַשׁ צִדִּיקָה
וּמִרְפָּא בְּכִנְפֶיהָ וַיֵּצְאֲתָם וַיַּשְׁתֵּם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסּוֹתֶם רַשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זָכוּרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֵלֶיהָ הַנְּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיהָ הַנְּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]